

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE MODA TASARIMI ANA BİLİM DALI
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE GİYİM SANATLARI EĞİTİMİ BİLİM DALI

DERİ ÜST GİYİMİNE YÖNELİK GİYSİ KONFORUNUN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Esra ARĞILLI

Ankara
Haziran,2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE MODA TASARIMI ANA BİLİM DALI
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE GİYİM SANATLARI EĞİTİMİ BİLİM DALI

DERİ ÜST GİYİMİNE YÖNELİK GİYSİ KONFORUNUN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Esra ARĞILLI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülçin ÜSTÜN

Ankara
Haziran,2011

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Esra ARĞILLI' nın 'Deri Üst Giyimine Yönelik Giysi Konforunun İncelenmesi' başlıklı tezi 24 / 06 /2011 tarihinde, jürimiz tarafından, Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Gülçin ÜSTÜN

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Fatma ŞENER

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Murat ATAN

.....

(İmza)

Unvan, Adı Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bir tüketicinin giysi satın alırken göz önünde bulundurduğu temel ölçütler arasında, iyi bir tutum (tuşe), iyi bir görünüm ve giysi konforu sayılabilmektedir. Kaliteli ürünlere karşı artan tüketici talebi nedeniyle, giysi konforunun tanımlanması ve belirlenmesi, tekstil ve hazır giyim alanında önemli bir çalışma konusu haline gelmiştir.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü Anabilim Dalı yüksek lisans tez çalışması olarak hazırlanan bu çalışma, deri üst giyiminde giysi konforuna ilişkin tüketici memnuniyetini belirleyerek elde edilen veriler ışığında yetersiz kalınan yönlerde işletmelere öneri getirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; problem ve alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları, kavramsal çerçevede kullanılan terimlerin tanımları ve kısaltmalarına, ikinci bölümde; kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalara, üçüncü bölümde; araştırma yöntemi, evren, örneklem, veri toplama teknikleri ve verilerin analizine, dördüncü bölümde; bulgular ve yorumlara, beşinci bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Tez konusunun seçimi ve tezin gerçekleştirilmesi sürecinde yol gösteren ayrıca bu süreçte göstermiş olduğu iyi niyet ve anlayışlılığından dolayı danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Gülçin ÜSTÜN' e, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarım sırasında değerli fikirleri, içten yardımları ve paylaşımlarından dolayı Kâğıthane İHKİB Kız Teknik ve Meslek Lisesi Okul Müdürüm Sayın Neriman EKİNCİ' ye, Derimod Üretim Müdürü Sayın Ayla ERSOY' a, istatistik çözümlemelerinde yardımlarını esirgemeyen Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F.'si Ekonometri Böl. Baş. Yrd. Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat ATAN'a, tezimin farklı aşamalarında desteklerini gördüğüm arkadaşlarım Gümüşhane K.T.M.L. Giyim Üret. Böl. Alan Şefi Sayın Serpil ATEŞ'e, Akçaabat Merkez İ.Ö.O. Mdr. Yrd. Oya AYAOKU' na, ve Taşkesti İ.Ö.O. Sınıf Öğrt. Hasan ÜNALAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin her aşamasını destekleyerek beni yalnız bırakmayan ikizim Murat ARGILLI' ya, ablam Arzu ARGILLI ORAL' a ve her anımda yaşayan CANIM ANNEME sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Esra ARGILLI

ÖZET

DERİ ÜST GİYİMİNE YÖNELİK GİYSİ KONFORUNUN İNCELENMESİ

ARĞILLI, Esra

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gülçin ÜSTÜN

Haziran, 2011

Bu araştırmanın amacı, deri üst giyiminde, termofizyolojik (ısı) konfor, psikolojik (estetik) konfor, duymusal (dokunsal) konfor ve vücut hareketi konforuna ilişkin tüketici memnuniyetini belirleyerek, elde edilen veriler ışığında yetersiz kalınan yönlerde işletmelere öneri getirmektir.

Araştırmada, betimsel (survey) araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmış, ayrıca konfor kavramı, giysi konforu çeşitleri, deri, deri teknolojisi ve deri üretimi hakkında ayrıntılı bir şekilde kaynak taraması yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, İstanbul ilindeki deri üst giyim tüketicileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, evrenden basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 400 deri üst giyim tüketicisi oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilen verilere ait sayısal değerler ve yüzdelikler, SPSS 15,0 programında istatistiksel analiz yapılarak hesaplanmıştır.

Deri üst giyiminde tüketici memnuniyetini ortaya koyan sonuçlar değerlendirildiğinde konfor kriterlerinin tüketicilerin memnuniyet durumlarını belirlemede çok önemli olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda deri üst giyim tüketicilerinin ürünlerden beklentileri ortaya konularak, üreticilerin bu doğrultuda ürün hazırlamaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Giysi Konforu, Konfor Çeşitleri, Deri Üst Giyim

ABSTRACT

RESEARCH ON DRESS COMFORT FOR LEATHER OVERDRESS

ARĞILLI Esra

Master's Thesis

Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Gülçin ÜSTÜN

June, 2011

The purpose of this study is to determine the consumer satisfaction as to the thermo-physiologic (thermal) comfort, psychological (aesthetical) comfort, sensorial (tactile) comfort and body movement comfort for leather overdress, and to bring forward proposal to the unsatisfactory aspects in the light of the obtained data.

In the research, descriptive survey method has been deployed. The survey technique has been used in the collection of research data, and furthermore, detailed source screening has been conducted on the concept of comfort, types of dress comfort, leather and leather technology, and leather production. The universe of research is constituted by the consumers of leather overdress in the city of Istanbul. On the other hand, the sample of research is constituted by 400 consumers of leather overdress who have been picked by way of simple random sampling.

The numerical values and percentages for the data obtained in the research have been calculated by carrying out statistical analysis in SPSS 15.0 program.

Taking into consideration the results revealing the consumer satisfaction in leather overdress, it has been ascertained that the comfort types are very critical in determining the satisfaction status of consumers.

In line with the results obtained, the expectations of leather overdress consumers for the products have been outlined and it has been proposed that the producers prepare products by considering these information.

Key Words: Dress Comfort, Types of Comfort, Leather Overdress

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

JÜRİ VE ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRAC	iv
İÇİNDEKİLER	v
GRAFİK LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİL LİSTESİ	xi
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3.Araştırmanın Önemi	2
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar ve Kısaltmalar.....	4
1.6.1. Tanımlar.....	4
1.6.2. Kısaltmalar	5
BÖLÜM II	6
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Kavramsal Çerçeve	6
2.1.1. Konfor Kavramı	6
2.1.2. Giysi Konforu ve Çeşitleri	7
2.1.2.1. Giysi Konforu	7
2.1.2.2. Konfor Çeşitleri.....	11
2.1.2.2.1. Termofizyolojik (Termal, Isıl) Konfor	12

2.1.2.2.1.1. Kumaşlarda Nem Transferi	12
2.1.2.2.1.2. Kumaşların Isı Geçirgenlik Özelliği	13
2.1.2.2.1.3. Kumaşların Hava Geçirgenlik Özelliği	14
2.1.2.2.1.4. Mikroklima	14
2.1.2.2.2. Duyusal (Duyumsal, Dokunsal) Konfor	16
2.1.2.2.3. Vücut Hareketi Konforu	17
2.1.2.2.4. Estetik (Psikolojik) Konfor	19
2.1.3. Giysi Konforunun Antropometri ve Ergonomi Bilimiyle İlişkisi	20
2.1.4. Deri	22
2.1.5. Dericiliğin İlk İzleri ve Tarihsel Gelişimi	23
2.1.6. Dericiliğin Türk Tarihindeki Yeri	24
2.1.7. Deri Teknolojisi	28
2.1.7.1. Derinin Yapısı	28
2.1.7.1.1. Deri Histolojisi	28
2.1.7.1.2. Derinin Kimyasal Yapısı	31
2.1.8. Deri Üretimi	32
2.1.9. Giysilik Deri Türleri ve Özellikleri	34
2.1.10. Deri Üst Giyim Kalite Özellikleri	37
2.1.10.1. Isı Tutma Özelliği	38
2.1.10.2. Kopma Mukavemeti ve Uzama	38
2.1.10.3. Görünür Yoğunluk	38
2.1.10.4. Su Geçirgenliği	39
2.1.10.5. Yıkanabilirlik	39
2.1.10.6. Hava Geçirgenliği	40
2.1.10.7. Işık Haslığı	40
2.1.10.8. Esneklik	40
2.1.10.9. Yumuşaklık ve Tutum	40
2.1.10.10. Ter Haslığı	41
2.1.10.11. Zamana Karşı (Eskimeye) Dayanıklılık	41
2.1.11. Deri Üst Giyim Tüketici Beklentileri	41
2.2. İlgili Araştırmalar	42

BÖLÜM III.....	49
3. METARYAL VE YÖNTEM.....	49
3.1.Araştırmanın Modeli	49
3.2.Evren ve Örneklem	49
3.3.Verilerin Toplanması.....	50
3.4.Verilerin Analizi	51
BÖLÜM IV	53
4. BULGULAR VE YORUM	53
4.1. Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	53
4.2. Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	55
4.3.Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Konfor Kriterlerinden Etkilenme Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	57
4.4.Demografik Değişkenler ile Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Konfor Kriterlerinden Etkilenme Durumlarına İlişkin Değişkenler Arasındaki Ki-kare (χ^2) İlişki Analizi Bulguları.....	67
BÖLÜM V	89
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
5.1. Sonuçlar.....	89
5.2. Öneriler	93
KAYNAKÇA.....	96
EKLER	103

GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa No:

Grafik 1. Cinsiyet Dağılımları	53
Grafik 2. Yaş Dağılımları	54
Grafik 3. Eğitim Durumu Dağılımları	54
Grafik 4. Meslek Dağılımları.....	55
Grafik 5. Kilo Dağılımları	55
Grafik 6. Boy Dağılımları.....	56
Grafik 7. Beden Numarası Dağılımları.....	56
Grafik 8. Vücut Yapısı Dağılımları	57

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1: Tüketicilerin Kullandıkları Deri Üst Giysilerde Yıpranma Hissettikleri Bölgeler.....	58
Tablo 2: Deri Üst Giyim Seçiminde Etkili Olan Konfor Kriterlerinin Önem Derecesine Göre Dağılımı.....	59
Tablo 3: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumlu Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi.....	60
Tablo 4: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumsuz Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi.....	61
Tablo 5: Tüketicilerin Deri Üst Giyimlerini Muhafaza Etme Yöntemleri	62
Tablo 6: Tüketicilerin Fiziksel Özellik ve Giyim Estetiği Açısından Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri.....	63
Tablo 7: Tüketicilerin Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri.....	64
Tablo 8: Tüketicilerin Ortam Sıcaklığından Kaynaklanan Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri.....	65
Tablo 9: Tüketicilerin Duyusal Algıdan Kaynaklanan Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri.....	66
Tablo 10: Tüketicilerin Kullandıkları Deri Üst Giysilerde Kullanım ve Bakım Özelliklerine İlişkin Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri	67
Tablo 11: Tüketicilerin Kullandıkları Deri Üst Giysilerde Yıpranma Hissettikleri Bölgeler ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu	68
Tablo 12: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Etkili Olan Konfor Kriterlerinin Önem Derecesi ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu	69
Tablo 13: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumlu Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu	71

Tablo 14: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumsuz Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu	72
Tablo 15: Tüketicilerin Deri Üst Giyimlerini Muhafaza Etme Yöntemleri ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu	74
Tablo 16: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçimlerinde Etkili Olan Giyim Estetiği ve Fiziksel Özelliklerin Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu	75
Tablo 17: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu	77
Tablo 18: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Ortam Sıcaklığından Kaynaklanan Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu	79
Tablo 19: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Duyusal Algıdan Kaynaklanan Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu	80
Tablo 20: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Kullanım ve Bakımına İlişkin Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu	82
Tablo 21: Tüketicilerin Hareket Serbestliği Sağlayan Deri Üst Giysi Bulma Sorunu ile Vücut Özellikleri Arasındaki İlişki Durumu	83
Tablo 22: Tüketicilerin İstedikleri Estetik Görünümü Sağlayan Deri Üst Giysi Bulma Sorunu ile Vücut Özellikleri Arasındaki İlişki Durumu	85
Tablo 23: Tüketicilerin Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunları ile Beden Özellikleri Arasındaki İlişki Durumu	87
Tablo 24: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde İstenilen Modeli Bulmada Sorun Yaşıyorum Maddesi İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu	88

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 1: İnsan Konforunu Etkileyen Değişkenler	11
Şekil 2: Vücudun Çevresindeki Mikroklimaları Oluşturan Parametreler	15
Şekil 3: Vücut Hareketleri	18
Şekil 4: Ergonomi ve Giyim Konforu	21
Şekil 5: Deri Kesitleri	29
Şekil 6: Hayvan Derisi Bileşenleri	31

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve konuyla ilgili terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde gelişimi, modanın sürekli değişimi ve ürün çeşitliliğinin artması nedeni ile tüketici daha bilinçli davranmakta, giyim konusunda daha seçici olmakta ve tekstil ürünlerinden beklentileri artmaktadır. Özellikle iş yaşamı, sosyal aktiviteler, seyahatler gibi hayatın yoğun dönemlerinde insanların giysilerden beklentileri oldukça fazladır. Bu beklentilerin başında ise giysi konforu gelmektedir (Işıktaş, 2009: 1).

Tekstil teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak insanların yaşam standartlarının yükselmesi sonucu, kumaş ve giysilerden beklentiler sadece sağlamlık, estetik, tasarım ve modaya uygunluk olmaktan çıkmıştır. Yoğun çalışma saatleri dışındaki serbest zamanlarda da kendisini rahat hissetmek isteyen günümüz insanı giysilerden farklı beklentiler içerisinde ve bu bağlamda giysi konforu büyük önem taşımaktadır (Marmaralı, Özdil, Oğlakçıoğlu ve Kretzschmar, 2006: 1).

Giysi konforu açısından giysinin vücut hareketlerini engellememesi ve bu hareketlere uyum sağlaması çok önemlidir (Marmaralı, Özdil ve Kretzschmar, 2007: 1). Çünkü hareket konforu kullanıcıların göz önünde bulundurmaları gereken en önemli olgulardan birisidir.

Bir kumaşın giysi olabilmesi için giysi fonksiyonları ve insan duyuları açısından gerekli niteliklere sahip olması gerekir. Giysi açısından konfor, giydiğimiz giysiden psikolojik ve fizyolojik olarak etkilenmemek, içinde kendimizi rahat hissetmektir. Psikolojik olarak insan, deri sıcaklığı 33°C ile 35°C arasında olduğu, deri üzerinde terin

birikmediği, vücutlarına fazla yük binmediği durumda kendisini konforlu ve rahat hisseder. Giysilerin de bu şartları sağlaması beklenir (Güneşoğlu, 2005: 19).

Dokumadan yapılan giysilerde kumaş yüzeyleri bu konforu sağlamada daha üstün niteliklere sahipken, günümüzde özellikle üst giyimde oldukça fazla kullanılan deri giysilerde bu beklentileri sağlamak daha zordur. Deri yüzeyinin düşük esneklik özelliği, teri emme ve tutma kabiliyetinin azlığı vb. gibi olumsuz özellikleri deriden yapılan giysilerde istenilen giysi konforunu sağlamada çok daha fazla dikkat ve çaba gerektirmektedir.

Bu durum deri giysilerde giysi konforunu arttırmak ve kullanıcıları memnun etmek açısından bilimsel çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu problemten yola çıkarak araştırma; deri üst giyiminde giysi konforuna ilişkin müşteri memnuniyet derecesini belirleyerek elde edilen veriler ışığında deri giysi konforunu arttırıcı öneriler ortaya koymayı hedeflemektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, deri üst giyiminde giysi konforuna ilişkin tüketici memnuniyetini belirleyerek elde edilen veriler ışığında yetersiz kalınan yönlerde işletmelere öneri getirmektir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemlerini şunlar oluşturmaktadır:

1. Araştırmaya katılan deri üst giyim tüketicilerinin termofizyolojik (ısı) konfordan etkilenme durumları nelerdir?
2. Araştırmaya katılan deri üst giyim tüketicilerinin vücut hareketi konforundan etkilenme durumları nelerdir?
3. Araştırmaya katılan deri üst giyim tüketicilerinin duyuşal(duyumsal, dokunsal) konfordan etkilenme durumları nelerdir?
4. Araştırmaya katılan deri üst giyim tüketicilerinin estetik (psikolojik) konfordan etkilenme durumları nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Günümüzde tüketicilerin giysilerden beklentileri yalnızca örtünmek, korunmak, iyi görünmek değil giysi içinde kendini rahat ve iyi hissetmek olmuştur. Kullanıcılar kendilerini rahat hissettikleri, kullanım ve bakımı kolay olan giysileri tercih etmektedir.

Kişi bulunduğu ortamın ve vücut özelliklerinin değerlerini değiştiremez ancak giysilerinin özelliklerini değiştirebilir. Değişken beklenti profili karşısında deri üretim piyasası da büyük rekabetle beraber, beklentileri karşılayabilecek ürünlere yönelik araştırmaları hızlandırmıştır. Tüketicilerin bu beklentileri ise konfor kavramının önemini ortaya çıkarmış ve konfor araştırmalarına yön vermiştir.

Yapılan literatür taramasında konuyla ilgili ulaşılan araştırmaların daha çok giysi konforu çeşitlerinden termofizyolojik (ısı) konfora ve farklı kumaşların ısı ve nem geçirgenlik özelliklerinin derecelerini ortaya koymaya yönelik çalışmalar olduğu dikkati çekmektedir. Tüketici görüşlerine başvurularak, tüketici beklentilerini karşılamaya yönelik deri üst giysi konforu hakkında herhangi bir araştırmaya ise rastlanmamıştır.

Bu araştırma deri giysi tüketicilerinin kullandıkları üst giyimlerde giysi konforunu artıracak tasarım önerileri açısından önem taşımaktadır. Araştırma; deri giysi konforu açısından tüketici beklentileri yönünde yapılacak ilk çalışma olması, elde edilecek verilerin deri giysi üretim firmalarına yeni yapılacak tasarımlarda da rehber olabilme niteliği taşıyacağından büyük önem arz etmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak amacıyla taranan kaynaklar güvenilir ve yeterli bilgi vermektedir.
2. Veri toplama aracı olarak geliştirilecek anket formu tüketicilerin giysi konforuna ilişkin görüşleriyle ilgili tüm verileri toplayabilecek niteliktedir.
3. Kullanılacak anketin kapsam geçerliliği için uzman kanısının yeterli olduğu kabul edilmiştir.
4. Araştırmaya katılan deri üst giysi kullanıcılarının anket formuna objektif cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın materyalini, İstanbul ilindeki deri giyim tüketicilerine uygulanan anket ile elde edilen veriler ve ilgili kaynaklar oluşturmaktadır.
2. Araştırmanın evreni İstanbul ilindeki deri giyim tüketicileri ile sınırlıdır.
3. Örneklem evrenden basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 400 deri giyim tüketicisinden oluşmaktadır.

1.6. Tanımlar ve Kısaltmalar

1.6.1. Tanımlar

Radyant Sıcaklık: Işıma sonucunda meydana gelen ısı, cisimlerin elektromanyetik ışıması sonucunda enerji yaymasından doğar.

Absorbe: Katı, sıvı maddelerin gazı ve ışığı içine alarak emmesi.

Ambient:Ortam havası

Rijit: Kuvvetlerin tesiri altındaki bir cismi meydana getiren tüm parçaların, birbirlerine göre izafi olarak şekil değiştirmedeği cisme rijit denir.

Mikroklima: Deri ile giysi arasındaki sıcaklık, nemlilik mikro mesafedeki hava akışı.

Histoloji: Hayvan ve bitki dokularının yapılarını aydınlatarak, bunların görevleri hakkında açıklamalarda bulunan bilim alanıdır.

Sepileme (tabaklama, debagat): Deri liflerinin yani deri kolejeninin bozulmalara, mikro organizmalara ve parçalanmalara karşı dayanıklılığını arttıran bir işlemdir

Bız: Delme işleminde kullanılan sivri yardımcı alet.

Sama: Derilere incelik, esneklik kazandırmak amacıyla uygulanan banyo işlemi.

İskefe Makinesi: Derinin işlenmesinde kullanılan bir çeşit deri gergi makinesidir.

Piklaj: Asitler yardımıyla deriyi krom tabaklama işlemine hazırlamaktır.

Tanen: Tabaklayıcı madde. Tannik asit olarak da bilinir. Tanenler polifenolik bileşikler olup, kolza, bakla, çay ve sorgumda gibi bitkilerden elde edilen, açık sarı kahverengi toz, pul ya da süngersi bir kütle halindeki biçimsiz maddelere verilen addır.

Celep: Osmanlı Devletinde Başkent İstanbul için canlı hayvan temin etmekle görevlendirilen kişilere verilen addır.

Kavaflar: Deri ayakkabı yapan kişi.

Saraç: İstabl-ı Amire örgütünün deriden eser üreten önemli bir sınıfını oluşturmaktadır.

Yularcı: Yük ve binek hayvanlarının koşum takımlarını yapan kişiye yularcı denir. Yularlar at ve güreş develerinin kayış şeklindeki boncuklarla süslü kalın deri ve kendirden yapılan takımlarıdır.

Kolancı: Hayvanın semerini ya da eyerini bağlamak için kullanılan kayışı yapan kişidir.

Meşin: Koyundan elde edilen ayakkabılık deridir.

Sahtiyan: Tüm dünyanın kabul ettiği Türklere özgü deri yapım metodu.

1.6.2. Kısaltmalar

Cr: Krom tabaklayıcı madde

Al: Alüminyum tabaklayıcı madde

Zr: Zirkonyum tabaklayıcı madde

N-Alkil (Amino propionate): Bakır-Asetat karışımı kimyasal madde

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde giysi konforu ve deri üst giyimine yönelik giysi konforu faktörleri ile ilgili kavramsal çerçeveye ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Konfor Kavramı

Kişi, bulunduğu ortamın ve vücut özelliklerinin değerlerini değiştiremezken giysi değiştirebileceği tek faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullandığı giysinin özelliklerini seçmek kişiye bağlıdır ve kişi bulunduğu ortama en uygun giysiyi seçer. Konfor tekstil ürünlerinin değerini arttıran önemli bir özelliktir (Utkun, 2007: 1).

Konfor, bir giysinin cilde nasıl bir his verdiğine, göze nasıl görüldüğüne, giyinen kişi hareket ettiğinde nasıl ses çıkardığına, nasıl koktuğuna ve hatta ne tat verdiğine bağlıdır. Bu duyuların her biri, özgül fiziksel uyarının sonucudur (Bilgi ve Kalaoğlu, 2010: 344).

Araştırmacılar konforun subjektif ve fiziksel yaklaşım ile incelenebileceğini belirtmişlerdir. Hareket dolayısıyla ortaya çıkan ısı, nem ve hava sirkülasyonu faktörlerinin yanında subjektif kavramlar olarak beden, uyum, estetik özelliklerinin önemini vurgulamıştır. İyi bir giysi uyumuna karar vermede giysiyi giyen kişinin psikolojisine bağlı olarak farklılık gösteren bir değerlendirme ile vücut kumaş arasındaki iletişim koşullarının tanımlanması söz konusudur. Kötü uyumlu bir giysi, tenin yıpranmasına neden olabilir, kan dolaşımını etkileyebilir, giyen kişiyi sinirli, rahatsız, öfkeli hissettirebilir, vücut hareketlerini engelleyebilir (Bozkurt, 1995: 34).

Konfor tam anlamıyla rahatlık demektir, koşullar ne olursa olsun kendini giysi içinde rahat hissetmektir. Konfor; kişiler giysi içerisinde kendilerini rahatsız hissettiklerinde ortaya çıkan bir kavramdır (Utkun, 2007: 2).

2.1.2. Giysi Konforu ve Çeşitleri

2.1.2.1. Giysi Konforu

Bir tüketicinin giysi satın alırken göz önünde bulundurduğu temel kriterler arasında, iyi bir tutum (tuşe), iyi bir görünüm ve yüksek giysi konforu sayılabilmektedir. Bu nedenle giysi konforu, kumaşların kalitesinin belirlenmesinde önemli bir parametredir. Kaliteli ürünlere karşı artan tüketici talebi nedeniyle, giysi konforunun tanımlanması ve belirlenmesi, tekstil ve hazır giyim alanında önemli bir çalışma konusu haline gelmiştir. Giysi konforu: termofizyolojik, psikolojik, estetik ve kullanım kolaylığı açısından insanda rahatlık hissi uyandıran kumaşları / giysilerin üretim ve kullanımını kapsamaktadır (Tarakçıoğlu ve arkadaşları, 2006: 78).

Giysi, vücudu uygun olmayan fiziksel şartlara karşı koruyan bir ya da birden fazla katmandan oluşan bir bariyer olarak düşünülebilir. Bu koruma işlemi vücudun yaşayabilmesi için uygun termal şartların sağlanması ve vücudun sürtünme, radyasyon, rüzgar, elektrik, kimyasal ve mikrobiyolojik toksit maddeler tarafından zarar görmesini engelleyen bir dizi fonksiyonu içermektedir. Bu ana görevin dışında giysi, kişinin içerisinde bulunduğu sosyal ortama uygun olarak sağladığı “iyi görünme” avantajına bağlı olarak psikolojik tatmin ve rahatlık vermektedir (Boyacı, 2010: 2).

Bundan dolayı giysi konforunun iyileştirilmesine yönelik yapılan çalışmaların insanın yaşam standardını yükseltmeye yönelik olduğu belirtilebilir. Artık giysinin sadece görünümünün değil, hissettirdiklerinin de “iyi” olması beklenmektedir.

Giyim insanın temel ihtiyaçlarından biridir ve giyim çeşitli ve farklı hizmetleri amaçlar. Giysi seçimi insanların ihtiyaçlarına ve arzularına dayanmaktadır. Giysi seçimi bazı estetik ihtiyaçları ve herhangi bir talebi yerine getirmenin dışında insanların algı ve duygularına da bağlıdır. İnsanların giysi tercihlerinde mevsim, iklim, aktivite, yaş, tür vb. aktiviteler köklü değişiklikler yaratabilmektedir. İnsanların faaliyetlerine göre giysi ihtiyaçları oldukça farklıdır. Ancak konfor giysi seçiminde her durumda aynı önem derecesine sahiptir (Hes, 2010: 2).

Konfor birçok fiziksel, psikolojik ve fizyolojik faktörü içeren karmaşık bir kavramdır. Genel olarak “vücut ve çevre arasındaki fizyolojik, psikolojik ve fiziksel uyumun sonucu ortaya çıkan memnuniyet duygusu” olarak tanımlanmıştır.

Birçok araştırmacının ortak fikri, konforun nötr bir his olduğudur. Bir kişinin konforlu sayılabilmesi için hava sıcaklığı, rüzgar hızı, gürültü, ışık, nem gibi çevresel faktörlerle ilgili bir uyarının beyne gönderilmiş olması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar memnuniyetsizlik duygusunun, yani konforun negatif olarak değerlendirilmesinin, pozitif değerlendirmeye göre daha kolay olduğunu göstermiştir (Boyacı, 2010: 2).

Giysi konforunu etkileyen faktörler üç ana kategoriye ayrılabilir:

1. Kişi ile ilgili faktörler (yaş, deneyim, sağlık düzeyi, zihinsel ve ekonomik konumu,metabolizma)
2. Giyimin yapısı ve liflerin kimyasal yapısı (elyaf ve iplik çeşitleri, kumaş yapısı, kumaş termal özellikleri, giyim tasarımı)
3. Dış koşullar (nem, ambient ve radyant sıcaklık, rüzgar hızı) (Hes, 2010: 5).

Sırasıyla fizyolojik, psikolojik, nörofizyolojik ve fiziksel faktörlerin etkileşimi tatmin edici seviyeye ulaştığında konfora ulaşılabilmektedir. Konfor, güdülerin birleşiminin beyindeki görme, işitme, koklama, tatma ve dokunma gibi çeşitli reseptörlerden sınırlara doğru geçişiyle algılanır. Bunların dışında aslında giyim konforu cilt duyuşal sistemleriyle ilgilidir (Das, 2005: 17).

Giyim konforu, vücut, çevre ve giysi olmak üzere üç bileşen ile etkileşim içerisinde. İnsan vücudu, mikroklima ve giysi, sistemli bir şekilde karşılıklı etkileşim halindedir. Vücut ve mikroklima değiştirilemez öğeler iken, giysi değiştirilebilir özelliği olan bir öğedir (<http://tekstilepapers.tripod.com/smart.htm>).

Konforu etkileyen birçok faktörü nitelendirmek zordur. Bununla birlikte hoşnutsuzluk hissi veren konforsuzluğu, rahatsızlığı algılamak veya ne giydiğinin farkında olmak olarak daha kolay nitelendirilebilir. Giyim konforu, bu yüzden vücut fonksiyonlarına giysinin ne kadar iyi yardım ettiği veya en azından vücut fonksiyonlarının bozulmasını en az düzeye indirmenin bir ölçüsüdür (Utkun, 2007: 23).

Konforu tanımlayıcı kelimeler şu şekilde sıralanabilir; rahat, hafif, ağır, pürüzsüz, pürüzlü, kaba dokunmuş, esnek, rijit, su geçirmez, yumuşak, ince tüylü, emici, emici olmayan, hareket etmeye izin veren, vermeyen, terleten, terletmeyen, buruşuk, yapışkan, ısıtan, sıcak tutan, soğuk tutan, örten, kaşıntıverici, sıkı, gergin, çok parlak, canlı, zorlayıcı, kalın, ıslak, nemli, kuru, ipeksi, iyi his veren (http://www.technica.net/NT/NT3/comfort_clothing.htm).

Araştırmacılar konforun sübjektif ve fiziksel yaklaşım ile incelenebileceğini belirtmişlerdir. Hareket dolayısıyla ortaya çıkan, ısı, nem ve hava sirkülasyonu faktörlerinin yanında subjektik kavramlar olarak beden, uyum, estetik özelliklerin önemini vurgulamışlardır. Bir kumaşın optimum ısı, su, hava sirkülasyonu değerlerinde sorun olmasa da giyside gerekli konforu sağlamayabilir. İyi bir giysi uyumuna karar vermede giysiyi giyen kişinin psikolojisine bağlı olarak farklılık gösteren bir değerlendirme ile vücut kumaş arasındaki iletişim koşullarının tanımlanması söz konusudur. Kötü uyumlu bir giysi, tenin yıpranmasına neden olabilir, kan dolaşımını etkileyebilir, giyen kişiyi sinirli, rahatsız, öfkeli hissettirebilir, vücut hareketlerini engelleyebilir. Diğer taraftan iyi veya kötü uyum kriteri giysi amacına, beden bölgesine göre değişiklik gösterebilir. Sonuçta popülasyon da farklılık olduğu için kesin bir sonuç asla verilemez, istatistik varyasyona göre değişim gösterir.

Denton (1971), optimum uyumda seçilmiş bir giysinin kullanıcı tarafından konforsuz bulunabileceğini belirterek giyim konforu hesabı için dört faktör belirtmiştir; ağırlık, hareket kolaylığı, vücut üzerine gelen basınç ve hava sürkilasyonu. Bunlardan özellikle hareket kolaylığı ve vücut üzerine gelen basıncın önemi üzerinde yoğunlaşmış, basıncın rahatsızlığı arttırdığı sonucunu vermiştir.

Non-Nichi (1972), bölgesel esnemelere uyumun, esneyebilen kumaşlar ile sağlanabileceği görüşü doğrultusunda suni kesiksiz (filament) ipliklerle örülen kumaşların iyi sonuç vereceğini belirtmiştir.

Doner (1976), fonksiyonel giysiler üzerinde yaptığı çalışmalar sonucu giysilerin kesimleri üzerinde değişiklikler yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Hutchinson ve Munden (1978), bir giysinin vücuda yeterli uyum sağlayabilmesindeki başarıyı, giysinin üretiminde kullanılan kalıp şekline bağlamışlardır (Bozkurt, 1995: 35).

Rahatlık hissi öznel bir his olup kişiden kişiye değiştiğinden şuna kadar rahatlığın tam olarak tanımı yapılamamıştır.

La Motte; fiziksel rahatlığın, tenin ve bulunduğu çevreyle etkileşiminden doğan termal ve dokunsal duyumlardan büyük oranda etkilenilebileceğini söylemiştir.

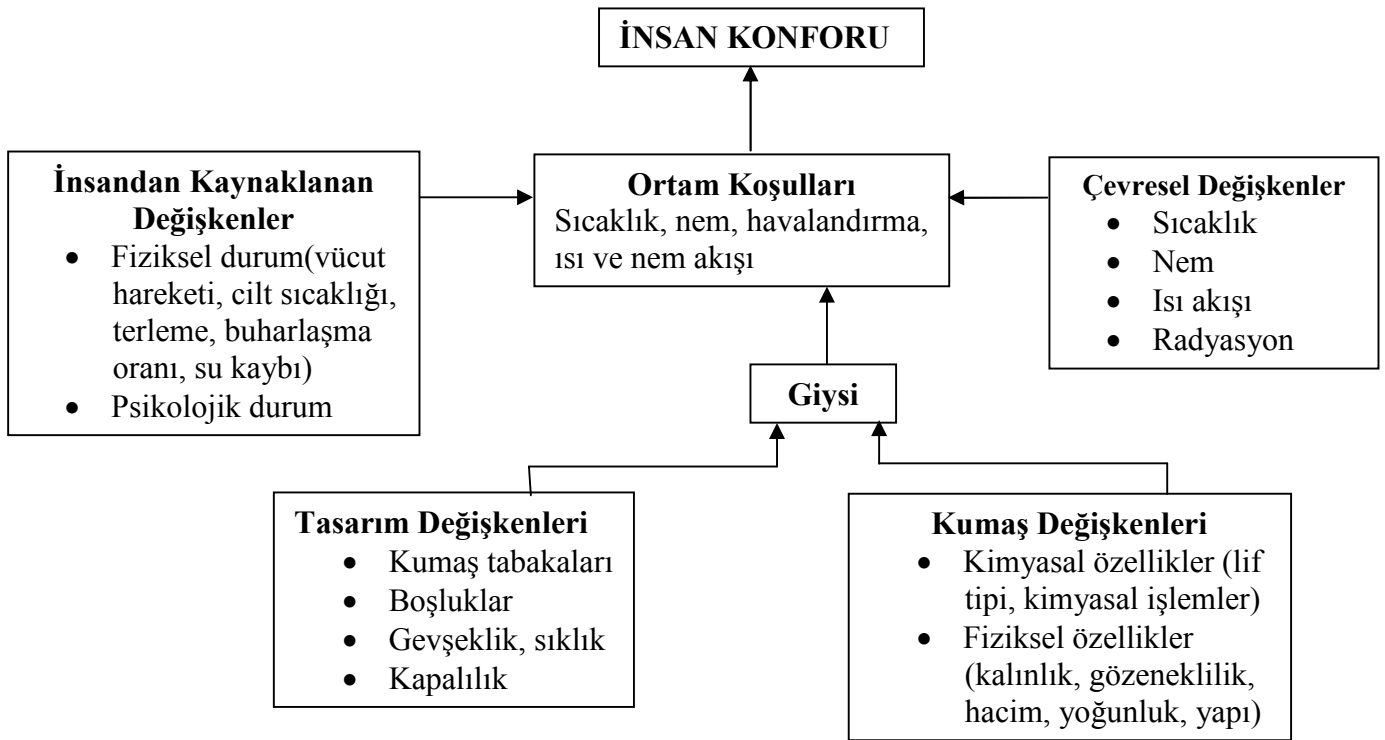
Slater (1986) rahatlığı, insanla doğa arasındaki fizyolojik, psikolojik ve fiziksel uyumun ortaya koyduğu memnuniyet durumu olarak tanımlamıştır.

Li (1986), ise rahatlığı, fiziksel, psikolojik ve fizyolojik faktörlerin çoklu etkileşiminden doğan bütünsel bir açıyla tanımlamıştır (Wong ve arkadaşları, 2003: 31).

Genel olarak konfor, kişinin çevresi ile arasında fizyolojik, psikolojik ve fiziksel uyum olması durumu olarak açıklanmaktadır. Vücut, deri sıcaklığı 33–35°C arasında olduğunda ve sıvı ter oluşmadığı durumlarda optimum konfor durumundadır. Konforlu bir giysi deriden su buharı geçişine izin vermeli ve kumaş deri ile temas ettiğinde ıslaklık hissi vermeden ter transferi gerçekleştirebilmelidir. Fiziksel konfor tanımında, giysinin asıl amacı ısı regülasyon sistemini sağlamaktır. Bu denge, farklı çevresel koşullarda vücudun ürettiği enerji için sağlanmalıdır. Bu dengenin sağlanmasında sadece bir tane değişken vardır ve bu da giysidir. (Kanat, 2007: 2).

Giysi klima şartlarına ve kişinin aktivitesine uygun seçilmelidir. Hava geçirgenliği, nem geçirgenlik direnci ve ısı geçirgenlik direnci fiziksel konforu etkilemektedir. Kumaşta kullanılan lifler ve iplikler arasında kalan hava boşlukları etkili bir izolasyon sağlayarak kumasın ısı tutuculuğunu arttırmaktadır. Ayrıca bu boşluklarda vücuttaki nem dışarıya çıkabilir, bu oran ise çevresel koşullara bağlı olmaktadır. Hava geçirgen bir materyal aynı zamanda sıvı veya buhar fazında su geçirgen de olabilmektedir. Böylelikle su buharı ve sıvı nem geçirgenliği iplik ve lif yapısına bağlı olan hava geçirgenliği ile yakından ilişkilidir. Fizyolojik konfor aynı zamanda kumaş tutumu ve giysinin uygun olması ile de ilgilidir. Kumaş tutumu giysinin kumaş özelliklerine ve kumasın deri tarafından nasıl hissedildiğine bağlı olmaktadır. Bu his hafif kasıntıdan çeşitli alerjik reaksiyonlara kadar değişebilmektedir. Giysinin ölçü uyumu kumasın vücut ile temasını etkilediği için önemli olmaktadır (Kanat, 2007: 2).

İnsanın kendini konforlu ya da konforsuz hissetmesine neden olan çok farklı değişkenler bulunmaktadır. Bunlar şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1: İnsan konforunu etkileyen değişkenler (Özcan, 2010: 2).

2.1.2.2. Konfor Çeşitleri

- 1- Termofizyolojik (ısı) konfor, sıcaklık ve ıslaklık açısından, konforun sağlanmasıdır, kumaşta meydana gelen ısı ve sıvı transfer mekanizmalarını kapsamaktadır.
- 2- Duyusal (duyumsal, dokunsal) konfor, tekstil materyalinin deriyle teması sonucu ortaya çıkan nörolojik algılardır.
- 3- Vücut hareketi konforu, giysinin vücut hareketlerine imkan tanınması, vücuda uygulanan basıncı minimuma indirmesidir.
- 4- Estetik (psikolojik) konfor, kişinin psikolojisini etkileyen giysi özelliklerinin duyu organlarıyla (göz, kulak, deri, vb.) algılanan kısmıdır (Boyacı, 2010: 2).

2.1.2.2.1. Termofizyolojik (Termal, Isıl) Konfor

Termofizyolojik kullanım özellikleri ısı ve nem iletim özelliklerini kapsarken, ciltte yarattıkları his, tekstil materyali ve cilt arasındaki mekanik etkileşim sonucu oluşmaktadır (Özcan, 2010: 5).

Termafizyolojik konfor, cilt üzerindeki kumaş rahatlığının algılanması, sıcaklık, soğukluk, ıslaklık ve hissedilebilirlik duygularını içeren karmaşık bir olaydır (Bilgi ve Kalaoğlu, 2010: 344).

İnsan vücudunun nem ve ısı alışverişi ile yakından ilgilidir. Bir giysi, vücudun ısı ve nem iletimini öyle ayarlamalıdır ki; bunun sonucunda ciltte memnuniyet hissi veren bir mikroklima ortamı yaratılmış olsun. Termofizyolojik açıdan giyim konforu insan vücudunun nem ve ısı alışverişi ile yakından ilgilidir. Bunun dışında kumaşların su geçirmezlik, hava geçirgenliği özellikleri de konfor açısından önemlidir (Özcan, 2010: 5).

Aşırı soğuk, aşırı sıcak ve yağışlı ortamda kullanılacak olan iklim giyeceklerinin ısı izolasyonu sağlaması, yağmur ve kar suyunu dışarıdan iç kısmına geçirmemesi ve içte oluşan teri dışarıya atması yani hava sirkülasyonu sağlaması beklenmektedir (Güney ve Üçgül, 2010: 10).

2.1.2.2.1.1. Kumaşlarda Nem Transferi

Bir tekstil mamulünün iyi bir termofizyolojik giysi konforu sağlayabilmesi için nemi kontrol edebilme ve iletme yeteneğinin iyi olması gerekmektedir. İnsan vücudunun soğuma mekanizmasında başlıca etken terleme ve buharlaşmadır. Deri veya kumaş yüzeyinden buharlaşma ile su buharı vücuttan ısıyı taşımaktadır. Giysi ile deri arasındaki mikroklimada, ter giysi tarafından absorbe edilmekte ve kumaş kalınlığı boyunca taşınmaktadır. Cilt yüzeyinden yayılan su buharı sıvı fazda taşındığında, iki şekilde konforsuzluk hissi oluşabilmektedir. Bunlar;

- 1- Giysiyi yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissi oluşumu,
- 2- Kumaş gözenekleri içinde su yoğunlaştığı için termal yalıtım düşüşü ve bu nedenden dolayı giysi sistemi içerisindeki sıvı terin, giyim sırasında soğuk bir hisse sebep olmasıdır.

Bir giysinin termofizyolojik konforunun yüksek olabilmesi için iki önemli nokta bulunmaktadır. Bunlardan ilki, giysinin kişinin bulunduğu çevredeki klima şartları ve kişinin hareketliliği ile uyumlu olarak iyi bir ısı yalıtım özelliğine sahip olmasıdır. Diğer önemli nokta ise, farklı fiziksel aktivitelerde terlemeyle ortaya çıkan sıvı terin veya normal durumdaki su buharının hemen vücuttan dışarı iletilmesidir (Özcan, 2010: 6).

2.1.2.2.1.2. Kumaşların Isı Geçirgenlik Özelliği

Isıl iletim, ısının belli bir kumaş alanından geçme hızı ya da oranıdır. Havanın ısı iletkenlik katsayısı oldukça düşüktür ve bu nedenle içerisinde fazla miktarda hava ihtiva eden liflerin ısı iletkenlik katsayıları da düşük olmaktadır (Özcan, 2010: 8).

Isıl konfor açısından ideal kumaş aşağıdaki özellikleri taşımalıdır:

1. Soğuktan koruma için yüksek ısı direnç,
2. Ilımlı ısı ortam şartlarında etkin ısı transferi için yeterli su buharı geçirgenliği,
3. Yüksek ısı ortam şartlarında terlemeden dolayı oluşan rahatsız edici temas hissini elimine etmek ve etkin bir ısı transferi sağlamak için hızlı sıvı akışı (Marmaralı ve arkadaşları, 2006: 243).

Giysinin ısı yalıtkanlığı, kumaş içindeki hava boşluklarının sayısına bağlıdır. Lifli malzemeler hacimli yapıları nedeniyle, içlerinde fazla hava tutma kapasitesine sahiptirler. Örneğin;

- Dış giysilik bir kumaş (%25 lif + %75 hava),
- Battaniye (%10 lif + %90 hava),
- Deri ceket (%5 lif + %95 hava)'dan oluşmaktadır.

Giysi birkaç tabakadan oluşuyorsa, tabakalar arasında bulunan ve malzemenin en dışında yer alan havanın özellikleri de önemli hale gelir. Giysi vücudu sıkıca sarıyorsa, serbestçe duran giysiden daha az hava içerir. Birkaç tabakadan oluşuyorsa, toplam izolasyon, her bir tabakanın tek başına sahip olduğu izolasyon değerinden büyük olacaktır (Marmaralı ve arkadaşları, 2006: 245).

2.1.2.2.1.3. Kumaşların Hava Geçirgenlik Özelliği

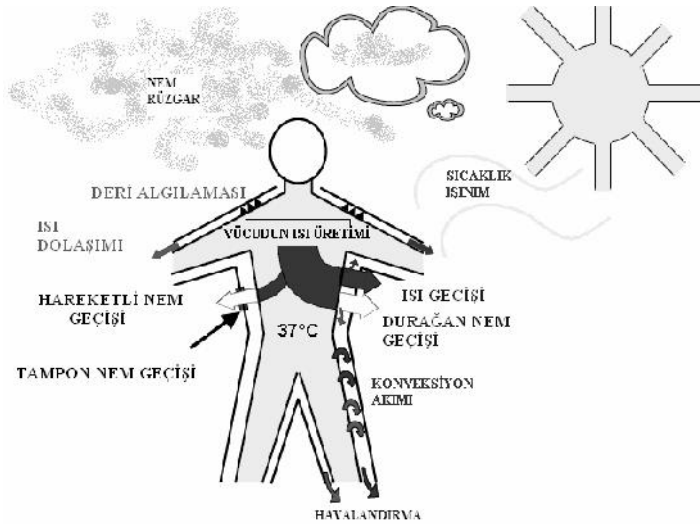
Termofizyolojik konfora etki eden bir faktörde hava geçirgenliği olarak adlandırılır ve havanın lif, iplik ve kumaş yapısı içerisinde geçebilme yeteneğini tanımlamaktadır. Aynı zamanda vücut ve giysi arasında kalan havanın dışarı iletilmesi ile de ilgili bir kavramdır.

Bir kumaşın hava geçirgenliği, kumaşın konfor davranışını birçok yönden etkileyebilmektedir. İlk olarak, bir materyal hava geçirgenliğine sahip ise, aynı zamanda hem buhar, hem de mikro-gözenekli kaplamalar hariç sıvı fazda geçirgenliğe sahip olabilmektedir. Bu nedenle, nem-buhar geçirgenliği ve sıvı nem taşınımı, hava geçirgenliği ile az yada çok ilintilidir. İkinci olarak, bir kumaşın ısı direnci büyük oranda içerisinde bulunan durgun havaya bağlıdır. Ayrıca kumaş yapısından etkilenen hava sınır tabakası ile de yakından ilişkilidir. Hava geçirgenliğinden en fazla etkilenen özellik kumaşın ısı direncidir. Hava geçirgenliği yüksek kumaşlarda, ısı transfer mekanizmasının incelendiği araştırmalarda, geçirgenlik arttıkça ısı direncinin azaldığı görülmüştür.

Kumaşın hava geçirgenliği direnci gramajı yüksek olan yapılarda daha fazladır. Isı tutma kapasitesi ise, kumaş gramajı ile aynı oranda artmamaktadır. Bu nedenle sıcak tutacak bir giysi için kumaşın çok kalın ve ağır olması düşüncesi hatalıdır (Özcan, 2010: 13).

2.1.2.2.1.4. Mikroklima

Deri ve giysi arasındaki mikro mesafede biriken nem, bu bölgede hissedilen sıcaklık yada soğukluk hisleri metabolizmanın algı reseptörleri tarafından hemen algılanarak konfor bilgisine dönüştürülmektedir. Vücuttan hem sıvı halde hem de buhar olarak nem atılırken ve ısı geçişi meydana gelirken, giysi, deri ve arada kalan mikro mesafe bir kapalı sistem gibi çalışır ve bu sistemin işleminde giysiyi oluşturan kumaşın termofizyolojik yapısı oldukça önem kazanmaktadır.

Şekil 2: Vücudun Çevresindeki Mikroklimayı Oluşturan Parametreler (Gürcüm, 2007:53).

Şekil’de giysilerin vücut ile oluşturduğu mikro klima ve vücudun çevresindeki sistem gösterilmektedir. Bunlar giysi kumaşının deriye sürtmesi sırasında oluşturduğu etkiler, iç sıcaklık etkisi ile paçadan aşağı doru oluşan taşınım hava akımı ve tekrar dışarıdan içeriye doğru soğuk hava akımı, koltuk altlarından dışarıya ısı ve durağan nem geçişi veya kol altından hareketli nem geçişi ve koltuk altlarından tampon etkisidir.

Mikroklima deri ile giysi arasındaki sıcaklık, nemlilik, mikro mesafede hava akışını tarif eden genel bir terimdir. Giyim konforu açısından bakıldığında önemli bir faktördür ve materyale bağlı, fizyolojik ve çevresel şartlar aracılığı ile rutubet ve ısı taşınımı gibi değişkenlere bağlıdır. Mikroklima vücut giysi arasındaki kütle ve enerji akışını dengeleyen bir mikrosistem oluşturduğu için, giysinin özellikleri, vücudun özellikleri bu dengeyi her an değiştirecek etkilere sahiptir. Vücutta metabolizma tarafından üretilen sıcaklık ve nem, giysiyi geçerek açık havaya verilir. Bu kütle değişimi sırasında vücut tarafından hissedilen ısı ve ter çıkışı ve bir de hissedilmeyen terleme olayı meydana gelmektedir (Gürcüm, 2007: 53).

2.1.2.2.2. Duyusal (Duyumsal, Dokunsal) Konfor

Duyusal konfor, bir kumaşın veya giysinin giyinen kişinin duyuları tarafından nasıl algılandığıyla giyinenin hoşnutluğunu ifade eder (Bilgi ve Kalaoğlu, 2010: 344).

Saville; duyusal giysi konforunu, kumaşın tenle mekaniksel teması, hareketteki esnekliği, yumuşaklığı, tahrişe yol açmaması ve yapışmaması olarak tanımlamaktadır (Taieb ve arkadaşları, 2010: 44).

Duyusal giyim konforu, kumaşın ciltte meydana getirdiği hissi yansıtmaktadır. Bu hisler sinir hücreleri ile beyin tarafından algılanmakta ve bu algılamayı deri altında yerleşmiş olan sensörler tutmaktadır. Deri/kumaş etkileşimi farklı birçok mekanik etkilerle (sertlik, yumuşaklık) ve ısı ilişkilerine (soğuk, sıcak etkileşim) meydana gelmektedir.

Dokunma özellikleri deriye temas eden kumaşların performansı olarak tanımlanmaktadır ve lif materyaline, kumaş konstrüksiyonuna (yüzey yapısı) ve kumaş bitim işlemlerine bağlıdır. Dokunma özellikleri; kopma, traşlama, sıkıştırma, kıvrılma gibi küçük etkilerle, yüzey özellikleriyle (sürtünme, çekme) ve yüzey serinliği, sıcaklığı ile değişebilen oldukça karmaşık bir kavramdır.

Genel olarak konfor özelliklerinin tespit edilmesinde insan algı sisteminden yararlanılmaktadır. Burada önemli hususlar şöyle sıralanabilmektedir:

- Sıcak soğuk hissi,
- Emilme kapasitesi ve nem,
- Giysi rahatlığı,
- Cildin algı yeteneği,
- Gramaj
- Yumuşaklık (tutum) ‘dur.

Günümüzde tüketiciler, kendilerini bilhassa iyi hissettirebilecek giyim konforu ile daha fazla ilgilenmektedirler. Tüketicuyu tatmin etmek için sadece iyi bir ısı izolasyonu ve iyi bir nem ayarlama özelliği yeterli değildir.

Kullanıcılar açısından ürünün “iyi” olarak kabul edilmesi için giysinin, tenin hissedeceği rahatlığı yani duyumsal konforu da vermesi gerekir. Bu özellik kıyafet giyildiğinde hissedilen mekanik temas duyusu ile ilgilidir. Bu durum yumuşaklık ve pürüzsüzlük gibi memnun edici olabildiği gibi tahriş edici ya da terden ıslanan derinin kaşınması gibi hoş olmayan, kişiyi rahatsız eden durumlara da neden olabilir. Bir tekstil

mamulü giyildiğinde, tenin hissedeceği rahatlık mamule dokunulduğunda (tuşe) kendini belli etmektedir (Özcan, 2010: 3).

Duyumsal özellik tanımlayıcıları: rahat, kalın, ağır, eğrilmez, yapışkan, emmezlik, ıslak, nemli, dikenli, esnemezlik ve kaşıncı gibi kavramlar duyumsal özellikleri yansıtabilmektedir (Utkun, 2007: 39).

Duyuların öznel algılarını somutlaştırılarak gruplandırılabilir:

- Dokunma duyusuyla algılanan duyular: karıncalanma yapan, gıcıklayıcı, tırtıklı, yırtık, çizik, kaşıntı yapan, sivri olan, durağan (cansız).
- Nem duyuları: soğuk ve nemli, yaş, ıslak, sıcak ve nemli, bunaltıcı, emici olmayan, yapışkanlık.
- Basınç duyuları: rahat ve sıcak, dökümlü, hafif, yumuşak, sert.
- Sıcaklıkla ilgili duyular: soğuk, serin, ılık, sıcak.

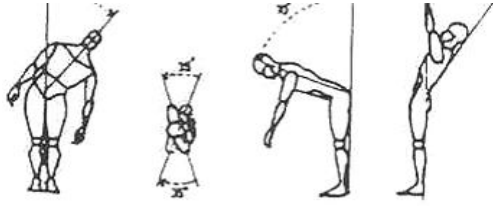
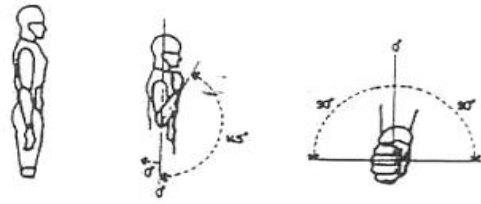
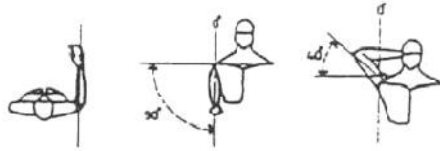
2.1.2.2.3. Vücut Hareketi Konforu

Tüketici giysi alımında, öncelikle giysinin modaya uyumuna, rengine, modeline ve kumaş özelliklerine dikkat etmektedir. Ancak giysiye bakarak beğenen kişi, üzerine giyerek denediğinde, giysi içinde kendisini rahat hissetmek ve hareketlerini rahatlıkla gerçekleştirmek istemektedir. Bu nedenle de giyim konforu önem kazanmaktadır (Utkun, 2007: 42).

Bir giysi tasarımcısı için insanın dinamik (hareket sınırlılıkları) özelliklerinin de bilinmesi gerekmektedir. Böylece, üretilecek giysinin hangi hareketlere ve bedensel fonksiyonlara cevap verebileceği öngörülebilir (Kuru ve arkadaşları, 2004: 2).

Özellikle fonksiyonel giysilerde uyum ve hareket serbestliği, estetik giysilerden önce geldiği için kalıpların oluşturulmasında hareket fonksiyonlarına dikkat etmek gerekmektedir. Her bir giysi farklı amaçlara yöneliktir. Ancak bütün giysilerin ortak amacı, vücut hareketlerinin giysi tarafından engellenmemesidir. Bu amacı sağlayabilmek, öncelikle vücut hareketleri sonunda hareketin neden olduğu boyut değişimlerinin bilinmesi ile mümkün olabilecektir (Utkun, 2007: 42).

Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda üst beden için omurga hareketleri, dirsek ve kol hareketleri, omuz ve kol eklem hareketleri önemli sayılabilecek hareketlerdir. Bu hareketler şekilde olduğu gibi sıralanabilir.

OMURGA HAREKETLERİ**DİRSEK VE KOL HAREKETLERİ****OMUZ VE KOL EKLEM HAREKETLERİ**

Şekil:3 Vücut Hareketleri (Kuru ve arkadaşları, 2004: 2).

Vücut hareketleri ile oluşan boyut değişimleri, insanların üzerindeki giysiye çeşitli değişimler yaratan kuvvetler olarak etki ederler. Giysi, kumaşın vücut formuna uygun olarak kesilmesi ve bu parçaların dikim işlemi ile birleştirilmesi şeklinde oluşmaktadır. Buna göre, giysi kalıbı, kumaş ve dikiş parametreleri amaca uygun olacak şekilde bir araya getirilmelidir. Kumaşa uygun dikiş türü seçilse dahi, giysi boyutları amaca uygun hazırlanmamışsa, vücut hareketleri sonucunda ya insanın hareket serbestisi engellenecek ya da giysi üzerinde dikiş patlamaları ortaya çıkacaktır. Başka bir deyişle, hareketlerle ortaya çıkan ve giysiyi etkileyen bu kuvvetler, hareketin cinsine ve giysinin kesimine bağlı olarak, giysiyi yırtabilecek şekilde büyük olabilecektir. Genellikle pantolonlarda rastlanan bu hatalar, gömlek, bluz, ceket, etek ve elbiselerde de sıkça karşımıza çıkmaktadır. Hatanın ilk aşaması hareket serbestisinin kısıtlanması, ikinci aşaması ise zorlanan bölgelerde dikim bölgesinin yırtılmasıdır.

İnsan vücudu kişiye ve topluma göre değişen boyut ve özelliklerde olduğuna göre, öncelikle toplumların kendilerine ait vücut standartlarını belirlemesi gerekmektedir. Vücut ölçülerinden giysi ölçülerine geçişte gerekli oranlarda eklemeler ve eksiltmeler söz konusudur. Bu paylar giysinin amacına göre farklı değerlerde olmaktadır ve hesaplamalarında öncelikle giysi rahatlığı göz önünde olmalıdır.

Kırk ve İbrahim, giyim sırasında kumaş ve vücut esnemesi arasındaki ilişkiyi araştırmışlar ve şu sonuca ulaşmışlardır;

Vücut esnemesi = Giysi uyumu + Giysi serbestliği + Kumaş esnemesi (Utkun, 2007: 43).

Giysi uyumu ve serbestliği; beden ve giysi arasındaki ilişkiden, giysi tasarımının doğallığından, kumaş sürtünme katsayısından, giysinin vücuda değme temasından yani sonuçta kumaştan etkilenir (Utkun, 2007: 44).

2.1.2.2.4. Estetik (Psikolojik) Konfor

Pek çok araştırmacı giyim estetiği ve beden özellikleri arasındaki karmaşık etkileşimi vurgulamıştır ve bedeni, giyimde estetik deneyimin ana elementi olarak görmüştür. Fiziksel beden özellikleri ve giyim estetiği arasındaki ilişki kısmen tekstil ve giyim alanında incelenmiştir. Fakat araştırmacılar estetikle ilgili gelecek araştırmaların fiziksel ve demografik özelliklerin üzerinde çalışılmasından öteye geçip estetik deneyimin ve beğeni sürecinin etkili olduğu sosyal, psikolojik ve kültürel açığa yönlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (Chattaraman ve Rudd, 2006: 46).

Rahatlık sadece giyim malzemelerine verilen duyumsal bir tepki olmasının yanında psikolojik, sosyal ve duygusal ölçütlerle de belirlenir. Rahatlık hissi bir takım kombinasyonlardan etkilenir; bir giysinin tende nasıl hissettirdiği, göze nasıl hitap ettiği, dışarıda nasıl hissettirdiği, vücut hareketleriyle ne kadar uyumlu olduğu, nasıl hatırlandığı ve giyen kişi tarafından nasıl farklı hacimler yarattığıdır (Jeon ve Worden, 2009: 4235).

Tüketicilerin giyime olan ihtiyaçları ve istekleri üzerine yapılan araştırmalar gösterir ki, tüketiciler rahatlık ve estetik bilgileri bakımından farklılık göstermektedir (Jeon ve Worden, 2009: 4236).

Psikolojik konfor, bilimsel, ekonomik, tarihsel, jeolojik, sosyal beklentileri içermektedir. Moda faktörünün insanda uyandırdığı hislerin etkisi ile giyim konforu ortaya çıkmaktadır. İnsandan insana değişen psikoloji kavramı değişken olduğu için burada konu edilen konfor kavramı subjektif niteliğe sahiptir.

Konfor ve estetiğin kalitesi, hazır giyimde öznel yollarla anlaşılır. Bu her insanın kişiliğine bağlıdır ve kültürden, sosyal statüden ve diğer faktörlerden etkilenir (Utkun, 2007: 46).

Psikolojik konforun bileşenleri:

İklimsel beklentiler: Günlük giysilerde iklime göre gereksinimler değişmektedir.

Ekonomik beklentiler: Kaynaklar, gıda teknolojisi ve üretilen ürünler, beceriler, politik sistemler.

Tarihsel beklentiler: Doğal maddelerden üretilmiş, doğal ürünlere benzeyen ve doğal kokulu ürünlere eğilim.

Kültürel beklentiler: Din, alışkanlık.

Sosyal beklentiler: Yaşam tarzında ve moda da beklentiler.

Kişisel ve grupsal beklentiler: Modanın etkisi, stil, renkler ve parlaklık, trendler, kişisel tercihler (Özcan, 2010: 2).

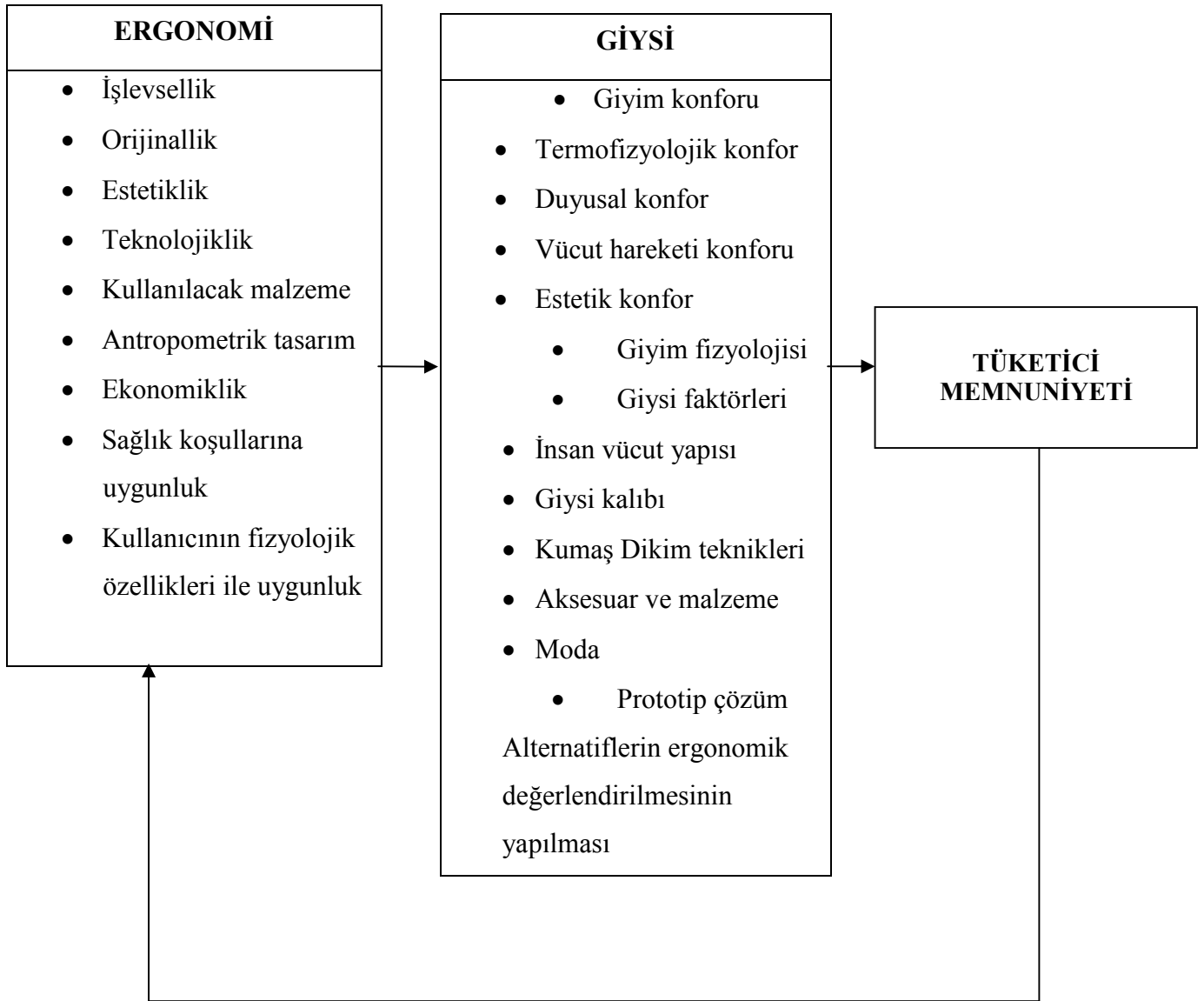
2.1.3. Giysi Konforunun Antropometri ve Ergonomi Bilimiyle İlişkisi

Giysi tasarımı ve antropometri bilimi arasındaki işbirliğinin daha kusursuz tasarımlara ulaşma yolunda hayati önem taşıdığı açıkça bilinmektedir (Kuru ve arkadaşları, 2004: 2).

İnsan vücudunun ölçüleriyle ilgilenen bir bilim dalı olarak antropometri, giysi üretiminde önemli bir yere sahiptir. Giysi tasarımında, öncelikli işlemlerden biri, üretilen giysilerin kalıplarının hazırlanmasıdır. Bireyin kendini rahat hissetmesi ve rahat hareket edebilmesi, vücuda uygun ve hareket serbestliği sağlayan giysilerle mümkündür. Ancak, insanların (boyutsal) antropometrik ölçüleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan dolayı, her insanın kullandığı giysinin vücuda uyması, fonksiyonel olması ve rahat hareket olanağı sağlaması giysi kalıplarının antropometrik ölçülerden yararlanılarak hazırlanmasını gerektirmektedir (Utkun, 2007. 54).

Bunun yanı sıra insan kullanımına uyumlu ürün tasarlayabilmek için ergonomi bilimi devreye girmektedir. Giysi konforu ile ilişkili ergonomi kriterleri; işlevsellik, orjinallik, estetiklik, teknolojiklik, ekonomiklik, sağlık koşullarına uygunluk ve kullanıcının fizyolojik özellikleri ile uygun tasarım olarak sıralanabilir.

Ergonomi ve giyim konforu arasındaki ilişkinin şematik olarak gösterimi:

Şekil:4 Ergonomi ve Giyim Konforu (Utkun, 2007: 64).

Bir giysinin kullanım konforunun;

- Tasarımın kullanım amacına uyumu ile doğallığından (uygunluk kalitesi),
- Kumaşın vücuda sürtünmesi ile statik elektriklenmesinden (termal uyum),
- Giysinin vücuda teması, vücut hareketleri esnemesi ile giysi arasındaki ilişkiden (kumaş esnemesi, giysi serbestliği), etkilendiği görülür.

Tasarlama ile termal ve kullanım konforunu etkileyen bu özelliklerin, ergonomik açıdan dikkate alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bir giysinin kullanım rahatlığının sağlanması, vücudun geometrik ve mekanik yapısının çok iyi bilinmesi ile mümkün olabilir (Kuru ve arkadaşları, 2004: 2).

2.1.4. Deri

İnsanlar, en doğal ihtiyacı olan giyimi ilk çağlardan beri çeşitli yollarla gidermeye çalışmışlardır. İlkel insanlar, vücutlarını dış etkilere korumak için hayvan postlarına bürünmüşlerdir. Zamanla gelişen teknoloji sayesinde, hayvansal lifleri dokuyarak giyim materyali elde etmekle birlikte deri, giyim alanında önemini bu güne kadar korumuştur. Bugün lüks giyim için de yer alan deri giyim, önemli bir sanayi dalını oluşturacak kadar gelişmiştir (Yurdakul, 1989: 7).

“Deri; bütün canlılarda gövdeyi bir kılıf gibi saran ve canlıyı sıcaktan, soğuktan, hava koşullarından, dış etkenlerden darbe ve basınçtan, asalak hayvanlardan ve hastalık yapıcı mikroplardan koruyan dış örtüdür.” (Temel Britannica, 5. Cilt, 1992: 189).

“Hayvanlardan yüzülen ve tabakhanelerde işlenmeye hazır olan baş, kuyruk ve bacaklarla birlikte bir bütün oluşturan deriye “ham deri”, belli bir amaç için işlenerek, kullanılır duruma getirilen ham deriye ise “mamul deri” denmektedir (Gökçesu, 2002: 15).

Mamul deri üretiminde kullanılan ham deri; yapısı, dokusu, kimyasal bileşimi ve diğer özellikleri kendine has olan tabii bir üründür. Deri canlı hayvan vücudunda çok çeşitli fonksiyonları yerine getirir. Deri canlıyı soğuğa, sıcağa, dış mekanik etkilere, ultraviyole ışınlar ve mikroorganizmalara karşı korur. Deri, çevre koşullarına göre ter ve yağ bezleri yardımı ile vücut ısını dengeler. Bu çok yönlü görevleri nedeniyle derinin karmaşık bir histolojik, kimyasal ve diğer özellikleri vardır (Toptaş, 1993: 1).

Çok değişkenli bir işlemler dizisinden ibaret olan deri işlentisi sırasında ham deriler, aşamalı olarak gördükleri işlemlerle fiziksel, kimyasal ve estetik bakımdan istenilen düzeyde değişikliğe uğratılır. İşlenmiş deri, “deri işleme sanayi”nin son ürünü olmasına karşılık, “deri ürünleri sanayi”nin hammaddesidir. Bu nedenle işlenmiş deri, ara-ürün niteliğinde bir sanayi ürünüdür (Sez, 1996: 81).

Deri, ardışık bir dizi işlemler sonunda ortaya çıkan nihai bir mamul üründür. Her bir proses, derinin ayrı bir özellik kazanmasını ve buna paralel olarak daha kullanışlı bir hale gelmesini sağlar. (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2007-2013: 275).

2.1.5. Dericiliğin İlk İzleri ve Tarihsel Gelişimi

Dericilik koyun, kuzu, keçi, domuz gibi hayvanların post ve derilerinin özel yöntemlerle işlenerek insan kullanımına uygun duruma getirilmesidir (Temel Britannica, 5. Cilt, 1992: 191).

Deri insanlık tarihinin en eski dönemlerinden bu yana var olmuş, işlenmiş, kullanılmış bir üründür. Diğer bir anlatımla debagat/sepicilik/deri işleme; insanlığın bilinen en eski ve köklü sanatlarından birisidir. Teknoloji tarihinde en eski mesleklerdendir dericilik (Dağtaş, 2007: 12).

Deri işletmeciliği ve işlenmiş derinin günlük yaşamın birçok alanında kullanılması ise, göçebelikten yerleşik düzene geçen insanların kendi eşyasını üretmek amacıyla başlamıştır (<http://www.turksanatlari.com/78-icerik-Deri-.html>).

Kemikten üretilen bız ve iğneler hayvan postlarından giysi yapımı için kullanılıyordu. Bu dikim işleri genel anlamda deri işleme sanatının varlığını gösterir (Yelmen, 2005: 21).

İnsanlar doğadan ilk olarak taş, toprak, ağacı kullanmaya ve bunlardan yararlanmaya başlamışlardır. Kullanılmaya başlanan dördüncü malzeme ise deri olmuştur ve günümüze kadar da devam etmektedir (Aslan, 2009: 5).

İlk insanlar, öncelikle ham deri ve postlara çeşitli maksatlarda kullanılmaya elverişli özellikler verebilmek için uygun metotlar aramışlardır. Bu sebeple ham derileri, gene çevrelerinde elde ettikleri hayvansal yağlarla yoğurarak netice itibarıyla ham deri ve yağların birleşmesini sağlayarak istedikleri özellikte deri yapmasını başarmışlardır. Yağla sepileme metodunun uygulanmasını Milattan Önce 8000 yılına kadar götürmek kabildir. Bu metodu daha sonraları dumanlama, şaplama ve bazı bitkilerin ağaç, kabuk ve yaprak gibi kısımları ile patolojik organlardan ibaret bulunan mazılardan faydalanmak suretiyle bitkisel sepileme metotları takip etmiştir (Öncü, 1968: 1).

İlk insanlar hayvan postunu kullanırken zaman içinde bu postun kuruduğunu, kıllarının ve tüylerinin döküldüğünü, sertleştiğini ve yapışkanlığını kaybettiğini fark etmişlerdir. Postu asma düşüncesi o zamanlarda doğmuş ve nesilden nesile yayılmıştır (<http://www.ferdinando.org.uk/leather.htm>).

Taş devrinde insanoğlu, dumanla korunmuş ve tabaklanmış derilerden kendilerine kıyafetler, basit aletler ve süsler yapmışlardır. Bundan yirmi beş bin yıl öncelerine ait bazı mağara resimlerinde avcılarının deri örtündükleri saptanmıştır.

Özellikle Mısır'da Firavun mezarlarında bulunan çeşitli renkli duvar resimlerinde ve insan figürlerinde ayakkabı, kemer, at koşumları, ev eşyaları, av malzemeleri gibi deriden yapılmış çeşitli eşyaların varlığı açıkça anlaşılmaktadır (http://leathertown.com/info_mk_leather.htm).

Eski çağlarda deri üretim merkezi olarak bilinen Anadolu'da Hititler, M.Ö. 3000 yıllarında büyük bir imparatorluk kurmuşlardır. M.Ö. 2000-1200 yılları arasında en parlak dönemini yaşayan Hititlerde, alüminyum ile tabaklama sanatının çok geliştiği ve bu yöntemle üretilen ürünlerin ihtiyaç malları arasında yer aldığı tarihi kaynaklarda bildirilmektedir. Bu toprakların alüminyum bileşikleri ve bitkisel sepi maddeleri bakımından zengin olması tabaklamada bunların bol miktarda kullanılmasına yol açmıştır.

Bu dönemde Anadolu'da görülen ekonomik-sosyal kültürel gelişmeler aynı zamanda Ege Adalarında da kendini göstermiştir. Hititlerin en parlak dönemi olan M.Ö. 1650 yıllarında Girit'in güney kıyılarındaki kazılarda çıkartılan kemikten yapılmış ve üstü şekillerle bezenmiş bir kap, dericilik tarihi bakımından önemli bir belge olarak kabul edilmektedir. Bu kabın üzerinde yer alan üç prensten her birinin üzerinde fil derisinden bitkisel tabaklamaya tabi tutulmuş giysiler bulunmuştur. Bitkisel tabaklamanın Anadolu'dan Girit'e, oradan da Yunanlılara ulaştığı söylenmektedir. Bunun yanı sıra eski yunan eserlerinde İyonluların yüksek nitelikli sağlam deriler yaptıklarından bahsedilmektedir. Daha sonra Romalılarda deri giysi ve sandaletler toplum hayatında çok önemli bir yere sahip olmuştur (Ekinci, Ders Notu).

2.1.6. Dericiliğin Türk Tarihindeki Yeri

Türk toplumu yüzyıllar boyu zengin bir giyim kültürüne sahip olmuştur. Bu zenginlik, giyim biçimlerinde olduğu kadar giyim malzemelerinde de kendini göstermiştir. Anadolu'nun geçirdiği çeşitli dönemler, uzun tarihsel geçmişi, Orta Asya etkisi, başka kültürlerle teması da giyim çeşitliliğinde ve zenginliğinde geniş rol oynamıştır (Tezcan, 2000: 126).

Roma ve Bizanslılardan sonra Anadolu'ya hakim olan Selçuklu ve Osmanlı Türkleri de dericilik sanatına önemli katkılarda bulunmuştur. Hayvancılıkla uğraşan Orta Asya Türkleri bunu Anadolu'ya yerleştiklerinde de sürdürmüşlerdir. Hayvanlardan elde edilen deriler, çeşitli merkezlerde organize bir biçimde çalışan tabakhanelerde en iyi şekilde değerlendirilmiştir. Böylece ülke içinde ayakkabı, saracıye vb. ihtiyaçlar

karşılınıırken diğler taraftan da sürekli seferde olan ordunun koşum, eğer, çizme, ayakkabı gibi gereksinimleri hiç aksamadan sağlanmıştır (Ekinci, Ders Notu) .

1071’de Malazgirt zaferiyle Anadolu’ya yerleşen Türklerin dericilik alanında oldukça ileri düzeyde oldukları bilinmektedir. Bu dönemde dericiliğin Anadolu’da kökleşip gelişmesinde faaliyet göstermeye başlayan Ahilik kurumunun etkisi büyüktür. Ahilik 13 y.y.’da Anadolu’da kurulup, belli bir süre içinde, belli kurallarla işlenmiş esnaf ve sanatkarlar birliğidir. Bu birliğin kurucusu ve deri işlerinin örgütlenmesinde önemli rol oynayan kişi kendiside derici olan Ahi Evran’dır. Ahilik örgütlenmesiyle birlikte rekabet olgusu ve kalite kaygısı deri ürünlerin üretimini olumlu yönde etkilemiştir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 37).

Türkler Anadolu’ya göç ederken çeşitli sanatları da beraberinde getirmişlerdir. Bu sanatların en önde geleni dericilik olmuştur. Dericilerin piri kabul edilen Ahi Evran’ın, Horasan’dan gelip Kayseri’de deri imalatını başlattığı ve büyük bir deri ustası olduğu bilinmektedir. Osmanlı devleti daha kurulmadan Anadolu’da kurulan Ahi Zaviyelerinde deri imalatı yapıldığını ünlü gezgin İbni Batuta’nın Seyahatname’sinden öğrenmek mümkündür (<http://www.deripan.com/derihakkinda.asp?tab=3 &sub=1>).

Türklerin deri işleme sanatı konusunda diğler bir önemli kaynak; Kayseri derisi hakkında bilginin yer aldığı 1640 tarihli Narh Defterleri’dir. Bu defterler; Kayseri’nin, Kazdağı’nın beyaz sahtiyanlarının İstanbul piyasalarına gönderildiğini açıklamaktadır (Dağtaş, 2007: 9).

Anadolu’da dericiliğin kurulması, gelişmesi, yerleşmesi ve kök salması Ahi gelenekleri sayesinde olmuştur (<http://www.deripan.com/derihakkinda.asp?tab=3 &sub=1>).

Osmanlı döneminde loncaların önemli bir özelliği de aşırı derecede ihtisaslaşmasıdır. Örneğin en eski ve köklü geleneklere sahip olan, Anadolu’da Ahiliğin kurucusu Ahi Evran’ın da bu meslekten olması dolayısıyla esnaf ve zanaatkarlar arasında itibarlı bir yeri bulunan dericilik, ham maddeden mamul madde haline gelinceye kadarki aşamaları bakımından celepler, sığır kasapları, koyun kasapları, ham deriyi işleyen debbağlar ve bundan mamul madde yapan saraçlar, kavaflar, deri boyacıları, deri tulumcular, eyerciler, yularcılar, kolancılar, kamçıcılar, meşinci ve sahtiyanlılar, ciltçiler gibi birçok ayrı lonca biçiminde örgütlenmiştir (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002: 118).

Dericilik, bir ata sanatı olarak ev ve giyim eşyası ihtiyacından doğmuş, Osmanlı ülkesi genişledikçe tabaklık ve deri işleyen sanatlar hem iş hacmi, hem mamul kalitesi bakımından büyük gelişme göstermiştir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 72).

Osmanlı döneminde Anadolu'da dericilik, izleri bugüne kadar uzanan çok zengin bir birikim yaratmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yükseliş döneminde Türk dericiliği hızla gelişmiştir. 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonra surların dışında Kazlıçeşme'de yetmiş bin metre karelik bir yer dericiler için tahsis edilmiştir. Fatih Sultan Mehmet 33 salhane, 360 tabakhane yaptırmış ve esnafın büyük bir kısmını buraya toplamıştır. Osmanlı döneminde en büyük üretim ve tüketim merkezi olarak İstanbul ön plana çıkmıştır. En parlak devrini 16. ve 17. yüzyıllarda yaşamış olan Türk dericiliğinin ürünleri, dış ülkelerde aranır hale gelmiştir (<http://www.turkishleather.com/dtg/StaticPages/showpage.aspx?fname=altsektorler.htm>).

Osmanlı döneminde Türk dericiliği kaliteli ürünleriyle Avrupa'ya ihracat yapılmaktaydı. 1737'de bir Fransız hekimin, 1773 yılında ise Philips adlı bir İngiliz'in, sırf debagat sırlarını öğrenmek için Türkiye'ye geldiği ve elde ettikleri sırlar nedeniyle de ülkelerinde ödüllendirildikleri bildirilmektedir (Ekinci, Ders Notu).

Asırlarca küçük aile işletmeleri olarak hizmet verdikten sonra 1810 yılında çağdaş yöntemlerle çalışan ilk deri sanayi II. Mahmut tarafından Beykoz'da kurulmuştur. I. Dünya Savaşı sırasında ordunun deri ve kundura ihtiyacını büyük ölçüde bu fabrika karşılamıştır (Küçükerman, 1989: 22).

Yine II. Dünya Savaşında duyulan deri mamulleri ihtiyacı da bu müesseseye tarafından karşılanmıştır. Fabrika daha sonra Sümerbank'a bağlı bir kuruluş haline getirilmiştir (Ekinci, Ders Notu).

Ancak Cumhuriyet dönemine kadar Türk dericiliği hala babadan oğla geçen lonca bir karakter görünümünden kurtulamamıştır. 1924 İzmir iktisat kongresinde ele alınan deri sektörü, tekstil gibi önemli bir sanayi kolu olarak kabul edilmiştir. 1960'lı yıllara kadar gelişen sektörde bu yıllarda dışa açılma hazırlıkları başlamıştır. Bu süreç aynı zaman da deri üretiminin tüm Avrupa'ya yayılmasını sağlamıştır. 1980'li yıllarda Avrupa'nın çeşitli nedenlerle deri sektörünü az gelişmiş ülkelere kaydırması Türkiye'de deri sanayinin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. (İstanbul Sanayi Odası [İSO], 2004: 2).

Tarihsel olarak güçlü bir üretim kültürüne sahip olduğumuz deri ve deri ürünleri sanayi 1980’den sonra dışa açılma politikalarının uygulanmaya başlamasıyla başta Almanya olmak üzere Batı Avrupa pazarlarına yönelik ihracata dayalı hızlı bir gelişme göstermiştir (Özçörekçi ve Öngüt, 2005: 3).

Türk deri konfeksiyoncularının büyük bir bölümü kürk-süet mont-kaban ve ceket yapmaktadır. Dünyada üretilen küçükbaş kürk-süet giysilik derinin %75’ini Türk deri konfeksiyoncuları kullanmaktadır. Türkiye dışında kürk süet giyim ürünleri İtalya, İspanya Uruguay ve Çin’de yapılmaktadır. Ancak, İtalya ve İspanya’nın ürünleri çok spesifik ve pahalı, Uruguay ve Çin’in mallarında ise kalite sorunu bulunmaktadır.

Bunun nedenle Türk ürünleri kendi kategorisinde orta ve ortanın üstü sınıfa hitap edebilen rakipsiz ülke konumundadır. Dünyada en çok kuzu kürkü işleyen Türkiye dünyada ilk üç sıradadır (DPT, 2007-2013: 310)

Türk deri işleme sanayi ilerlemiş teknolojik altyapısı, çevreye duyarlı bir üretim anlayışıyla Dünyanın sayılı kapasiteleri arasında yer almakta olup, üretim kapasitesi açısından Avrupa’da İtalya ve İspanya’dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır (İstanbul Tekstil Konfeksiyon İhracatçıları Birliği [İTKİB], 2005: 1).

Sektörümüzde deri konfeksiyon üretimi yapan irili ufaklı yaklaşık 1500 adet firma bulunmaktadır. Bu firmaların ne kadarının hangi ilde olduğu hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, büyük bir kısmı İstanbul ve İzmir’de, diğerleri ise Çorlu Tekirdağ, Uşak, Manisa, Antalya, Denizli ve Bursa-Kemal Paşa’da deri konfeksiyon üreticisi firmaların varlığı söz konusudur. Bu firmaların bazıları yılın 12 ayında çalışmakta, bazıları sezonluk, bazıları ise aylık olarak kayıt dışı açılıp kapanmaktadır (DPT, 2007-2013: 273).

Deri konfeksiyon alt sektöründe 10.000 ve 10.000 adet üzerinde üretim yapan firma sayısı 100, 5.000-10.000 adet arası üretim yapan firma sayısı 300, 2000-5000 adet arası üretim yapan firma sayısı 700, 2000 adet altında üretim yapan firma sayısı ise 400’dür. Bu firmaların toplam istihdam hacmi 100.000-150.000 kişidir. (DPT, 2007-2013: 278).

2.1.7. Deri Teknolojisi

2.1.7.1. Derinin Yapısı

Deri hayvanın ağırlığının % 3'ü ile % 5'ini oluşturur. Deri vücuda dayanıklılık sağlayan, vücut sıcaklığının düzelmesine yardımcı olan, iç organların zarar görmesini engelleyen ve bakteriyel enfeksiyonlara karşı vücutu koruyan önemli bir bariyerdir. Ayrıca deri vücut hareketleri için esneklik, gerilme ve ya kontraksiyonun yapılmasını sağlar (Berber, 2009:5).

Deride doku ve tabakalar bulunur. En önemli doku türleri:

Epitel doku, bağ ve destek dokusu, kas dokusu ve sinir dokusudur.

Epitel Doku: Bedenin hava ile temas eden üst yüzeyini ve etle yapışık olan iç yüzeyini kaplar. Bağ dokusuna benzer alt tabakadan geçen kan damarlarınca beslenen hücrelerden oluşmuştur. Üst deri çok katlı epitelyum dokulardan meydana gelmiştir. Gelişmesini tamamlamış hayvanlarda en dış epitelyum hücreleri boynuzlaşarak sağlam bir koruyucu tabaka haline gelir.

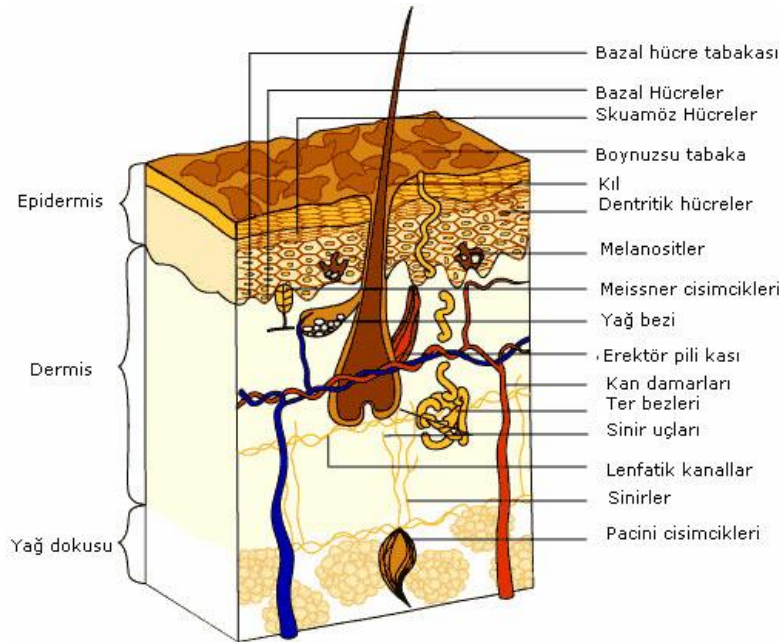
Bağ ve Destek Dokusu: Derideki en kalın tabakayı oluşturur. Birçok protein çeşitlerinden meydana gelmiştir. Bunlardan kollagen ile keratin, elastinden oldukça fazla miktarda bulunan proteinlerdir.

Kas Dokusu: Deride bulunan kaslar kıl kası, yağ ve ter bezleri çevresindeki kaslardır. Kıl kası kılın hareketini sağlar ve yağ bezinden yağın boşaltılmasına yardımcı olur. Kıllar kıl kökü ve sırçaya elastin lifleri ile tutturulmuştur. Kıl kasları yapılanmış proteinden oluşur, kireçlik ve samadan etkilenmez.

Sinir Dokusu: Sinirler sinir hücrelerinden meydana gelir, deri tabakasının en üstünde bulunur. Sinirler miktar olarak çok azdır ve çok ince bir yapıda dağılmışlardır, deri üretimi açısından önemsizdir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP], 2007: 4).

2.1.7.1.1. Deri Histolojisi

Deri üretiminde kullanılan ham maddelerin en önemli ana grubu memeli hayvan derileri oluşturur. Memeli hayvan derilerinin kesitleri incelendiğinde yapı, gelişim, fizyolojik görev ve kimyasal yapısı farklı olan 3 ayrı tabaka tespit edilir (Toptaş, 1993: 1).

www.4umturk.com

Şekil 5: Deri Kesitleri

-Epidermis (Üst deri): Deri üzerinde en dıştaki tabaka kıl, yün, tırnak ve bezleri de ihtiva eder. Canlı hayvan vücudunda epidermis tabakası sürekli olarak yenilenir ve önemli yaşam fonksiyonlarını yerine getirir. Epidermis tabakası toplam deri kalınlığının % 1-2'sini teşkil eder ve corium (öz deri) tabakasının üzerinde bulunur. Epidermis tabaka hücrelerinde ışık etkisiyle koyu renkli pigmentler oluşur ve bu pigmentler deri rengini belirler.

-Corium (Deri tabakası): Vücudu çarpma, vurma, yaralamaya karşı koruyan ve vücut ısınısını dengeleyen fizyolojik bir göreve sahiptir, toplam deri kalınlığının yaklaşık % 85'ini teşkil eder. Deri üretiminin değişik aşamalarında üst deri ve alt deri uzaklaştırılır, corium tabakası mamul deriyi oluşturur.

Derinin corium tabakasında farklı bağ doku tipleri vardır. Protein kollagen yapısında olan bağ dokusu corium tabakasının esas bileşenini oluşturur. Bu bağ dokusu bandlar ve bandlar arası bağlantılar oluşturur. Bu yapı sayesinde deri esneklik ve bükülebilme özelliği kazanmaktadır.

Deride bulunan diğer bir bağ doku tipi sarı renkte elastik bağ dokudur. Bu doku protein olan elastinden meydana gelir. Elastik lifler birbirleri ile bağlanarak bir doku oluşturmazlar, ancak yan dallanmalarla bir ağ teşkil ederler. Bu yapı fazla esnek değildir, kauçuk elastikiyetindedir ve bu nedenle de deriyi sıkılaştırır, sertleştirir.

Deri üretimini açısında nen önemli kısım kollagen lif dokusudur. Kollagen liflerin oluşturduğu dokuda, liflerin çapraz ve dikey bağlanmalarıyla üç boyutlu bir yapı görülür. Bu bağlanmalarda serbest lif uçları bulunmaz. Bu yapısı nedeniyle deri yırtılma mukavemeti kazanır, hava ve su buharını geçirir.

Derinin farklı bölgelerinde liflerin doku sıklığı ve düşey bağlanma sıklığı değişiklik gösterir. Eklemler civarındaki deri bölgelerinde düşey bağlanma sıklığı azalır ve böylece deri bu bölgede esnektir, hayvanın hareketine engel olmaz. Derinin kasıklar ve karın bölgelerinde lif dokusu sıkı değildir, düşey bağlanmalar azdır. Bu bölgeler esnek bir yapıya sahiptir. Derinin sırt (kropon) kısmında lif doku sıklığı ve düşey bağlanmalar en fazladır ve bu bölgede mukavemet en yüksektir.

Deri yüzeyinde ve derinin farklı kısımlarında lifler belli doğrultularda fazlaca yönlendirler. Bu yönlendirme derinin kopma mukavemeti ile belirlenir. Liflerin fazlaca yönlendikleri doğrultularda kopma mukavemeti, bu doğrultuya dik olan yönden daha fazladır(iğne ile yırtılma mukavemeti ve esneme bu yönde daha azdır). Derinin kafa kuyruk yönünde sırt çizgisine paralel olan doğrultuda kopma mukavemeti en yüksek, iğne ile yırtılma mukavemeti ve esneme en azdır.

Corium tabakasının dikey kesitinde 3 farklı tabaka görülür. Bu tabakalar; sırça tabakası, papiller tabaka ve retikular tabakadır. Bu tabakalar birbirlerinden kesin sınırlarla ayrılmazlar, aralarında geçiş bölgeleri vardır.

-Sırça tabakası deriye görünümünü verdiği için derinin kalitesi açısından özel bir öneme sahiptir. Sırça tabakası kollagenlerden meydana gelmiştir, yapı olarak yeterince sağlam olduğu için bu tabakada elastik bağ dokusu bulunmaz. Sırça tabakasının sık dokulu oluşu nedeniyle esnemesi azdır, aşırı şişmede ve çekmede diğer dokulara göre daha çabuk yırtılır.

-Papiller tabaka sırça ve retikular tabaka arasında yer alır. Bu tabakada kılcak kan damarları, seyrek dokulu ve ince lifli elastik bağ dokusu vardır. Elastik bağ dokusu kıl kökünü çevreler ve kıllar arasında sırça yüzeyine paralel bir ağ teşkil eder. Elastik bağ dokusunun bu yapısı; derinin esnemesinde ortaya çıkan çekme dayanıklılığı gerektiren doğrultudadır. Elastik bağ dokusunun ağ yapısı gevşek olan papiller tabakaya bir sıkılık ve sağlamlık kazandırır (Toptaş, 1993: 2-12 arası).

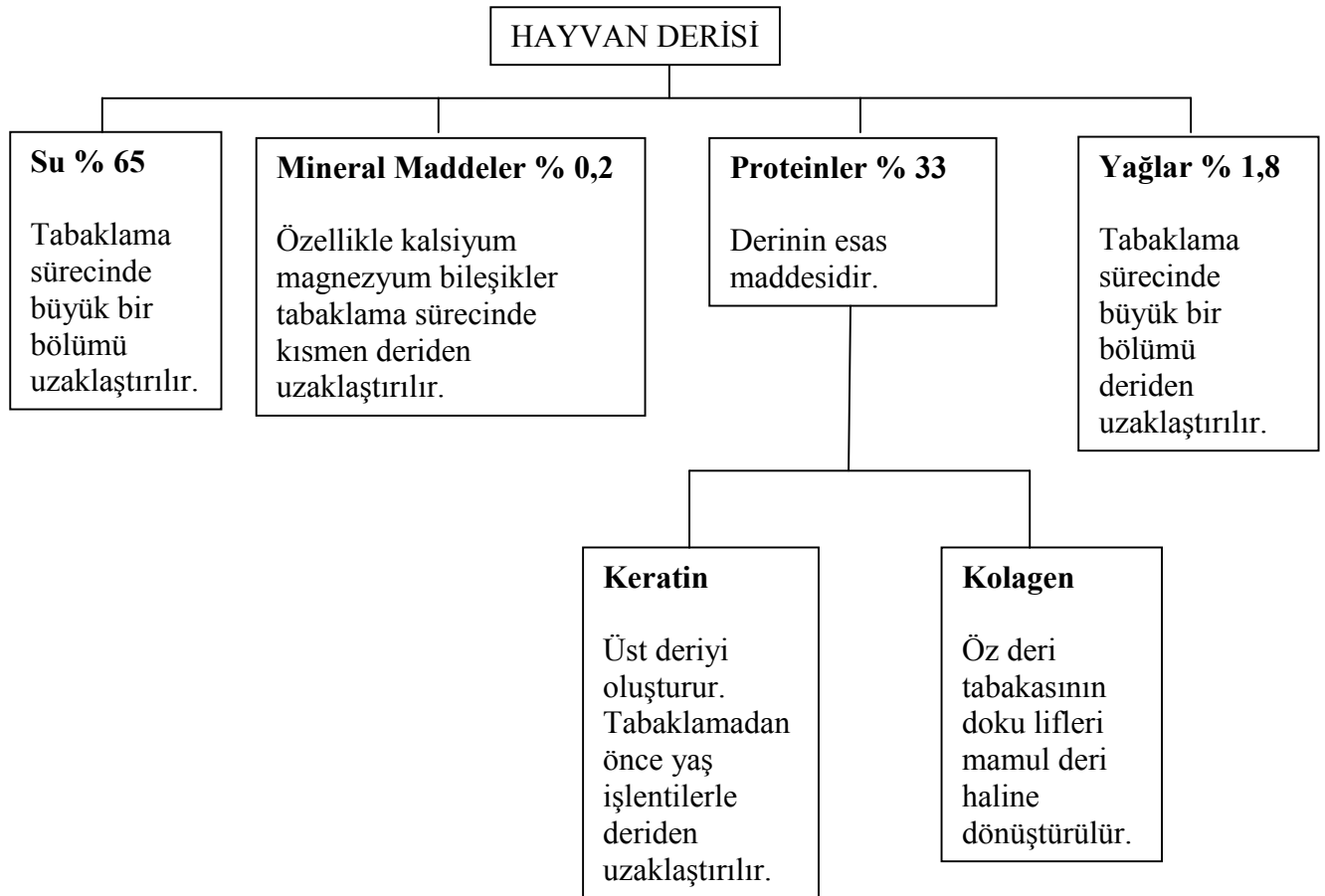
Sırça tabakası derinin görünümünü belirleyen tabakadır, retiküler tabaka ise deriyi oluşturan asıl tabakadır. Derinin tüm karakteristik özellikleri retiküler tabakadan kaynaklanır (MEGEP, 2007: 6).

-Retikular tabaka birinci derecede deriye kopma mukavemeti ve kullanım dayanıklılığı verir. Deride retikular tabakanın kalınlığı toplam kalınlığa oranla ne kadar fazla olursa, deri o oranda mukavemetli olur. Retikular tabakada fazla yağ dokusu bulunursa retikular tabaka gevşek ve süngerimsi bir hal alır ve mukavemeti azalır.

-Hypodermis (Yağ dokusu-Alt deri): Derinin en alt tabakasıdır ve derinin % 15'ini oluşturmaktadır. Gevsek örgülü bir bağ dokudan oluşan bu tabaka kullanılmamaktadır. Tutkal ve hayvan yemi olarak değerlendirilir (Gökçesu, 2002: 16).

2.1.7.1.2. Derinin Kimyasal Yapısı

Hayvan derisi proteinler yanında az miktarda yağ ve mineral maddeler ile oldukça fazla miktarda sudan meydana gelir. Bu maddelerin her birinin payı deri türüne, ırka, yasa, cinsiyete ve yaşam koşullarına göre farklılıklar gösterir.

Şekil 6: Hayvan Derisi Bileşenleri (MEGEP, 2007: 8).

Ham derinin analizinde saptanan kimyasal madde miktarları şunlardır:

% 45 – 55 karbon

%16 – 19 azot

%19 – 25 oksijen

%6 – 8 hidrojen

%0,5 – 2,1 kükürt, fosfor, demir veya brom, klor

Ham derilerin karakteristik niteliği üzerinde özellikle protein maddelerinin büyük etkisi vardır. Bu protein maddelerinden en önemlisi kolajendir.

Kolagen; ham derinin sepileme olayından sonra deri haline gelen kısmıdır. Kolagen 70 derece sıcak suda yavaş yavaş erimeye baslar ve jelâtin haline gelir. Kolagen ve dolayısıyla öz deri tabakasının, bileşiminde hiçbir değişiklik meydana gelmeden gösterdiği şişme özelliği, dericilik tekniğinde çok büyük bir önem taşır (Öncü, 1968: 39).

Albümin, globülin ve diğer proteinler deriyi oluşturan maddeler değildirler. Bir kısmı suda ve ya tuzlu sularda çözünürler ve bakterilerle, özellikle çürükçül bakterilerle kolayca parçalanırlar. Bu proteinlerin deri üretim aşamalarında, özellikle kireçlik ve samada, deriden uzaklaştırılmaları zorunludur. Eğer bu gerçekleştirilmez ise, sert ve kırılğan bir deri elde edilir (Anonim, 1993: 59).

2.1.8. Deri Üretimi

Hazırlama: Derinin işlenmesi, ilk çağlardan beri bilinen bir özelliktir. Ham derilerin mamul deri haline gelebilmesi için bir seri işlemten geçmesi gerekmektedir. Başlıca işlemler; hazırlama, sepileme ve bitirmedir. Hazırlama işleminde, tabakhaneye gelen deriler dolap, pervane ve havuzlar içerisinde kimyasal maddelerle işlem görür. Bunun sonucunda derilerden yağ ve kıllar ayrışır. Ayrışan yağ ve kıllar temizlenir. Daha sonra bol su ile yıkanır (Özçelik, Karayel ve Aygün, 2010: 3).

Yumuşatma: Bu işlem deri üretiminin ilk işlemidir ve bunun en önemli fonksiyonu deriyi bol su ile temizlemek tuzunu arıtmaktır. Deriyi yumuşatmak sepileme maddesinin deriye geçebilmesini sağlamaktır (Öncü, 1968: 80).

Kuru derilerin çatlamasını önlemek amacıyla yumuşatma işi oldukça yavaş yapılmalı ıslatma suyuna kalsiyum klorür veya kalay klorür ilave etmek gerekmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 73).

Ön Kavaletto (Etlerin Sıyırılması): Bu işlemde postun içindeki fazla etler, yağlar ve kaslar el aletleri ile veya donduran fazlalıkları bıçaklarla keserek kazıyan donanımına sahip makineler yardımı ile çıkarılır.

Yün ve Kılıardan Arındırma: Bu işlemde kimyasal ve mekanik işlemlerin birleşimi olarak işlenmemiş derinin kıllarının çıkartılmasını içerir. Kireç banyosunda bırakılan etli kısımlara sodyum sülfür ve kireç sürülen ve kızdırma odalarında bekletilen derilerin lif dokusunda meydana gelen şişme ve gevşeme yün ve kılların kolayca temizlenmesini sağlar.

Kavaletto: Ham derilerin etli kısımlarında kalmış olan sepilemeyi güçleştiren fazla et ve yağ parçalarının kavaletto bıçağı veya makineleriyle alınması işlemine kavaletto denir.

Kireçten Kurtarma ve Samalama: Kireçlenmiş derinin içerdiği alkalinin giderilmesi sonraki işlemler için gereklidir. Bu amaçla çeşitli kimyasal maddeler kullanılır. (Amonyum, sülfat, sodyum bisülfat gibi).

Samalama işlemi de bu işlemle birlikte yürütülür, enzim kullanılarak deri yapısında istenmeyen proteinler uzaklaştırılır.

Sırça Temizleme: Deriler son bir mekanik temizleme işlemine tabi tutulur. Böylece deride kalması istenmeyen maddelerle, deri sırçasının özel bıçak veya makinelerle sıyırılması sağlanmaktadır.

Yarma: Yarma makinelerinde sepilenmiş derinin istenilen kalınlıkta iki veya daha çok tabakalar halinde kesilmesi işlemidir. (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 75).

Piklaj: Lif dokusuna sepi maddelerinin homojen şekilde işlenmesi ve sepileme süresince sırça tabakasının buruşup bozulmaması için asit ve tuz çözeltisi ile işlem gördürülmesidir (Öncü, 1968: 117).

Sepileme Debatat İşlemleri: Bir derinin kullanıldığı malzemede çatlamaması, sert olmaması, dayanıklı ve yumuşak olması ve eğer boyanmışsa boyasının uzun ömürlü olması istenir. Bu bakımdan sepileme (derinin işlenmesi-tabaklama) deride kaliteyi belirleyen en önemli unsurdur (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 72). Sepileme olayı mekaniksel, kimyasal, fiziksel olayların hep birden geliştiği komplike bir olay olarak kabul edilmektedir. Sepileme işleminden geçen deriler eğilip bükülme, elastikiyet, kokuşmama gibi karakteristik özellikler kazanırlar. Derinin sepilenmesi kologen liflerin sepileyici özellikteki maddeleri bünyesine alması sonucu gerçekleşir.

Bitkisel sepi maddelerinin üretim miktarlarının sınırlı oluşu ve giderek azalması nedeniyle sentetik sepi maddeleri geliştirilmiştir. Kimyasal yapılarına ve sepileme etkilerine göre gruplanan sepileme işlemleri, organik, madensel, sentetik ve kombin olarak dört grupta toplanmaktadır.(Topbaş, 1993: 231).

Bitirme (Finisaj) İşlemleri: Sepileme işleminden sonra deriler hangi yöntemle işlenmiş olursa olsun, piyasaya verilmeye hazır değildir. Bu deriler kullanım amacına uygun özelliklere sahip olmalıdır. Bu nedenle sepilenmiş derilere finisaj uygulanır. Kurutulan deriler homojen bir nem dağılımına getirilir, iskefe makinesinde açılır yumuşatılır. Gerekirse sırçası zımparalanır daha sonra kaplama boya tıbbik edilir. Boyama elle veya hava tabancasıyla yapılır. Boyamadan sonra cila yapılır. Bu safhada deri işleme bitmiştir ve artık deriler konfeksiyon da kullanıma hazırdır.(Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 77).

2.1.9. Giysilik Deri Türleri ve Özellikleri

Giysilik deri ifadesi geniş bir kavramdır. Günümüzde giysilik deriler hayvan türüne, tabaklama ve finisaj şekline göre gruplandırılmaktadır.

Hayvan türüne göre, küçükbaş hayvan postları, kuzu postu, keçi ve oğlak postu, büyükbaş hayvan derileri(dana, sığır, tay ve at gibi), ayrıca geyik, karaca, antilop, ceylan ve benzeri av hayvanları.

Tabaklama türüne göre, tüm giysilik derilerin % 80'i ile ilk sırayı krom ile tabaklanmış giysilik deriler alır. Bunu takiben bitkisel – krom – sentetik kombine tabaklanmış deriler ile özellikle av postlarına uygulanan ve sadece balık yağı ile tabaklanan güderi derileri izlemektedir.

Finisaj işlemine göre, sırça yüzü düzgün giysi derileri (napa gibi), sırça yüzü zımparalanmış deriler (nubuk gibi), ve et yüzü zımparalanmış deriler (süet gibi) olmak üzere sınıflandırılır (Anonim, 1993: 114).

Deriler hazırlanış ve görünüşlerine göre özel isimler alırlar. En ince derilere, glase, süet, parlak olanlarına rujan, kalın olanlarına ise vidala denilmektedir.

Astarlık Glase: Ham keçi derisinden krom tuzuyla sepilenmiş sırça tarafı perdahlı, tabii renkte boyanmış ince, yumuşak, elastiki, astarlık deridir.

Rujan: Farsça kökenli bir kelimedir. Katran ve beziryağı ile kat kat cilalanan deri fırınlanarak kurutulur, küçük ve büyük baş hayvan derilerinden yapılır. Parlak ve yumuşak olması ayrıca suyu geçirmemesi en önemli özelliğidir. Zamanla yüzeyinin

çatlaması istenmeyen özelliklerindendir. Ayakkabı, çizme, kemer ve hazır giyim sanayinde kullanılır.

Süet: Fransızca kökenli bir kelimedir. Sığır, dana, malak derileriyle keçi, oğlak, koyun ve kuzu derilerinin kromlu tuzlarla sepilenmesinden elde edilir. Derilerin tersi özel makinelerle fırçalanarak tüylendirilir ve istenilen renge boyanabilir. Kürk süet denilen cinsi ise koyun postlarından elde edilir. Derinin her iki yüzü aynı anda tabaklama işlemi görür, iki yönlü değerlendirilir.

Maroken: Fransızca kökenli bir kelimedir. Küçükbaş hayvan derilerinden bilhassa keçi derisine krom veya tanen (sumak) sepisi yapılmasıyla elde edilir. Sepilenmeden sonra çok açık renk aldığından istenilen renge boyanır. En önemli özelliği taneli görüntüsüdür. Yüzeyindeki girinti çıkıntıları baskı ile yapılır.

Astarlık: Ham koyun ve keçi derilerinden türlü yöntemlerle sepilenerek elde edilen tabii renkte veya boyanmış ince, yumuşak, elastiki ve sırçası düzgün derilerdir.

Domuz Derisi: Çok sağlam, kendinden desenli, lüks ve dayanıklı bir deridir. Süet ve elbiselik yapımında kullanıldığı gibi çanta ve bavul yapımında kullanılır.

Güderi: Farsça kökenli bir kelimedir. Sırçasız, geyik, koyun, kuzu veya kuzu süet yarmasının yağla sepilenmesinden elde edilir. Yumuşak esnek ve mat görünümlüdür. Çok su emen bir yapıya sahiptir. Giysi ve eldiven yapımında kullanılır. Ayrıca cam temizleme işlevi de vardır.

Sahtiyan: Farsça kökenli bir kelimedir. Keçi derilerinin bitkisel tanenlerle sepilenmesinden elde edilen doğal renkli veya boyanmış, yumuşak, işlenmiş derilerdir. İnce ve cilalıdır. Ayakkabı ve çizme yapımında çok kullanılmış olduğu bugün Topkapı Sarayı pabuç koleksiyonunda görülmektedir.

Kösele: Farsça kökenli bir kelimedir. Büyükbaş hayvan derilerinin (sığır, manda) sepilenmesinden elde edilen sert, sıkı tutumlu ve tabii renkteki mamul derilere denir.

Sabunlu Kösele: Büyükbaş hayvan derilerinin sepilenmesinden sonra belirli bir oranda yağlanmış ve yüz tarafı perdahlanmış olan tabii renkte, yumuşak tutumlu, elastiki bir köseledir. Boyanmış olanları da mevcuttur.

Kayışlı kösele; büyükbaş hayvan derilerinin sepilenmesinden sonra özel surette yağlanmasıyla elde edilen krupon halinde, tabii renkte ve sıkı tutumlu bir köseledir.

Kromlu kösele; büyükbaş hayvan derilerinin krom tuzları ile sepilenmesinden sonra yağlı veya yağsız olarak yapılan beyaza yakın renkte, bükülebilir bir köseledir.

Suni kösele; kromlu deri parçaları ile krom talaşı ve kösele kırpıntıları gibi daha çok doğal maddelerden yapılma bir yardımcı maddedir. Taban astarı gibi yerlerde kullanılır.

Krokodil: Timsah, dezar (büyük kertenkele) derileridir. Çanta, pabuç, kemer, kadın giyim eşyası ve çeşitli süslemelerde kullanılan pahalı bir deri cinsidir.

Meşin: Farsça kökenli bir kelimedir. Bitkisel sepilemeyle hazırlanmış kalın koyun derisidir. Ayakkabı astarı yapımında, maroken ve saraçlık işlerinde kullanılan, doğal renkte ya da boyanmış ince yumuşak elastiki deridir.

Napa: Küçük ve büyükbaş hayvan derilerinin genellikle krom tuzuyla sepilenmesinden elde edilir. Sırçası düzgün veya tanecikli, ince, yumuşak, esnek ve mukavemetli, çeşitli renkleri olan derilerdir. Kuzu, koyun, keçi, dana, sığır, domuz napa gibi çeşitleri vardır.

Nubuk: Süete benzeyen, sığır derilerinin kromla sepilenmesi ile elde edilen ince ve yumuşak tutumlu derilerdir. Sırça yüzeyleri hafif zımparalanmıştır.

Şeffaf deriler: Deriler kurutulduktan sonra içine bir miktar asit borik ilave edilmiş olan gliserine yatırılır. Doymuş hale gelince kurutularak kullanılır. Bu deriler suya karşı dayanıklı değildir.

Vaketa: İtalyanca kökenli bir kelimedir. ince meşin denilen bu deriler, büyükbaş hayvan derilerinin sepilendikten sonra yağlanmak ve sırça tarafı perdahlanmak suretiyle elde edilen tabii renkte veya sırçadan boyanmış yumuşak tutumlu derilerdir. Çatlamaz ve su geçirmez. Botlar, asker postalları ve ayakkabı yüzlekleri yapımında kullanılır.

Vidala: İtalyanca kökenli bir kelimedir. Büyükbaş hayvan derilerinin krom tuzları ile sepilenmesinden elde edilen sırça tarafından finisaj görmüş türlü renklerde ve sert tutumlu derilerdir. Çanta, kemer, ayakkabı yapımında kullanılır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79-81).

Pelurya ve Napato: Yazlık deri adı altında sadece kışın tüketilen deri mamullerinin yazında tüketilmesi amacıyla pelurya ve napato deriler üretilmiştir. Elde edilen mamul deriler son derece şık, güzel görünümlü, yumuşak dökümlü, canlı renkte, çok hafif ve su geçirmez özelliklere sahiptir. Pelurya ve napato deriler ince yapılarına rağmen iyi uzama, kopma, çatlama, patlama ve dikiş mukavemetine sahiptirler. Gömlek, pantolon, şort, etek, bluz, mayo, bikini, fantezi eşye, baharlık ve yazlık mont, ceket üretimlerinde kullanılmaktadır (Gök, Ders Notu).

2.1.10. Deri Üst Giyim Kalite Özellikleri

Derinin özellikleri üzerinde; yaşama şartlarının, iklim, yaş ve cinsiyetin önemi büyüktür. Sıcak ve kuru iklimlerde deri zayıf ve ince, soğuk ve rutubetli iklimlerde deri sık dokulu ve kalın oluşur. Hayvan doğal beslenme şartlarında daha değerli deri verir.

Hayvan ne kadar gençse derisi o derece sıkı yapılı, lifleri ince, sırtı düzgündür, yaş büyüdükçe deri lifleri kalınlaşır, deri liflerinin molekülleri arasındaki bağlanma ve ağ yapısı artarak deri olgunlaşır, kireçlikte kullanılan kimyevi maddelerle dayanıklı hale gelir. (Toptaş, 1993: 15).

Giysilik deri elde etme işlemleri ıslatma ve yumuşatma işlemlerinden başlayıp, kıl giderme ve kireçlikte başlayan ve finisajla son bulan bir işlemler sürecidir. Deriyi asıl bozulmaz hale getiren işlem ise tabaklama işlemidir. Krom ile tabaklanmış deri bozulmaz hale gelir. Yani ısı, ışık, nem, bakteri ve mekanik etkilere karşı direnç kazanmış olur. Günümüzde kösele üretimi dışında en yaygın kullanılan tabaklayıcılar mineral tabaklama maddeleridir. Bunlar için de krom özellikle giysilik deriler için büyük bir öneme sahiptir.

Genel olarak mineral tabaklayıcılar bitkisel tabaklayıcılara oranla deriye çok farklı karakterler kazandırır. Yumuşaklık, hafiflik, esneklik özelliklerini deriye kazandırırken derilerin dayanımlarının yükseltilmesi, boyama ve yağlamanın kolaylaşması ve finisajın kolay uygulanabilirliği arttırılmış olur. Böylece istenilen kumaş özeliği deride elde edilir.

Finisaj tabaklaması yapılmış, yağlanmış, boyanmış, kurutulmuş deride kullanım özellikleri iyileştirme amacıyla yapılan işlemlerin tamamıdır. Derinin üst yüzeyine renk vermek ve kullanılan maddelerle deri görünümünüzü değiştirerek derinin kullanılacağı yerlere uygun olarak, özelliklerini ve kalitesini arttırmak amacıyla yapılan işlemlerdir.

Çeşitli deri tipleri arasındaki farklılıklar tabaklamadan sonra özellikle de retenajla yaratılır. Retenajla deriye kazandırılacak özellikler; cilt sıklığı, cilt inceliği, yumuşaklık, dolgunluk, boyanabilirlik, kopma ve yırtılma mukavemeti, ışık haslığı ağartma ve dağıtma efektidir.

Belli başlı retenaj maddeleri dört grupta toplanır. Bunlar;

1. Mineral sepi maddeleri
2. Bitkisel retenaj maddeleri
3. Sentetik sepi maddeleri
4. Reçine tabaklama maddeleri dir.

1. Mineral sepi maddeleri: Cr, Al, Zr gibi mineral tabaklayıcılar retenajda kullanılabilir. Cr sepi maddeleri retanajdan önce kullanılır, derilerin yumuşaklığını, tutumunu, sırça yapısını olumlu yönde etkiler. Derilerin daha iyi boyanmasını sağlar. Özellikle süet boyamada kullanılır. Al, ise gevşek yapılı derilerde sıklık sağlar, iyi bir zımparalanma özelliği sağlar. Analin boyaması parlaklığı artırır.

2. Bitkisel retenaj maddeleri: En yaygın kullanılanları mimoza, valeki, sumak, kestanedir. Bitkisel sepi maddeleri çok iyi dolgu özelliğine sahiptir. Ancak esnekliği azaltırlar. Artan oranda kullanıldıklarında derinin dolgunluğu artar, sıkılaşır, deri esnemez.

3. Sentetik sepi maddeleri: Bitkisel sepi maddeleri ile birlikte kullanıldıklarında dağıtma etkisini gösterirler. Cr içeren sentetik sepi maddeleri deriye dolgunluk ve yumuşaklık kazandırır. Boyamanın homojen ve parlak olmasını sağlar.

4. Reçine tabaklama maddeleri: Bunlar derinin gevşek yapılı bölgelerinde çökerek doldurucu etki gösterirler. Sıkı bir sırça ve zımparalanma sağlanır. Boyamada renk açarlar (Gök, Ders Notu).

2.1.10.1. Isı Tutma Özelliği

Derinin bilinen en iyi özelliklerinden biri ısı izolasyonudur. Kollagen lif demetleri arasında bulunan kapalı yarıdır. Koolagen lif demetleri arasında bulunan kapalı hava boşlukları sayesinde deri en iyi izolasyon materyali olmaktadır (Gök, Ders Notu).

2.1.10.2. Kopma Mukavemeti ve Uzama

Bilindiği üzere kuru ve sert materyaller daha kolay kopar ve yırtılır. Aynı durum deri için de geçerlidir. Yağlamayla deri lifleri birbiri üzerinden kayacağından lifler daha fazla uzama ve kopmaya karşı daha fazla direnç gösterirler (Gök, Ders Notu).

2.1.10.3. Görünür Yoğunluk

Derinin yoğunluğu lif yapısına ve kimyasal bileşimine bağlıdır. Bitkisel tabaklanmış derilerde $0,78-1,15 \text{ gr/cm}^3$, Cr ile tabaklanmış derilerde ise $0,68 \text{ gr/cm}^3$ 'tür. Yani küçük bir deri parçası su üzerinde yüzebilmeli en azından yavaş yavaş dibe çökmelidir. Derinin cropon bölgesi diğer bölgelerden daha yoğundur (Gök, Ders Notu).

2.1.10.4. Su Geçirgenliği

Katı ve sıvı yağların suyu ittikleri bilinen bir gerçektir. Günümüzde derilerin yağlayıcı maddeler ile muamelesi hidrofobi, yani su geçirmezlik olarak tanımlanır. Derilerin su geçirmezliği yürüyüş ayakkabıları, kayak eldivenleri, giysilik ve döşemeli deri türleri için kaliteyi belirleyen en önemli faktördür. Yalnız daha fazla yağ daha fazla su geçirmezlik özelliği sağlamaz. Bundan dolayı günümüzde su geçirmezlik etkisi özel olarak üretilen ve aynı zamanda yumuşatmada sağlayan yardımcı kimyasal maddelerle sağlanmaktadır. Bu şekilde, yağ miktarı azaltılabilir ve kolayca işlenebilen, suyu geçirmeyen yumuşak deriler elde edilebilir. (Anonim, 1993: 355).

Suyun deriye etkisi üç aşamalıdır: deri yüzeyinin su tutması, suyun derinin lif yapısına işlemesi ve su girişi ile derinin ıslanması. Bu özellikler yüzey gerilimi ile doğrudan ilgilidir. Yüzey gerilimini azaltan maddeler ıslanmayı kolaylaştırır. Kireçlik, piklaj ve sepilemede gevşek ve süngerimsi yapı oluşturacak uygulamalar derinin su almasını kolaylaştırır. Yüksek oranda su geçirmezlik istenilen hallerde sıkı yapılı ham deri ile çalışmak gerekir (Toptaş, 1993: 439).

2.1.10.5. Yıkanabilirlik

Deride yıkanabilirlik özelliğinin sağlanması, kuru temizlemeye dayanıklılıktan daha özel şartları gerektirir. Derinin yıkama maddeleri ile yıkanmasında yağlama maddelerinin deriden uzaklaşması yanında deri lifleri tekrar ıslanmaktadır. Bu nedenden derinin kururken sertleşmemesi için tekrar yağlanması gerekir. Bu işlemle deri su çekici (hidrofil) olacağından ayrıca su itici (hidrofob) özelliğın verilmesi gerekir.

Yıkanabilirlik özelliğı üzerinde yağlama ile birlikte retenajda önem taşır. Traşlı deri ağırlığı üzerinden % 2-15 oranın da N-Alkil aminoprapionat tek başına veya yağlama maddeleri karışımına ilave edilerek yıkanabilirlik özelliğı iyileştirilir. Bu şekilde işlenmiş derilerden elde edilen mamul deri yıkama sonunda yumuşak ve esnek kalmakta şeklini ve yüzey alanını muhafaza etmektedir (Gök, Ders Notu).

2.1.10.6. Hava Geçirgenliği

Derinin hava geçirgenliği lif yapısına bağlıdır. Cila, apre, örtücü finisaj işlemleri derinin hava geçirgenliğini azaltmaktadır (Birinç, 2009: 35).

2.1.10.7. Işık Haslığı

Boyanmış derinin ışık haslığı, sepi maddeleri, boya maddeleri ve yağlama maddelerince belirlenir. Işık haslığı sülfite balık yağı, yarı sentetik karışım, klor parafin sülfonata bağlı olarak bu sıraya göre artmaktadır (Toptaş, 1993: 437).

2.1.10.8. Esneklik

Esneklik ham deriyi oluşturan kolagen lif demetlerinin üç boyutlu yapıya sahip olmasına dayanmakta ve tabaklamadan önce yapılan iyi bir strüktür açma işlemi ile yükseltilebilmektedir (Anonim, 1993 : 353).

2.1.10.9. Yumuşaklık ve Tutum

Canlı hayvanda derinin yumuşaklığı yüksek su içeriğine bağlıdır. Fakat ham derinin mamul hale dönüştürülmesinden sonra mamul deriyi işleyecek kişiye kuru bir materyal olarak teslim etmesi gerekir. Kurumada derinin doğal su içeriğini kaybetmesi ve yumuşaklık önemli derecede geriler. Böylece lifler hareket sırasında birbirlerine sürtünerek aşındırırlar ve deri sert bir hal alır. Bu nedenle suyun kayganlaştırıcı ve yumuşatıcı etkisini, kurumadan sonrada liflerin kolayca kaymasını garantileyecek yardımcı maddeler uygulanmalıdır. Bu amaçla çeşitli yağlardan faydalanılır (Anonim, 1993: 353).

Bir derinin tutum ve yumuşaklığını en fazla yağlama işlemi belirler. Yağın esas fonksiyonu deri liflerinin etrafını sararak liflerin sürtünmesini kolaylaştırmaktır. Yağlama kuruma sırasında liflerin birbirine yapışmasını engelleyerek derinin yumuşak kalmasını sağlar (Gök, Ders Notu).

2.1.10.10. Ter Haslığı

Ter içerisindeki maddeler kromlu derideki kompleksler üzerine doğrudan etki yapar sonuçta tabaklamayı bozacak bir etki yapar. Bu etkiden sonra deri sertleşir ve kırılğan bir etki yapar (Gök, Ders Notu).

2.1.10.11. Zamana Karşı (Eskimeye) Dayanıklılık

Eskimeye dayanıklılıktan; deride bulunan maddelerin kimyasal stabiliteleri anlaşılmalıdır. Işığ ve ısı etkisi ile renk değişmesi, serbest yağ asitleri oluşması, yağ kusması özellikleri, deride koku meydana gelmesi, derinin kendiliğinden ısınması gibi gözlemlenebilen değişmeler meydana gelir. Derilerin dayanıklılığını uygulanan bütün işlemler belirler (Toptaş, 1993: 438).

2.1.11. Deri Üst Giyim Tüketici Beklentileri

Farklı tür ve yapıdaki her giysiden tüketicilerin belli başlı bazı beklentilerinin olması doğaldır. Deri üst giyim tüketicilerinin de aynı şekilde kullandıkları ürünlerden bazı beklentileri söz konusudur. Bu nedenle üreticilerin özellikle dikkat etmeleri gereken noktalar aşağıda kısaca sıralanmıştır.

1. Giysilik deri dolgun olmalıdır.
2. Sırçası düzgün olmalıdır, hastalık taşımamalıdır.
3. Yumuşak ve dökümlü olmalıdır, ele hoş gelen bir tuşesi olmalıdır.
4. İnce fakat yeterli mukavemete sahip olmalıdır.
5. İncelik derinin her tarafında aynı olmalıdır.
6. Belirli bir ölçüde su geçirmemelidir.
7. Boya derinin cildine iyi bağlanmalıdır.
8. Renk tonu derinin her tarafında aynı olmalıdır.
9. Deri esnek olmalıdır.
10. Deri yüzeyinde yırtık, çizik olmamalı yüzer düzgün bir görünüme sahip olmalıdır.
11. Yıkama, ter, renk ve sürtünme haslıkları iyi olmalıdır.
12. Moda ve kullanım amacına göre derinin farklı işlентisinden ileri gelen bazı özellikleri taşıyacak nitelikte olmalıdır (Gök, Ders Notu).

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın amacı ve problemi doğrultusunda deri ve giysi konforu ile ilgili literatür araştırması yapılarak aşağıda özetlenmiştir.

TURAN(1998) tarafından “Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılan Subay Giysilerinde Kumaş ve Model Konforu” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Araştırmada giysi konforu kısaca açıklanmış ve subay giysilerine yönelik gerekli konfor özelliklerini taşıyan model tanımlaması yapılmıştır.

KAYNAKLI, ÜNVER, KILIÇ VE YAMANKARADENİZ (2003) tarafından “Sürekli Rejim Enerji Dengesi Modeline Göre Isıl Konfor Bölgeleri” isimli çalışmada sürekli rejim enerji dengesi modeli için verilen, vücut ile çevre arasındaki ısı geçişi denklemlerinden ve ısı konfor ile vücuttaki fizyolojik kontrol mekanizmalarının etkilerini ifade eden ampirik bağıntılardan yararlanarak, insanların ısı konfor şartlarını etkileyen sıcaklık, bağıl nem, hava hızı, metabolik aktivite ve giysi yalıtım dirençleri gibi parametrelerin değişimi ve birbirine etkilerini incelenmiştir. ASHRAE Standart 55 - 1992’nin vermiş olduğu, bir ortamın konforlu olarak nitelendirilebilmesi için memnun olmayanların yüzdesinin (PPD) % 10’u aşmaması gerektiği göz önünde tutularak insanların farklı şartlarda konforlu hissedebilmeleri için ısı konfor bölgeleri çıkarılmış ve sonuçlar grafikler halinde sunulmuştur.

KAYNAKLI VE YAMANKARADENİZ (2003) tarafından “Otomobil İçindeki Hava Hızı ve Hareketlerinin Isıl Konfor Şartlarına Etkisinin İncelenmesi” isimli çalışmada insan vücudunun çeşitli kısımlarından olan ısı kayıpları, üretilen ter miktarı ve buna bağlı olarak deri ıslaklıkları belirlenmiş ve bunların ısı konfor şartlarına etkisi incelenmiştir. Vücut üzerindeki hava hızlarının ve giyilen giysilerin ısı ve buharlaşma dirençlerinin farklılığı göz önünde bulundurularak 16 alt kısma ayrılan insan vücudunun her bir kısmının çevreyle olan ısı ve kütle transferinin simülasyonu yapılmıştır. Kurulan modelin geçerliliği deneysel bir çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırılarak ortaya konduktan sonra ısı transfer katsayısı, duyulur ve gizli ısı

kayıpları, deri ıslaklığı ve tahmini memnuniyetsizlik oranı PPD'nin değişimi, farklı hava hızı, sıcaklığı ve giysi grupları için incelenmiştir. Sonuç olarak, hava hızları arttıkça vücut üzerindeki ortalama deri ıslaklıklarının azaldığı tespit edilmiştir. Isı transfer katsayıları hava hızı ile arttığından vücuttan çevreye olan duyulur ve gizli ısı kayıpları arttığı belirlenmiştir. Ancak duyulur ısı kaybındaki artış gizli ısı kaybına göre daha fazla olduğu için hava hızlarından en çok etkilenen parametrenin PPD indeksi olduğu anlaşılmıştır.

KAYNAKLI VE YAMANKARADENİZ (2003) tarafından “Isıl Konfor İçin Gerekli Vücut Sıcaklıkları ve ortam Şartları” isimli çalışmada insanların endüstrileşmiş ülkelerde zamanlarının yaklaşık %90'nın kapalı mekanlarda geçirdiği belirtilmiştir. Kapalı mekanlarda ısı konforu etkileyen çevresel parametreler, hava sıcaklığı, nemi, hızı ve ortalama ışıyım sıcaklığıdır. Isıl çevrenin değerlendirilmesinde, bu parametrelerin yanında kişinin giysi durumu ve aktivitesi de göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmada, ısı konforu sağlayan deri sıcaklığı (tsk,req), terlemeyle olan ısı kaybı (Esk,req) değerleri ve vücut üzerindeki ısı yükün yaklaşık sıfır olması gereği referans alınarak, ısı konfor parametreleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca vücudun iç bölme ve ortalama sıcaklıkları tespit edilmiştir.

GÜNEŞOĞLU(2005) tarafından “Sportif Amaçlı Giysilerin Konfor Özelliklerinin Araştırılması” isimli doktora tezinde konfor kavramı incelenerek temel konfor ile ilgili giysi ve kumaş özellikleri belirtilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada, günlük ve spor giyimde yaygın olarak kullanılan örme kumaşlarda, kullanılan lif tipi ve kumaş konstrüksiyonunun fizyolojik konfor üzerine etkileri araştırılmıştır. Bu amaçla hem kontrollü üretilen kumaşlarda hem de Türkiye spor giyim piyasasında yaygın olarak kullanılan kumaş tiplerinde hazırlanan kreasyonda, konfor araştırmalarına yönelik son yıllarda geliştirilen cihaz ve standartlar vasıtasıyla ölçümler alınmış ve ölçüm sonuçları kumaş özellikleri ile ilişkilendirilmiştir. Spor giyim üretiminde kullanılacak lif tipi ve kumaş konstrüksiyonuna yönelik çeşitli tespitler ve önerilerde bulunulduğu belirtilmiştir.

KAYNAKLI, ATMACA VE KILIÇ(2005) tarafından “Giysi Isıl Direnç Faktörünün İnsan Konforu Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmada, ısıl konfor şartlarını etkileyen en önemli parametrelerden biri olan giysilerin, vücuttan olan ısı kayıplarına ve ısıl konfor şartlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Vücutla çevre arasında gerçekleşen ısı- kütle transferinin ve vücut fizyolojisinin gösterdiği tepkilerin simülasyonu oluşturulmuştur. Vücutla çevresi arasındaki ısıl etkileşim için temel ısı- kütle transferi denklemlerinden, vücut fizyolojisinin etkilerini ifade için ise ampirik bağıntılardan yararlanılmıştır. Farklı giysiler ve ortam sıcaklıkları için vücuttan çevreye olan duyulur-gizli ısı geçişleri ve ortamın nasıl algılandığını gösteren PMV ve PPD konfor indekslerinin değişimi verilmiştir. Aynı zamanda giysilerle, ısıl konfor için gerekli ortam sıcaklığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak, giysinin ısıl ve buharlaşma direncinin artmasıyla daha düşük ortam sıcaklıklarında vücutla çevre arasında enerji dengesi kurulmakta ve bu nedenle konfor şartları için ortam sıcaklıklarının azaltılması gerekmektedir. Bununla birlikte giysi direncinin artmasıyla konfor bölgesi genişlemekte yani insanlar daha geniş çevresel koşullarda kendilerini rahat ve konforlu hissetmektedirler..

MARMARALI, ÖZDİL, KRETZSCHMAR VE OĞLAKCIOĞLU(2006) tarafından “Giysilerde Isıl Konforu Etkileyen Parametreler” isimli çalışma yapılmıştır.

Isıl konfor, giysilerin ısı ve nem geçirgenlik özellikleri ile ilgilidir. Isıl açıdan konforlu giysiler vücudun ısı (sıcaklık ve nem) dengesini korurlar, farklı çevre koşulları ve aktivitelere bağlı olarak vücut ile çevresi arasında optimum ısı ve nem geçişini sağlarlar. Bu çalışmada da giysilerde ısı ve nem geçirgenlik özellikleri ile ilgili kavramların tanımları yapılarak ve bu özellikleri etkileyen parametreler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

ÜSTÜN VE ÇEĞİNDİR(2006) tarafından “İlköğretim Çağı Çocukları ve Annelerinin Okul Önlük ve Formalarının Konforundan Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi” isimli çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı; ilköğretim çağı çocukları ve annelerinin okul önlük ve formalarının konforundan duydukları memnuniyeti incelemektir. Araştırmanın materyalini Ankara’da yaşayan 7-14 yaş ilköğretim çağı 204 çocuk ve 122 anne oluşturmaktadır. Veriler, anne ve çocuklara ayrı ayrı olmak üzere görüşme şeklinde çocukların % 65’inin forma modellerinden memnun olduğu tespit edilmiştir. Erkek

çocukların forma modellerinden memnuniyeti kızlara oranla daha fazladır. Forma çeşidine göre incelendiğinde önlük kullananlar n % 96'sının özel forma kullananlar n % 34.3'ünün forma modelinden memnun olduğu belirlenmiştir. Forma çeşitlerine göre; önlük kullananların % 51'i formalarının renginden memnun iken, özel forma kullananların % 37'si memnun görünmektedir. Çocukların % 67'sinin forma kalıplarından memnun olduğu ancak % 60'ının formalarının kullanım özelliklerinden memnun olmadıkları görülmektedir. Annelerin % 57'sinin çocuklarının okul forma modellerinden memnun oldukları, % 49'unun forma kalıplarından memnun, % 44'ünün memnun olmadıkları saptanmıştır. Annelerin % 48'i çocuklarının forma renginden memnun, % 52'si memnun değildir. Annelerin % 73'ü çocuk formalarının kullanım özelliklerinden memnun olmadığı tespit edilmiştir.

KANAT(2007) tarafından “Farklı İpliklerden Dokunan Kumaşların Konfor Özelliklerinin Karşılaştırılması” isimli yüksek lisans tezinde Ne 36/1 numara pamuk, tencel ve viskon, 167 dtex dairesel kesitli, altı kanallı ve mikro poliester ipliklerden iki farklı doku tipinde (bezayağı ve dimi 1/3) ve farklı atkı sıklıklarında (bezayağı kumaşlarda 19 tel/cm, 23 tel/cm, 27 tel/cm; dimi kumaşlarda 23 tel/cm, 27 tel/cm, 31 tel/cm) gömleklik kumaşlar dokunmuş ve bu kumaşların ısı özellikleri, dikey yönde su iletim davranışları, su buharı ve hava geçirgenlikleri incelenmiştir.

MARMARALI, ÖZDİL VE KRETZSCHMAR(2007) tarafından “Elastik İplikli Düz Örmeye Kumaşların Isıl Konfor Özellikleri” isimli çalışma gerçekleştirilmiştir.

Giysiye vermiş olduğu yüksek esneklik, giyim konforu ve kullanışlılığı nedeniyle elastik iplik içeren örme kumaşlar günümüzde çok fazla tercih edilmektedir.

Bu çalışmada iki sırasında bir veya her sırasında elastik iplik kullanılan düz örme kumaşların ısı özellikleri ile su buharı geçirgenliği ölçülüp, istatistiksel olarak değerlendirilmiş ve elastik iplik içermeyen düz örgü kumaşlara ait sonuçlar ile karşılaştırılmıştır. Böylece yapıdaki elastik iplik miktarının kumaşların ısı özelliklerine etkisi belirlenmiştir.

UTKUN(2007) tarafından “Farklı Model ve Dikim Özelliklerinin Giyim Konforuna Etkisi” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Bu araştırma, cerrahi operasyonlardan sonra hastaların sağlık ve giyim konforu beklentileri ve bu beklentileri karşılayabilecek giysilerin model, malzeme ve dikim

özellikleri belirlenerek hasta giysileri üzerine detaylı giysi analizlerine yer verilmiştir. 2 adet bayan geceliği, 2 adet erkek geceliği ayrıca erkek ve bayanların giyebileceği 1 adet tulum incelenmiştir.

AVCI(2008) tarafından “Hazır Giyim Sanayiinde Giysi Konforunun İş Tulumu Tasarımına Etkisi” isimli doktora tezi hazırlanmıştır.

Araştırmada giysi tasarım özellikleri açısından askeri alanda kullanılan iş tulumlarının kullanım konforunu iyileştirmek amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle yeni tip fonksiyonel iş tulumu tasarımına ve giysi konforuna yönelik bilgi sunulmuştur. Askeri amaçlı iş tulumu kullanan personele mevcut iş tulumlarının kullanım rahatlığı konusunda uygulanan ön anket sonuçlarına göre Türk Silahlı Kuvvetlerinin beklentisine cevap verecek iş tulumu numuneleri geliştirilmiştir. Geliştirilen prototip tulumlar askeri personel tarafından kullanılarak test edilmiştir. Aynı personele uygulanan son anket vasıtasıyla personelin yeni tasarımla ilgili memnuniyet derecesi ölçülmüştür ve istenilen özelliklerin büyük ölçüde iyileştirildiği belirtilmiştir.

GÜNEY(2008) tarafından “Koruyucu Giysilerde İç Konfor şartlarının İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Bu çalışmada farklı nefes alınabilir kumaşlardan oluşmuş koruyucu giysilerin iç konfor şartlarının incelenmesi amacıyla öncelikle giysiyi oluşturan materyallerin ve konforu arttırmak için kullanılan membranların Alambeta Cihazında termal yalıtım özellikleri test edilmiştir.

Araştırma sonucunda koruyucu giysi dizaynında kullanılmaya başlanılan nefes alınabilir membranların ve gözenekli yapıların ısı ve kütle transferine izin vererek konforu arttırmada etkili olduğunu göstermiştir.

ÖZDİL(2008) tarafından “Çoraplarda Isıl Konfor Özellikleri Üzerine Bir Çalışma” isimli çalışma yapılmıştır.

Çalışmada piyasada sıklıkla karşımıza çıkan yün, akrilik ve pamuk, PA içeren çorapların ısı konfor özellikleri hakkında deneysel çalışmalar yapılmış ve sonuçları yorumlanmıştır. Deneysel çalışmada ısı direnç, ısı iletkenlik ve ısı soğurganlık değerleri Alambeta, bağıl su buharı geçirgenliği değerleri Permetest, hava geçirgenliği değerleri FX3300 cihazlarında ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar, yün çorapların ısı iletkenlik değerlerinin akrilik çoraplardan daha düşük olduğunu göstermiştir. Yün-

akrilik karışımı çorapların ısı direnç değerleri % 100 akrilik çoraplardan daha yüksektir ve ısı soğurganlık açısından ilk temasta daha sıcak his vermektedir. PA içeren çoraplar pamuklu çoraplara göre yüksek ısı iletkenlik ve ısı soğurganlık değerleri vermektedir.

PAMUK, ABREU VE ÖNDOĞAN(2008) tarafından “An Investigation on the Comfort Properties for Different Disposable Surgical Gowns by Using Thermal Manikin (Farklı Özellikteki Tek Kullanımlık Cerrahi Önlüklerin Konfor Özelliklerinin Isıl Manken Kullanılarak Belirlenmesi)” isimli çalışma gerçekleştirilmiştir.

Kullanıcıların giyim konforu ile direkt olarak ilgili olan giyim materyallerinin ısı özellikleri, üzerinde giysi bulunan vücut ile bulunduğu çevre arasındaki ısı transferini kapsamaktadır. Bir giysinin ısı özellikleri, o giysinin kullanıcıya ne ölçüde iyi ısı bariyer sağladığının nicel bir değerlendirmesini sunmaktadır. Isıl mankenler, uzun yıllardan beri giysilerin ısı izolasyon değerlerinin ölçülmesinde ve ısı çevrenin değerlendirilmesinde kullanılmaktadırlar. Hazır giyim endüstrisi, ileri düzeydeki ısı özelliklere sahip giyim sistemlerinin geliştirilmesinde ısı mankenleri kullanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, farklı özellikteki (Spunlace-Normal, Spunlace-Takviyeli, SMS-Normal) tek kullanımlık ameliyat önlüklerinin ısı konfor özelliklerinin bir ısı manken kullanılarak belirlenmesidir.

İŞIKTAŞ(2009) tarafından “Geri Kazanılan Yünlerden Elde Edilen Kumaşların Islak Haldeki Konfor Özellikleri Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tezi hazırlamıştır.

Bu çalışmada; geri kazanılmış yünlerden elde edilen yün/poliester dokuma kumaşların Alambeta, Permetest ve Hava Geçirgenliği Ölçüm Cihazı’nda ıslak haldeki ısı iletkenlik, ısı direnç, ısı soğurganlık, bağıl su buharı geçirgenliği, su buharı direnci ve hava geçirgenlik değerleri ölçülmüş ve sonuçlar tartışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, kumaşların artan nem içeriği ile birlikte, hava geçirgenliği, su buharı direnci ve ısı direnç değerleri azalırken; ısı iletkenlik, ısı soğurganlık ve bağıl su buharı geçirgenlik değerlerinin arttığı tespit edilmiştir.

ADA(2010) tarafından “Dağ Sporlarında Kullanılan Giysilerdeki Kumaş ve Tasarım Özelliklerinin Ergonomik Açıdan İncelenmesi” isimli çalışmada teknolojinin ilerlemesiyle meydana gelen değişimin ergonomiyle uyumuna bakılması amaçlanmıştır. Ayrıca kavramlar ve farklı meslek gruplarındaki kullanıcıların, satış görevlilerinin

görüşleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Bu araştırmada giysi kişi üzerinde bire bir denenmiştir. Araştırma dağ kıyafetlerini satan işletmeler, kullanan kişiler, kulüp ve Akut üyeleri ile yürütülmüştür. Yapılan araştırma sonucunda kumaşların fiziksel yapısının kullanışlı olduğu ve istenilen performansı gösterdiği, fakat astar olarak kullanılan file kumaşın, membranlı kumaşlardaki performans kadar yüksek olmadığı belirlenmiştir. Giysilerin tasarım özelliklerinin kişiyi tatmin ettiği, moda olması yerine kullanışlı olmasının daha önemli olduğu ve ergonomik yapının bazı bölgelerde yeterli olduğu bazı bölgelerde ise sorun yaşattığı belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, dağ sporlarında kullanılan giysilerin, kumaş ve tasarım özelliklerinin değişmesi ile kişilerin daha rahat hareket edebilmesi adına ileride yapılacak bilimsel araştırmalara öneriler sunulmuştur.

ULUDAĞ(2010) tarafından “Bayan Posta Dağıtıcıların Üniformalarına İlişkin Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi” isimli çalışmada, araştırma sonuçlarına göre, halen kullanılan bayan posta dağıtım giysileri şartnamelere uygun hazırlanmış olmasına rağmen, giysi modellerinin, ergonomik açıdan vücut ölçülerine uygun olmadığı, termal konfor ve kullanım konforu açısından da bu meslek grubunun ihtiyaçlarına cevap vermediği sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca üniformalarının terlettiği, yıkandığında çekmeye neden olması ve renk dayanıklılığı açısından da uygun olmaması üniformaların fonksiyonelliğinin olmadığı ve kullanılan kumaşların doğa koşullarına karşı fazla koruyucu özellikler taşımadığı sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM III

3. METARYAL ve YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin analizi ve değerlendirilmesi aşamalarında yapılan çalışmalara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; deri üst giyim tüketicilerinin giysi konforu hakkındaki görüşlerini belirlemek ve mevcut işletmelerin tüketici beklentilerini ne ölçüde karşıladığını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma için betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın hazırlanmasında, kavramsal çerçeveyi oluştururken deri üretimi, giysi konforu ve alt basamakları (termofizyolojik (ısı) konfor, duyuşsal (duyuşsal, dokunşsal) konfor, vücut hareketi konforu, estetik (psikolojik) konfor) hakkında ayrıntılı bir şekilde literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca deri üst giyim tüketicilerinin araştırma konusu hakkında ki mevcut durumunu belirlemeye yönelik ilgili literatür yardımı ve konuyla ilgili uzman görüşleri alınarak bir adet anket formu hazırlanmıştır.

Bu doğrultuda düzenlenen anket formu pilot bir çalışmayla denenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılarak deri üst giyim tüketicilerine uygulanmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak SPSS 15.0 for Windows Programı yardımıyla çözümlenerek yorumlanmış, sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilindeki deri giyim tüketicileri oluşturmaktadır. 2010 yılında İstanbul şehrinde deri giyim tüketen sanal kitlenin minimum bir milyon kişi olduğu varsayılmıştır. Buna göre örneklem büyüklüğünü belirlemek için aşağıdaki

tablodan yararlanılmıştır. % 5 yanılma olasılığından hareket edilerek örneklem büyüklüğü $n= 384$ kişi olarak belirlenmiştir.

$\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyük- lüğü	± 0.03 örneklem hatası (d)			± 0.05 örneklem hatası (d)			± 0.10 örneklem hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

(Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50).

Anket çalışması İstanbul'da ki deri giyim tüketicileri arasından basit tesadüfî örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 400 kişi ile gerçekleştirilmiştir.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında öncelikle deri üretimi ve giysi konforu hakkında bir literatür çalışması yapılmıştır. Literatür taraması sırasında kurum, kuruluş, kütüphane, yerli ve yabancı makaleler, kitap, tez seminer notları, konferanslar, sempozyum, kongre tebliğleri, internet ortamı vb. kaynaklardan yararlanılmıştır.

Araştırma verilerini elde etmek amacıyla ölçme araçlarının oluşturulmasında öncelikle, yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılabilen kaynaklar incelenmiş, konu ile ilgili bilgiler değerlendirilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın verilerinin toplanmasında ölçme aracı olarak anket oluşturulmuştur. Anket formlarında anketin amacı ve yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacağı açıklanmıştır.

Anket sorularının geçerliliğini anlamak ve ölçeklendirilmiş soruların ölçek madde güvenilirliğini ortaya koymak amacıyla 40 deri giyim tüketicisi üzerinde ön test uygulaması yapılmıştır. Yapılan uygulama sonucunda tüketicilerin yorumları doğrultusunda anket maddelerinde gerekli düzeltmeler yapılarak araştırmada kullanılacak anket formu düzenlenmiştir.

Veri toplamak için kullanılan anket 18 sorudan oluşmaktadır. Anket formunda,

- Ankette yer alan ilk dört soru deri üst giyim tüketicilerinin kişisel bilgilerini (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek) saptamak amacıyla hazırlanmıştır.
- Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin fiziksel özelliklerini (kilo, boy, üst grup beden numarası, vücut tipi) saptamak amacıyla yine dört soru bulunmaktadır.
- Deri üst giyim kullanıcılarının konfora yönelik memnuniyet durumlarını belirlemek amacıyla dört soru sorulmuştur.
- Deri üst giyim tüketicilerinin kullandıkları deri üst giyimlerini nasıl muhafaza ettiklerine yönelik bir soru bulunmaktadır.
- Ayrıca deri üst giyim kullanıcılarının konfor ile ilgili karşılaştıkları problemleri çözümlmeye yönelikte beş soru yer almaktadır.

3.4.Verilerin Analizi

Çalışmanın amacına yönelik uygulanan anketlerden elde edilen sonuçlar “SPSS 15.0” programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin frekans ve yüzde dağılımları grafiklere ve tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmada ön test amacıyla uygulanan anket soruları (3’lu likert ölçeği ile puanlama yoluyla ölçülen 24 değişken) için geçerlilik ve güvenilirlik analizi Cronbach Alpha test istatistiği yapılmıştır.

Cronbach Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü;

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Özdamar,2002,s.673).

Araştırmada yapılan Cronbach Alpha (α) istatistiği = 0,764 olarak hesaplanmış, dolayısıyla geçerlilik ve güvenilirlik test sınavında kullanılan ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu bulunmuştur. Ayrıca her bir ölçekli değişken için de ayrı ayrı Cronbach Alpha (α) istatistiği hesaplanarak EK 2’de sunulmuştur. Bu değerlerde 0,750 – 0,766 arasındadır. Sonuç olarak hem bütünsel anlamda, hem de ölçek bazında kullanılan soruların tümü için geçerlilik/güvenilirlik sağlanmıştır.

Çalışmanın bulguları değerlendirilirken, tüketicilerin demografik ve fiziksel özelliklerine ait tüm sorular için frekans ve yüzde dağılım tabloları hazırlanmış, ayrıca tüketicilerin konfor kriterlerinden etkilenme durumlarını belirlemeye yönelik tüm sorular için frekans ve yüzde dağılım tabloları oluşturulup incelenmiştir.

Son aşamada ise, anket formunda yer alan tüm konfor kriterlerinden etkilenme durumlarını belirlemeye yönelik değişkenler ile tüketicilerin demografik değişkenleri arasındaki Ki-kare (χ^2) ilişki analizleri yapılmış, elde edilen değerler incelenerek yorumlanmıştır.

Ki-kare ilişki analizi için aşağıdaki hipotezler kullanılmıştır.

H₀: Her iki değişken birbirinden bağımsızdır, değişkenler arasında istatistiksel ilişki yoktur.

H₁: Her iki değişken birbirine bağımlıdır, değişkenler arasında istatistiksel ilişki vardır.

Yapılan Ki-kare ilişki analizi sonucunda Anlamlılık Düzeyi (P) < Tablo Değeri (α) = 0.05 tablo değerinden küçük ise H₁ hipotezi kabul edilmiştir. Yani değişkenler arasında istatistiksel olarak ilişki vardır sonucuna ulaşılmıştır. Aksi halde Anlamlılık düzeyi (P) > Tablo Değeri (α) = 0.05 tablo değerinden büyük ise H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Yani değişkenler arasında istatistiksel olarak ilişki yoktur sonucuna ulaşılmıştır. P<0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunan sonuçlara tablo yorumlarında yer verilmiştir.

BÖLÜM IV

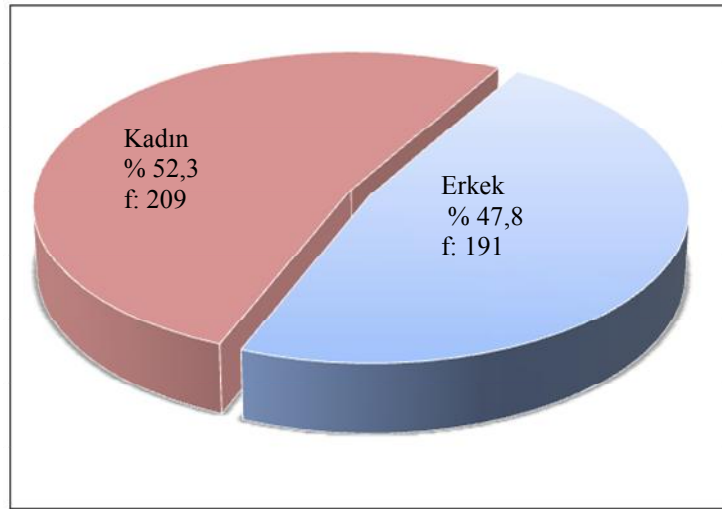
4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde evreni temsil eden 400 deri üst giyim tüketicisinden anket yöntemiyle elde edilen veriler değerlendirilerek aşağıda sunulmuştur.

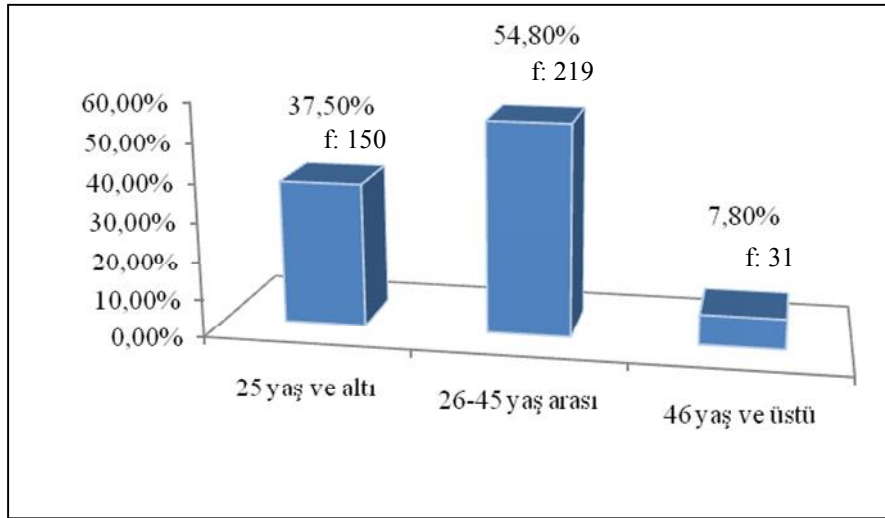
4.1. Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Örnekleme oluşturan deri üst giyim tüketicilerinin demografik özelliklerine ilişkin veriler yüzdelik dilimler halinde aşağıda Grafik 1, 2, 3 ve 4'te sunulmuştur.

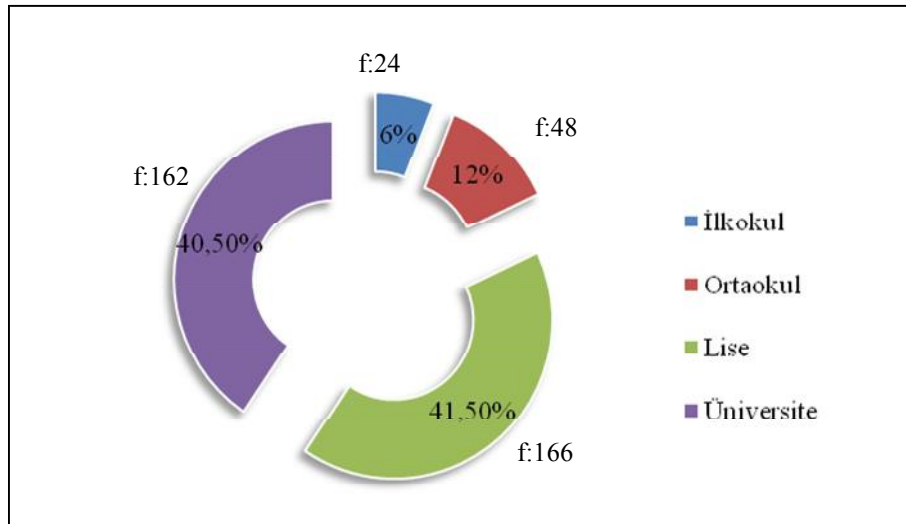
Grafik 1. Cinsiyet Dağılımları

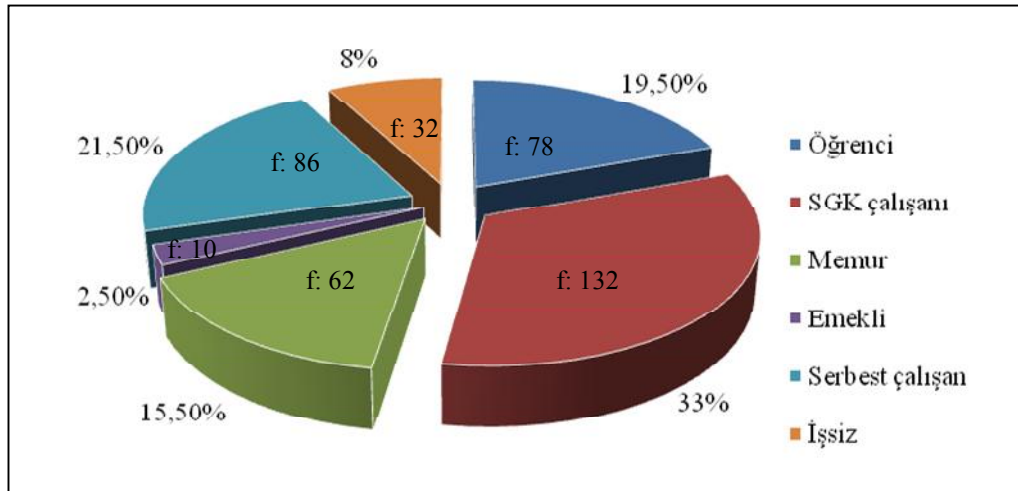
Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin cinsiyet dağılım grafiği incelendiğinde %52,3'ünün kadın, %47,8'inin erkek olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen verilerden örneklem grubunun dengeli bir dağılım oluşturduğu görülmektedir.

Grafik 2. Yaş Dağılımları

Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin yaş dağılım grafiği incelendiğinde %37,5'inin 25 yaş ve altında, %54,8'inin 26-45 yaş arasında, %7,8'inin ise 46 yaş ve üzeri oldukları tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden araştırmaya katılan bireylerin genç yaş grubunda çoğunluğu oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 3. Eğitim Durumu Dağılımları

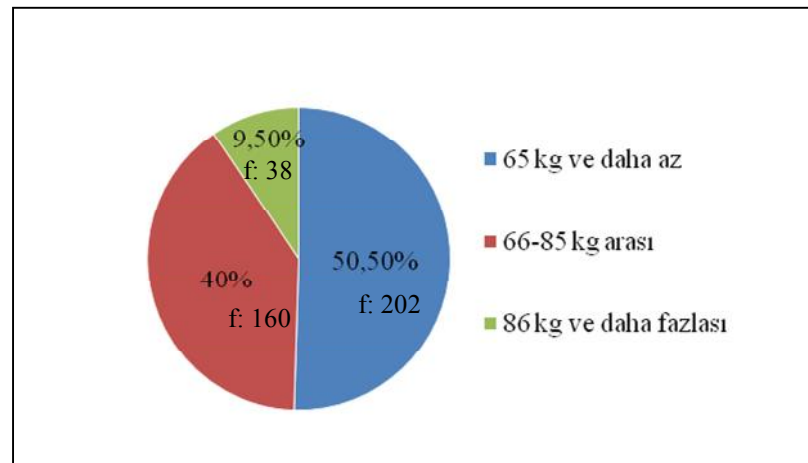
Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin eğitim durumları incelendiğinde %6,0'sının ilkokul mezunu, %12,0'sinin ortaokul mezunu, %41,5'inin lise mezunu ve %40,5'inin ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Elde edilen verilerden lise ve üniversite mezunlarının aralarındaki oran farkının çok az olduğu dikkati çekmektedir.

Grafik 4. Meslek Dağılımları

Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin meslek dağılım grafiği incelendiğinde %19,5'inin öğrenci, %33,0'ünün SGK çalışanı, %15,5'inin memur, %2,5'inin emekli, %21,5'inin serbest çalışan ve %8,0'inin ise işsiz olduğu anlaşılmaktadır.

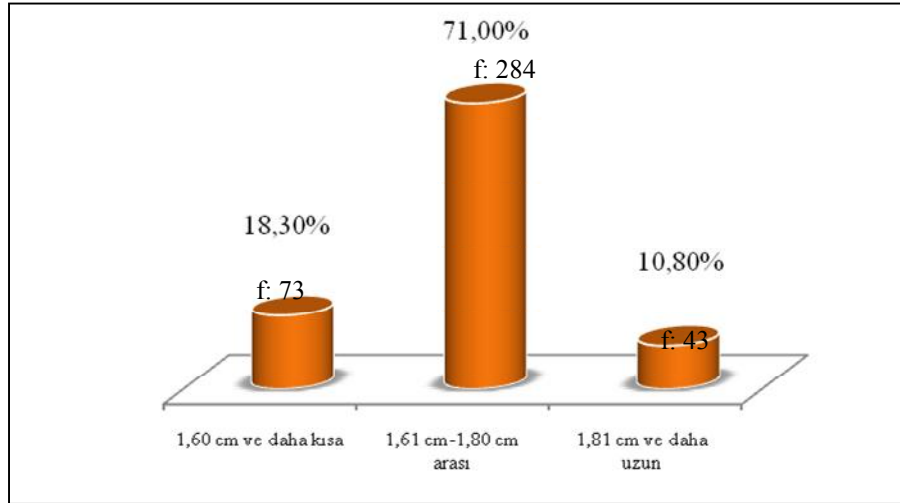
4.2. Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Örnekleme oluşturan deri üst giyim tüketicilerinin fiziksel özelliklerine ilişkin veriler yüzdelik dilimler halinde aşağıda Grafik 5, 6, 7 ve 8'de sunulmuştur.

Grafik 5. Kilo Dağılımları

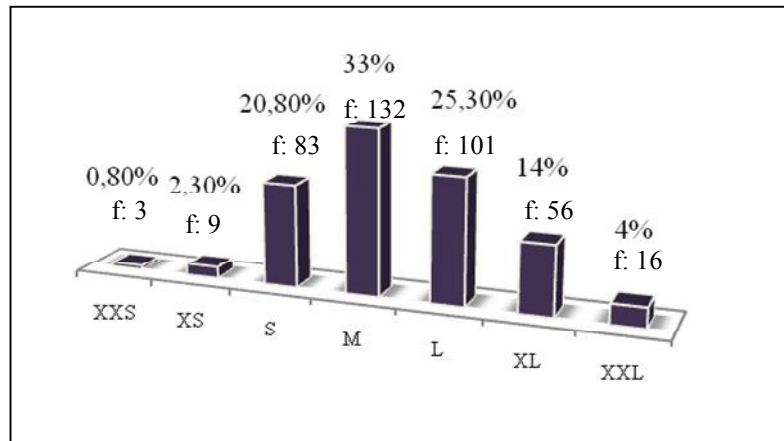
Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin kilo dağılım grafiği incelendiğinde büyük çoğunluğunun %50,5 ile 65 kg ve altında kiloya sahip olduğu, bunu en yakın oranda %40,0 ile 66-85 kg aralığında bulunanlar ve son olarak %9,5 ile 86 kg ve daha fazla kiloda olanların takip ettiği anlaşılmaktadır. Genel olarak grafik incelendiğinde örnekleme oluşturan deri üst giyim kullanıcılarının yarısının zayıf vücut özelliklerine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 6. Boy Dağılımları

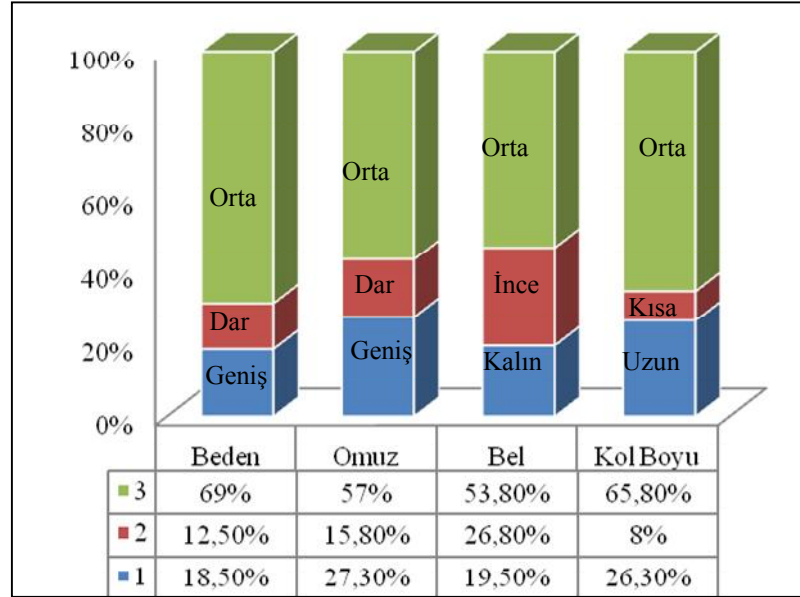
Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin boy dağılım grafiği incelendiğinde yoğunluğun %71,0 ile 1,6cm-1,80cm boy aralığında olduğu dikkat çekmektedir. Bunu %18,3 ile 1,60cm ve daha kısa boylu olanlar, %10,8 ile de 1,81cm ve daha uzun olanlar takip etmektedir. Elde edilen veriler ışığında araştırmaya katılan örneklem grubunun orta denebilecek bir boy uzunluğuna sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Grafik 7. Beden Numarası Dağılımları

Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin beden numarası dağılım grafiği incelendiğinde %33,0 ile büyük çoğunluğun M beden grubunda yer aldığı, bunu sırasıyla; en yakın oranda %25,3 ile L beden ve %20,8 ile S beden takip ettiği görülmektedir. Genel olarak grafik incelendiğinde büyük çoğunluğun orta beden grubunda olduğu dikkati çekmektedir.

Grafik 8. Vücut Yapısı Dağılımları

Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin vücut tipi dağılımları incelendiğinde beden yapısının %69,0, omuz yapısının %57,0, bel yapısının %53,8 ve son olarak kol boyunun %65,8 ile orta denebilecek standartlarda olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen veriler ışığında deri üst giyim tüketicilerinin vücut tipi oranlarının yüksek oranda orta denebilecek bir dağılım gösterdiği kanısına varılmıştır.

4.3. Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Konfor Kriterlerinden Etkilenme Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Anket formunda yer alan deri üst giyim tüketicilerinin konfor kriterlerinden kaynaklanan memnuniyet derecelerini tespit etmeye yönelik sorulara ilişkin veriler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Tüketicilerin Kullandıkları Deri Üst Giysilerde Yıpranma Hissettikleri Bölgeler

YIPRANMA BÖLGELERİ	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Yaka Çevresi	147	36,8	253	63,2
Cep Ağzı	127	31,8	273	68,2
Kol Ağzı	174	43,5	226	56,5
Ön Beden Göğüs	33	8,2	367	91,8
Arka Beden Sırt	19	4,8	381	95,2
Koltuk Altı	104	26,0	296	74,0
Dirsekler	202	50,5	198	49,5
Beden Yan Dikiş	70	17,5	330	82,5
Ön Beden Etek Çevresi	23	5,8	377	94,2
Arka Beden Kalça	22	5,5	378	94,5

Tablo 1 incelendiğinde elde edilen bulgular ışığında tüketicilerin deri üst giysilerinde büyük çoğunlukla yıpranma hissettikleri bölgeler %50,5 ile dirsekler buna en yakın oranda takip eden %43,5 ile kol ağzları, %36,8 ile yaka çevresi ve %31,8 ile cep ağzlarındaki yıpranma olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden anlaşıldığı üzere ten ile birebir temasta bulunan bölgeler ve eklem hareketlerinin bulunduğu bölgelerde daha yüksek oranda yıpranma olduğu kanısına varılmıştır.

**Tablo 2: Deri Üst Giyim Seçiminde Etkili Olan
Konfor Kriterlerinin Önem Derecesine Göre Dağılımı**

KONFOR KRİTERLERİ	ÖNEM DERECELERİ							
	1. Önemli		2. Önemli		3. Önemli		4. Önemli	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Vücut Hareketi Konforu	149	37,3	116	29,0	90	22,5	45	11,2
Termofizyolojik, Termal, Isıl Konfor	97	24,2	119	29,8	96	24,0	88	22,0
Duyusal, Duyumsal, Dokunsal Konfor	94	23,5	90	22,5	122	30,5	94	23,5
Estetik, Psikolojik Konfor	60	15,0	75	18,7	92	23,0	173	43,3

Tablo 2’de tüketicilerin deri üst giyim seçiminde etkili olan konfor kriterlerinin kendi içerisindeki önem dereceleri incelendiğinde vücut hareketi konforu %37,3 ile birinci derecede önemli konfor kriteri olarak seçilmiştir. Termofizyolojik (termal, ısı) konfor %29,8 ile ikinci derecede önemli, duysal (duysal, dokunsal) konfor %30,5 ile üçüncü derecede önemli ve son olarak estetik (psikolojik) konfor %43,3 ile dördüncü derecede önemli olarak görülmüştür. Elde edilen verilerden de anlaşıldığı gibi vücut hareketi konforu tüketiciler için en önemli konfor kriteri olarak tercih edilmiştir. Bunun yanı sıra konfor kriterlerinin tamamının birbirine yakın oranda önemli olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 3: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumlu Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi

OLUMLU KONFOR ÖZELLİKLERİ	ÖNEM DERECELERİ											
	1. Önemli		2. Önemli		3. Önemli		4. Önemli		5. Önemli		6. Önemli	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Koma Yırılma Mukavemetinin Yüksek Oluşu	81	20,3	58	14,5	61	15,3	58	14,5	51	12,8	91	22,8
Su Geçirmemesi	100	25,0	72	18,0	63	15,8	66	16,5	72	18,0	27	6,8
Kolay Kirlenmemesi	76	19,0	81	20,3	71	17,8	73	18,3	58	14,5	41	10,3
Sıcak Tutması	39	9,8	65	16,3	69	17,3	82	20,5	75	18,8	70	17,5
Terletmemesi	39	9,8	76	19,0	82	20,5	72	18,0	77	19,3	54	13,5
Doğal Malzeme Olması	65	16,3	48	12,0	54	13,5	49	12,3	67	16,8	117	29,3

Tablo 3 incelendiğinde tüketicilerin deri üst giyim kullanımında etkili olan olumlu konfor özelliklerinden su geçirmeme özelliği birinci derecede, kolay kirlenmeme özelliği ikinci derecede, sıcak tutma özelliği dördüncü derecede, doğal malzeme olması ve kopma yırtılma mukavemetinin yüksek olması ise altıncı derecede önemli görülürken, ankete katılanların %20,5'i terletmemesini üçüncü derecede, % 19,3'ü ise beşinci derecede önemli bulduklarını belirtmişlerdir.

Genel olarak tablo incelendiğinde ise %29,3 ile doğal malzeme olma özelliği deri üst giyim tüketicileri tarafından en yüksek oran da 6 derecede önemli olarak tercih edilmiştir. Ancak bu özellik vücudun rahat nefes alabilmesi, ürünün terletmemesi, yüzey yumuşaklığı ve rahatlığı adına çok önemli bir özellik olmakla birlikte, tüketicilerin bu konuda bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumsuz Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi

OLUMSUZ KONFOR ÖZELLİKLERİ	ÖNEM DERECELERİ													
	1. Önemli		2. Önemli		3. Önemli		4. Önemli		5. Önemli		6. Önemli		7. Önemli	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çatlama	88	22,0	54	13,5	54	13,5	55	13,8	46	11,5	35	8,8	68	17,0
Koku Yapması	129	32,3	72	18,0	46	11,5	41	10,3	44	11,0	31	7,8	37	9,3
Yıkanamaması	51	12,8	61	15,3	77	19,3	51	12,8	52	13,0	63	15,8	45	11,3
Boyasının Dökülmesi	55	13,8	79	19,8	78	19,5	68	17,0	47	11,8	46	11,5	27	6,8
Yağlanması	17	4,3	47	11,8	52	13,0	68	17,0	75	18,8	72	18,0	69	17,3
Yağmurda Leke Yapması	21	5,3	50	12,5	46	11,5	55	13,8	81	20,3	92	23,0	55	13,8
Kolay Temizlenememesi	38	9,5	37	9,3	48	12,0	62	15,5	55	13,8	63	15,8	97	24,3

Tablo 4 incelendiğinde tüketicinin deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor özelliklerinden çatlama ve koku yapma özelliğini büyük oranda birinci derecede önemli bulduğu anlaşılmaktadır. Tüketiciler deri üst giysilerin boyasının dökülmesini ikinci derecede önemli, yıkanamama özelliğini üçüncü derecede önemli, yağlanma özelliğini beşinci derecede, yağmurda leke yapma özelliği altıncı derecede önemli ve kolay temizlenememe özelliği ise yedinci derecede önemli bulmuşlardır. Ayrıca boya dökülme ve yağlanma özelliğinin eşit oranda dördüncü derecede önemli olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 5: Tüketicilerin Deri Üst Giyimlerini Muhafaza Etme Yöntemleri

MUHAFAZA ETME YÖNTEMLERİ	f	%
Oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde	249	62,3
Oda sıcaklığında askıda pamuklu bir bez torbada	33	8,3
Oda sıcaklığında pamuklu bir bez torbada katlı olara	26	6,5
Katlayıp kapalı bir kutu içerisinde	20	5,0
Giysinin tersini çevirip askıya asarak	72	18,0

Tablo 5’de ankete katılan tüketicilerin deri üst giyimlerini muhafaza etme yöntemleri incelendiğinde büyük çoğunlukla %62,3 ile ürünleri oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde muhafaza ettikleri anlaşılmaktadır. En az tercih edilen saklama yönteminin ise %5,0 ile katlayıp kapalı bir kutu içerisinde muhafaza etme biçimi olduğu dikkati çekmektedir. Sonuç olarak örnekleme oluşturan büyük çoğunluğun deri üst giyimlerini oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde muhafaza etmeleri, ancak bu uygulamanın doğru bir uygulama yöntemi olmadığı, doğru yöntemin derimod firmasından alınan bilgiler doğrultusunda oda sıcaklığında askıda pamuklu bir bez torbada saklanması gerektiğinin tüketiciler tarafından bilinmediği anlaşılmaktadır. Pamuk lifinin nefes alabilme özelliğinden dolayı pamuklu bir bez torba içerisinde muhafaza edilen deri ürün, uzun süreli bekleme sonucunda havadaki nem yada kuruluk miktarından daha az oranda zarar görecektir. Bu da deri giysilerin kullanım ömrünün uzamasına imkan sağlayacaktır.

Tablo 6: Tüketicilerin Fiziksel Özellik ve Giyim Estetiği Açısından Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri

KONFOR KRİTERLERİ	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
İstediğim modeli bulmada sorun yaşıyorum	152	38,0	128	32,0	120	30,0
İstediğim rengi bulmada sorun yaşıyorum	100	25,0	167	41,8	133	33,3
İstediğim yaka modelini bulmada sorun yaşıyorum	117	29,3	163	40,8	120	30,0
İstediğim cep modelini bulmada sorun yaşıyorum	83	20,8	176	44,0	141	35,3
Modaya uygun model bulmada sorun yaşıyorum	91	22,8	156	39,0	153	38,3
Beğendiğim modelin bedenini bulmada sorun yaşıyorum	90	22,5	157	39,3	153	38,3
Vücut özelliğime uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum	109	27,3	163	40,8	128	32,0
Vücut özelliğime uygun estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum	103	25,8	159	39,8	138	34,5

Tablo 6’da tüketicilerin fiziksel özellik ve giyim estetiği açısından konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde örneklem grubunun %38,0 ile deri üst giyiminde istenilen modeli bulmada sorun yaşadığı, %30’unun bu düşünceye katılmadığı, %32’sinin ise kısmen katıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra örneklem grubunun deri üst giyiminde istenilen rengi, yaka modelini, cep modelini, modaya uygun modeli, uygun bedeni, hareket serbestliğini sağlayan modeli ve uygun estetik görünümü sağlayan modeli bulmada sorun yaşandığına en fazla oranda kısmen katıldıkları tespit edilmiştir. Bu ise fiziksel özellik ve giyim estetiği açısından tüketici kitlesinin model bulmada sorun yaşadığını göstermektedir. Diğer konfor kriterlerin de büyük çoğunluğun kısmen katılıyorum seçeneğini tercih etmesi var olan ürün gruplarının örneklem grubunun beklentilerini belli oranda karşıladığı görüşünü ortaya koymaktadır.

Tablo 7: Tüketicilerin Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri

KONFOR KRİTERLERİ	Evet		Bazen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana gelmektedir	167	41,8	147	36,8	86	21,5
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerini kısıtlar	109	27,3	185	46,3	106	26,5
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketlerini kısıtlar	102	25,5	171	42,8	127	31,8
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda dirsek ve kol hareketlerini kısıtlar	114	28,5	178	44,5	108	27,0
Deri üst giyimler fazla esnek değildir, ancak vücudun şeklini alır	142	35,5	153	38,3	105	26,3

Tablo 7’de vücut hareketinden kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde örneklem grubun % 41,8’i deri üst giyiminde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana geldiğini belirtirken, % 21,5’i bu düşünceye katılmadığını, % 36,8’inin ise bazen olarak cevap verdiği tespit edilmiştir.

Aynı zamanda örneklem grubu ayakta durma ve yürüme pozisyonunda deri üst giysilerin omurga hareketini, omuz hareketini, kol eklem hareketini ve dirsek hareketini kısıtladığı düşüncesine büyük çoğunlukla bazen olarak cevap verdiği anlaşılmaktadır. Deri üst giysilerin fazla esnek olmadığı, ancak vücudun şeklini alır düşüncesi ise % 38,3 ile bazen olarak tercih edildiği düşünülmektedir. Elde edilen bulgular sonucunda tüketici kitlesinin vücut hareketi ile üründe meydana gelen boyut değişikliğinden yüksek oranda rahatsız oldukları anlaşılmaktadır. Tüketiciler bazı ürünlerin esnek olmadığını, buna rağmen insanın vücudunun şeklini aldığını ve bunun sonucunda da hareket serbestliğinin az da olsa rahatladığını düşünmektedirler.

Tablo 8: Tüketicilerin Ortam Sıcaklığından Kaynaklanan Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri

KONFOR KRİTERLERİ	Evet		Bazen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olması	180	45,0	139	34,8	81	20,3
Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissinin oluşması	148	37,0	181	45,3	71	17,8
Aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunamaması	131	32,8	158	39,5	111	27,8

Tablo 8’de ortam sıcaklığından kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde örneklem grubun % 45,0’i aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olduğunu savunurken, % 20,3’ü bu düşünceye katılmadığını, % 34,8’inin ise bazen olarak cevap verdiği görülmüştür. Bunun yanı sıra örneklem grubu aşırı sıcaklıkta terleme sonucunda ve aşırı soğukta sıcaklığın sağlanamaması durumuna büyük oranda bazen seçeneği ile cevap vermişlerdir. Genel olarak tablo incelendiğinde var olan ürün gruplarının tüketiciyi sıcaklık konforu açısından rahatsız ettiği anlaşılmaktadır. Ana malzeme haricinde kullanılan tela ve astar gibi yardımcı malzemelerin ürün özelliğine göre uygun kalitede kullanılmaması ya da yanlış yardımcı malzemelerin seçilmesi termofizyolojik konfor sorunlarını ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 9: Tüketicilerin Duyusal Algıdan Kaynaklanan Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri

KONFOR KRİTERLERİ	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
Deri üst giysilerin kalınlığı arttıkça ağırlığı da arttığı için kullanım konforu açısından uygun değildir	189	47,3	146	36,5	65	16,3
Sadece hafif ve fonksiyonel aksesuarların olması kullanım konforu açısından yeterli ve uygundur	50	12,5	177	44,3	173	43,3
Yumuşaklığı arttıkça kullanım konforu açısından daha uygun hale gelir	53	13,3	125	31,3	222	55,5
Deri üst giysilerin tuşesi kullanım konforu açısından uygundur	76	19,0	204	51,0	120	30,0

Tablo 9’da duyuşal algıdan kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde örneklem grubunun % 47,3’ü deri üst giysilerde kalınlık ve ağırlığın doğru orantılı bir şekilde artış göstermesinden dolayı kullanım konforu açısından uygun olmadığını düşünürken, % 16,3’ü ise bu düşünceye katılmamaktadır. % 36,5’inin ise kısmen katıldığı görülmektedir.

Örneklem grubu deri üst giysilerde hafif, fonksiyonel aksesuarların yeterli olduğuna çoğunluk ile kısmen katılırken, yüzey yumuşaklığının kullanım konforu açısından uygun olduğuna büyük oranda katılmamaktadırlar. Bunun yanı sıra tuşesinin kullanım konforu açısından uygun olduğuna kısmen katılıyorum seçeneğini tercih edenler örneklem grubunun %51’idir.

Elde edilen sonuçlardan anlaşıldığı üzere deri üst giysilerde kalın olmayan ancak aynı zamanda da fazla yumuşak da olmayan ve hafif aksesuarlarla fonksiyonel hale getirilmiş modeller tercih edilmektedir.

Tablo 10: Tüketicilerin Kullandıkları Deri Üst Giysilerde Kullanım ve Bakım Özelliklerine İlişkin Konfor Sorunlarından Etkilenme Dereceleri

KONFOR KRİTERLERİ	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
Deri üst giysiler iklim şartlarından etkilenirler	214	53,5	119	29,8	67	16,8
Soğuk havada sertleşirler	144	36,0	168	42,0	88	22,0
Sıcak havada yumuşar ve boyut değiştirirler	146	36,5	154	38,5	100	25,0
Yağmur ve kar suyu karşısında yüzeyde bozulma meydana gelir	146	36,5	144	36,0	110	27,5

Tablo 10’da kullanım ve bakım özelliklerine ilişkin konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde örneklem grubunun % 53,5’inin deri üst giysilerin iklim şartlarından etkilendiğini düşünürken, % 16,8’i bu düşünceye katılmadığını, % 29,8’inin ise kısmen katıldığı görülmektedir.

Örneklem grubunun deri üst giysilerin soğuk havada sertleştiğini %42,0 ve sıcak havada yumuşayarak boyut değiştirdiğine %38,5 kısmen katılanlar büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Yağmur ve kar suyu karşısında ise yüzeyde bozulmaların meydana geldiği yüksek oranda kabul edilmiştir. Genel olarak tablo incelendiğinde örneklem grubu kullandıkları deri ürünlerin büyük oranda iklim şartlarından etkilendiğini düşünmektedir. Ayrıca yağmur ve kar suyu karşısında deri yüzeyinde meydana gelen bozulmalardan rahatsız olmaktadır.

4.4.Demografik Değişkenler ile Deri Üst Giyim Tüketicilerinin Konfor Kriterlerinden Etkilenme Durumlarına İlişkin Değişkenler Arasındaki Ki-kare (χ^2) İlişki Analizi Bulguları

Çalışmada çok sayıda Ki-kare ilişki analizi yapılmıştır. Bunlardan sadece tüketicilerin demografik değişkenleri ile konfor kriterlerinden etkilenme durumları arasındaki ilişkilere ait bulgulara burada yer verilmiştir.

Tablo 11: Tüketicilerin Kullandıkları Deri Üst Giysilerde Yıpranma Hissettikleri Bölgeler ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu

YIPRANMA BÖLGELERİ	CİNSİYET				χ^2	P	Karar
	Kadın		Erkek				
	f	%	f	%			
Yaka Çevresi	76	51,7	71	48,3	0,028	0,867	H ₀ Kabul
Cep Ağzı	58	45,7	69	54,3	3,230	0,072	H ₀ Kabul
Kol Ağzı	85	48,9	89	51,1	1,426	0,232	H ₀ Kabul
Ön Beden Göğüs	23	69,7	10	30,3	4,388	0,036	H₁ Kabul
Arka Beden Sırt	10	52,6	9	47,4	0,001	0,973	H ₀ Kabul
Koltuk Altı	46	44,2	58	55,8	3,622	0,057	H ₀ Kabul
Dirseklerde	104	51,5	98	48,5	0,096	0,757	H ₀ Kabul
Beden Yan Dikiş	35	50,0	35	50,0	0,172	0,678	H ₀ Kabul
Ön Beden Etek Çevresi	11	47,8	12	52,2	0,191	0,662	H ₀ Kabul
Arka Beden Kalça	13	59,1	9	40,9	0,437	0,509	H ₀ Kabul

Tüketicilerin kullandıkları deri üst giysilerde yıpranma hissettikleri bölgeler ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 11'deki bilgilere göre, deri üst giysilerin ön beden göğüs çevresinde yıpranma hissedenenlerin %69,7'si kadın iken, %30,3'ü erkektir. Deri üst giyimlerin ön beden göğüs çevresinde yıpranma hissedilmesi 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H₁ kabul edilmiştir, kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez (Orhunbilge, 1997: 250). Kadınların ve erkeklerin fiziksel yapılarından kaynaklı farklı göğüs genişliğine sahip olmaları nedeniyle deri üst giyimlerin göğüs çevresindeki yıpranma oranında cinsiyet değişkeni etkili olmuştur.

Deri üst giysilerin yaka çevresinde yıpranma hissedenenlerin %51,7'si kadın iken, %48,3'ü erkektir. Cep ağzı bölgesinde yıpranma hissedenenlerin %45,7'si kadın iken, %54,3'ü erkektir. Kol ağzı bölgesinde yıpranma hissedenenlerin %48,9'u kadın iken, %51,1'i erkektir. Arka beden sırt bölgesinde yıpranma hissedenenlerin %52,6'sı kadın iken, %47,4'ü erkektir. Koltuk altı bölgesinde yıpranma hissedenenlerin %44,2'si kadın iken, %55,8'i erkektir. Dirsek bölgesinde yıpranma hissedenenlerin %51,5'i kadın iken, %48,5'i erkektir. Beden yan dikiş bölgesinde yıpranma hissedenen kadın ve erkek ise

%50,0 ile eşittir. Ön beden etek çevresi bölgesinde yıpranma hissedenlerin %47,8'i kadın iken, %52,2'si erkektir. Arka beden kalça bölgesinde yıpranma hissedenlerin %59,1'i kadın iken, %40,9'unun erkek olduğu anlaşılmaktadır.

Deri üst giyimlerin yaka çevresinde, cep ağzında, kol ağzında, arka beden sırtta, koltuk altında, dirseklerde, beden yan dikişinde, ön beden etek çevresinde ve arka beden kalça çevresinde yıpranma hissedilmesi 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir.

Tablo 12: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Etkili Olan Konfor Kriterlerinin Önem Derecesi ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu

KONFOR KRİTERLERİ	CİNSİYET	ÖNEM DERECELERİ								χ^2	P	Karar
		1.Önemli		2.Önemli		3.Önemli		4.Önemli				
		f	%	f	%	f	%	f	%			
Duyusal, Duyumsal, Dokunsal Konfor	Kadın	46	48,9	47	52,2	68	55,7	48	51,1	1,062	0,786	H ₀ Kabul
	Erkek	48	51,1	43	47,8	54	44,3	46	48,9			
Vücut Hareketi Konforu	Kadın	82	55,0	50	43,1	51	56,7	26	57,8	5,607	0,132	H ₀ Kabul
	Erkek	67	45,0	66	56,9	39	43,3	19	42,2			
Termofizyolojik, Termal, Isıl Konfor	Kadın	49	50,5	76	63,9	44	45,8	40	45,5	9,765	0,021	H₁ Kabul
	Erkek	48	59,5	43	36,1	52	54,2	48	54,5			
Estetik, Psikolojik Konfor	Kadın	32	53,3	36	48,0	46	50,0	95	54,9	1,25	0,741	H ₀ Kabul
	Erkek	28	46,7	39	52,0	46	50,0	78	45,1			

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde etkili olan konfor kriterlerinin önem derecesi ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 12'deki bilgilere göre, deri üst giyim seçiminde etkili olan termofizyolojik (termal, ısı) konfor en çok oranda ikinci derecede önemli seçilmiştir. Termofizyolojik (termal, ısı) konfora ikinci derecede önemli diyenlerin %63,9'u kadın iken, %36,1'i erkektir. Kadın tüketicilerin termal konfor özelliklerinden daha fazla oranda etkilendikleri dikkati çekmektedir. Deri üst giyim seçiminde etkili olan termofizyolojik (termal, ısı) konforun en çok oranda ikinci derecede önemli seçilmesi 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H_1 kabul edilmiştir, kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Farklı genetik yapıya sahip olmaları nedeniyle deri üst giyim seçiminde cinsiyet değişkeni etkili olmuştur.

En çok oranda birinci seçilen vücut hareketi konforunun oranı kadınlarda %55,0 iken, erkeklerde %45,0'dır. Üçüncü derecede önemli seçilen duyuşal (duyuşsal, dokunşal) konforun oranı kadınlarda %55,7 iken, erkeklerde %44,3'dür. Dördüncü derecede önemli seçilen estetik-psikolojik konforun oranı kadınlarda %54,9 iken, erkeklerde %45,1'dir.

Deri üst giyim seçiminde etkili olan vücut hareketi konforu, duyuşal (duyuşsal, dokunşal) konfor, estetik-psikolojik konforun tüm önem dereceleri incelendiğinde 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütlelden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni konfor kriterlerinin önem dereceleri farklılıklarında etkili olmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 13: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumlu Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu

OLUMLU KONFOR ÖZELLİKLERİ	CİNSİYET	ÖNEM DERECELERİ												χ^2	P	Karar
		1. Önemli		2. Önemli		3. Önemli		4. Önemli		5. Önemli		6. Önemli				
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Kopma-Yırtılma Mukavemetinin Yüksek oluşu	Kadın	31	38,3	32	55,2	36	59,0	37	63,8	26	51,0	47	51,6	10,805	0,055	Ho Kabul
	Erkek	50	61,7	26	44,8	25	41,0	21	36,2	25	49,0	44	48,4			
Su Geçirmemesi	Kadın	49	49,0	38	52,8	30	47,6	34	51,5	43	59,7	15	55,6	2,717	0,744	Ho Kabul
	Erkek	51	51,0	34	47,2	33	52,4	32	48,5	29	40,3	12	44,4			
Kolay Kirlenmemesi	Kadın	42	55,3	39	48,1	41	57,7	34	46,6	24	41,4	29	70,7	10,985	0,0563	Ho Kabul
	Erkek	34	44,7	42	51,9	30	42,3	39	53,4	34	58,6	12	29,3			
Sıcak Tutması	Kadın	21	53,8	31	47,7	41	59,4	40	48,8	43	57,3	33	47,1	3,907	0,563	Ho Kabul
	Erkek	18	46,2	34	52,3	28	40,6	42	51,2	32	42,7	37	52,9			
Terletmemesi	Kadın	23	59,0	44	57,9	35	42,7	38	52,8	39	50,6	30	55,6	5,009	0,415	Ho Kabul
	Erkek	16	41,0	32	42,1	47	57,3	34	47,2	38	49,4	24	44,4			
Doğal Malzeme olması	Kadın	43	66,2	25	52,1	26	48,1	26	53,1	34	50,7	55	47,0	6,763	0,239	Ho Kabul
	Erkek	22	33,8	23	47,9	28	51,9	23	46,9	33	49,3	62	53,0			

Tüketicilerin deri üst giyim kullanımında etkili olan olumlu konfor özelliklerinin önem derecesi ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 13'deki bilgilere göre, deri üst giyim kullanımında etkili olan olumlu konfor özelliklerinden en çok oranda birinci derecede önemli seçilen su geçirmeme özelliğinin oranı kadınlarda %49,0 iken, erkeklerde %51,0'dır. İkinci derecede önemli seçilen kolay kirlenmeme özelliğinin oranı kadınlarda %48,1 iken, erkeklerde %51,9'dur. Dördüncü derecede önemli seçilen sıcak tutma özelliğinin oranı kadınlarda %48,8 iken erkeklerde %51,2'dir. Doğal malzeme olma özelliği oranı kadınlarda %47,0, erkeklerde %53,0 iken kopma yırtılma mukavemetinin yüksek olması oranı kadınlarda %51,6 erkeklerde ise %48,4 ile altıncı derecede önemli seçilmiştir. Son olarak terletmeme özelliğini kadınlar %42,7 ile üçüncü derecede ve %50,6 ile beşinci derecede önemli bulurken, erkekler %57,3 ile üçüncü ve %49,4 ile beşinci derecede önemli bulmuşlardır.

Deri üst giyim kullanımında etkili olan olumlu konfor özelliklerinden kopma yırtılma mukavemetinin yüksek olması, su geçirmemesi, kolay kirlenmemesi, sıcak tutması, terletmemesi ve doğal malzeme olması özelliklerinin tüm önem dereceleri incelendiğinde 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre (0,05<P) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni deri üst giyim

kullanımında etkili olan olumlu konfor özelliklerinin önem dereceleri farklılıklarında etkili olmamıştır.

Tablo 14: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Kullanımında Etkili Olan Olumsuz Konfor Özelliklerinin Önem Derecesi ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu

OLUMSUZ KONFOR ÖZEL- LİKLERİ	CİNSİYET	ÖNEM DERECELERİ														χ^2	P	Karar
		1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.				
		Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli	Önemli			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Çatlaması	Kadın	33	37,5	29	53,7	32	59,3	36	65,5	26	56,5	16	45,7	37	54,4	13,690	0,033	H₁ Kabul
	Erkek	55	62,5	25	46,3	22	40,7	19	34,5	20	43,5	19	54,3	31	45,6			
Koku Yapması	Kadın	79	61,2	36	50,0	21	45,7	19	46,3	22	50,0	16	51,6	16	43,2	6,999	0,321	H ₀ Kabul
	Erkek	50	38,8	36	50,0	25	54,3	22	53,7	22	50,0	15	48,4	21	56,8			
Yıkanama- ması	Kadın	31	60,8	30	49,2	40	51,9	24	47,1	22	42,3	37	58,7	25	55,6	5,591	0,471	H ₀ Kabul
	Erkek	20	39,2	31	50,8	37	48,1	27	52,9	30	57,7	26	41,3	20	44,4			
Boyasının Dökülmesi	Kadın	31	56,4	46	58,2	40	51,3	30	44,1	21	44,7	25	54,3	16	59,3	5,028	0,540	H ₀ Kabul
	Erkek	24	43,6	33	41,8	38	48,7	38	55,9	26	55,3	21	45,7	11	40,7			
Asit Oluşturması	Kadın	8	47,1	28	59,6	25	48,1	31	45,6	44	58,7	37	51,4	36	52,2	4,026	0,673	H ₀ Kabul
	Erkek	9	52,9	19	40,4	27	51,9	37	54,4	31	41,3	35	48,6	33	47,8			
Yağmur da Leke Yapması	Kadın	13	61,9	26	52,0	23	50,0	35	63,6	45	55,6	41	44,6	26	47,3	6,816	0,338	H ₀ Kabul
	Erkek	8	38,1	24	48,0	23	50,0	20	36,4	36	44,4	51	55,4	29	52,7			
Kolay Temizlene- memesi	Kadın	14	36,8	14	37,8	29	60,4	34	54,8	29	52,7	38	60,3	51	52,6	9,798	0,133	H ₀ Kabul
	Erkek	24	63,2	23	62,2	19	39,6	28	45,2	26	47,3	25	39,7	46	47,4			

Tüketicilerin deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor özelliklerinin önem derecesi ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 14'deki bilgilere göre, deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor kriterlerinden çatlama özelliği en yüksek oranda kadınlar için dördüncü derecede önemli (%65,5) bulunurken, çatlama özelliğini erkek tüketiciler en yüksek oranda birinci derecede önemli (%62,5) bulmuşlardır. Deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor kriterlerinden çatlama ki özelliğinin 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre (0,05>P) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H₁ kabul edilmiştir, kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Cinsiyet değişkeni deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor özelliklerinden çatlama özelliğinin önem dereceleri farklılıklarında etkili olmuştur. Erkek tüketicilerin

aynı ürünleri daha uzun süreli kullanımı yüzeyde oluşabilecek yıpranmaların daha kısa sürede meydana gelmesine neden olmakta bu da rahatsızlık düzeyini arttırmaktadır.

En çok oranda birinci derecede önemli seçilen koku yapma özelliğinin oranı kadınlarda %61,2 iken, erkeklerde %38,8'dir. İkinci derece önemli seçilen boya dökülme özelliğinin oranı kadınlarda %58,2 iken, erkeklerde %41,8'dir. Üçüncü derecede önemli seçilen yıkanamama özelliğinin oranı kadınlarda %51,9 iken, erkeklerde %48,1'dir. Beşinci derecede önemli seçilen yağlanma özelliğinin oranı kadınlarda %58,7 iken, erkeklerde %41,3'dür. Altıncı derecede önemli seçilen leke yapma özelliğinin oranı kadınlarda %44,6 iken, erkeklerde %55,4'dür. Yedinci derecede önemli seçilen kolay temizlenememe özelliğinin oranı kadınlarda %52,6 iken, erkeklerde %47,4'dür.

Deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor özelliklerinden koku yapması, yıkanamaması, boyasının dökülmesi, yağ asiti oluşturması, yağmurda leke yapması ve kolay temizlenememe özelliklerinin tüm önem dereceleri incelendiğinde 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni deri üst giyim kullanımında etkili olan olumsuz konfor özelliklerinin önem dereceleri farklılıklarında etkili olmamıştır.

Tablo 15: Tüketicilerin Deri Üst Giyimlerini Muhafaza Etme Yöntemleri ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu

MUHAFAZA ETME YÖNTEMLERİ		CİNSİYET	
		Kadın	Erkek
Oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde	f	135	114
	%	54,2	45,8
Oda sıcaklığında askıda pamuklu bir bez torbada	f	17	16
	%	51,5	48,5
Oda sıcaklığında pamuklu bir bez torbada katlı olarak	f	11	15
	%	42,3	57,7
Katlayıp kapalı bir kutu içerisinde	f	6	14
	%	30,0	70,0
Giysinin tersini çevirip askıya asarak	f	40	32
	%	55,6	44,4
χ^2		5,707	
P		0,222	
Karar		Ho Kabul	

Tüketicilerin deri üst giyimlerini muhafaza etme yöntemleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 15'deki bilgilere göre, deri üst giyimleri oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde muhafaza edenlerin %54,2'si kadın, %45,8'i erkektir. Oda sıcaklığında askıda pamuklu bir bez torbada muhafaza edenlerin %51,5'i kadın, %48,5'i erkektir. Oda sıcaklığında pamuklu bir bez torbada katlı olarak muhafaza edenlerin %42,3'ü kadın, %57,7'si erkektir. Katlayıp kapalı bir kutu içerisinde muhafaza edenlerin %30,0'u kadın, %70,0'i erkektir. Giysinin tersini çevirip askıya asarak muhafaza edenlerin %55,6'sı kadın, %44,4'ü erkektir.

Tüketicilerin deri üst giyimlerini muhafaza etme yöntemleri incelendiğinde 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni tüketicilerin deri üst giyimlerini muhafaza etme farklılıklarında etkili olmamıştır.

Tablo 16: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçimlerinde Etkili Olan Giyim Estetiği ve Fiziksel Özelliklerin Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu

KONFOR KRİTERLERİ		CİNSİYET				χ^2	P	Karar
		Kadın		Erkek				
		f	%	f	%			
İstediğim modeli bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	73	48,0	79	52,0	1,845	0,397	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	69	53,9	59	46,1			
	Katılmıyorum	67	55,8	53	44,2			
İstediğim rengi bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	51	51,0	49	49,0	0,143	0,931	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	89	53,3	78	46,7			
	Katılmıyorum	69	51,9	64	48,1			
İstediğim yaka modelini bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	67	57,3	50	42,7	1,752	0,416	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	83	50,9	80	49,1			
	Katılmıyorum	59	49,2	61	50,8			
İstediğim cep modelini bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	50	60,2	33	39,8	2,684	0,261	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	88	50,0	88	50,0			
	Katılmıyorum	71	50,4	70	49,6			
Modaya uygun modeli bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	48	52,7	43	47,3	1,459	0,482	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	76	48,7	80	51,3			
	Katılmıyorum	85	55,6	68	44,4			
Beğendiğim modelin bedenini bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	50	55,6	40	44,4	0,629	0,730	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	79	50,3	78	49,7			
	Katılmıyorum	80	52,3	73	47,7			
Vücut özelliğime uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	68	62,4	41	37,6	10,718	0,005	H1 Kabul
	Kısmen Katılıyorum	88	54,0	75	46,0			
	Katılmıyorum	53	41,4	75	58,6			
Vücut özelliğime uygun estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	56	54,4	47	45,6	0,768	0,681	Ho Kabul
	Kısmen Katılıyorum	85	53,5	74	46,5			
	Katılmıyorum	68	49,3	70	50,7			

Tüketicilerin deri üst giyim seçimlerinde etkili olan giyim estetiği ve fiziksel özellik değişkenleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 16'daki bilgilere göre, deri üst giysi seçiminde istediği modeli bulmada sorun

yaşayanların %48,0'i kadın iken, %52,0'si erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %55,8'i kadın, %44,2'si erkek, kısmen katılanların %53,9'u kadın, %46,1'i erkektir.

İstediği rengi bulmada sorun yaşayanların ise %51,0'i kadın iken, %49,0'u erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %51,9'u kadın, %48,1'i erkek, kısmen katılanların %53,3'ü kadın, %46,7'si erkektir.

İstediği yaka modelini bulmada sorun yaşayanların da %57,3'ü kadın iken, %42,7'si erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %49,2'si kadın, %50,8'i erkek, kısmen katılanların %50,9'u kadın, %49,1'i erkektir.

İstediği cep modelini bulmada sorun yaşayanların %60,2'si kadın iken, %39,8'i erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %50,4'ü kadın, %49,6'sı erkek, kısmen katılanların ise %50,0'si kadın ve erkektir.

Modaya uygun modeli bulmada sorun yaşıyorum maddesine katılanların %52,7'si kadın iken, %47,3'ü erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %55,6'sı kadın, %44,4'ü erkek, kısmen katılanların %48,7'i kadın, %51,3'ü erkektir.

Beğendiği modelin bedenini bulmada sorun yaşadığını belirtenlerin ise %55,6'sı kadın iken, %44,4'ü erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %52,3'ü kadın, %47,7'si erkek, kısmen katılanların %50,3'ü kadın, %49,7'si erkektir.

Vücut özelliğine uygun estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşayanlarında %54,4'ü kadın iken, %45,6'sı erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %49,3'ü kadın, %50,7'si erkek, kısmen katılanların %53,5'i kadın, %46,5'i erkektir.

Deri üst giyim seçiminde istenilen modeli, rengi, yaka modelini, cep modelini, modaya uygun modeli, beğenilen modelin bedeni ve vücut özelliğine uygun estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşanılması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni tüketicilerin deri üst giyim seçimindeki giyim estetiği ve fiziksel özellik değişkenlerinde etkili olmamıştır.

Deri üst giysi seçiminde vücut özelliğine uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşadığını belirtenlerin ise %62,4'ü kadın iken, %37,6'sı erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %41,4'ü kadın, %58,6'sı erkek, kısmen katılanların %54,0'ü kadın, %46,0'sı erkektir.

Deri üst giyim seçiminde vücut özelliğine uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşanılması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H_1 kabul edilmiştir.

Kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Vücut özelliğine uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada cinsiyet değişkeni etkili olmuştur. Kadın tüketicilerin çok farklı vücut yapılarına sahip olmaları nedeniyle bu konuda daha çok sorun yaşadığı düşünülmektedir. Kadınların bu sorunu daha fazla yaşamalarında bir diğer önemli etkende ülkemizde halen kendi standart beden ölçülerimize göre geliştirilmiş kalıp sistemimizin olmayışıdır. Bu durum hem erkek hem de kadın standart beden ölçüleri için geçerlidir. Araştırmada kadın tüketicilerin daha fazla sorun yaşamasının bir diğer nedeni de kadınlara yönelik model özelliklerinin daha fazla detay taşımamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 17: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu

KONFOR KRİTERLERİ		CİNSİYET				χ^2	P	Karar
		Kadın		Erkek				
		f	%	f	%			
Deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana gelmektedir	Evet	75	44,9	92	55,1	6,637	0,036	H ₁ Kabul
	Bazen	87	59,2	60	40,8			
	Hayır	47	54,7	39	45,3			
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerini kısıtlar	Evet	59	54,1	50	45,9	0,543	0,762	H ₀ Kabul
	Bazen	93	50,3	92	49,7			
	Hayır	57	53,8	49	46,2			
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketlerini kısıtlar	Evet	52	51,0	50	49,0	1,414	0,493	H ₀ Kabul
	Bazen	95	55,6	76	44,4			
	Hayır	62	48,8	65	51,2			
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda dirsek ve kol hareketlerini kısıtlar	Evet	61	53,5	53	46,5	3,812	0,149	H ₀ Kabul
	Bazen	100	56,2	78	43,8			
	Hayır	48	44,4	60	55,6			
Deri üst giyimler fazla esnek değildir, ancak vücudun şeklini alır	Evet	73	51,4	69	48,6	9,878	0,007	H ₁ Kabul
	Bazen	93	60,8	60	39,2			
	Hayır	43	41,0	62	59,0			

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde vücut hareketinden kaynaklanan değişkenler ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 17'deki bilgilere göre, deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana geldiğini

belirtenlerin %44,9'u kadın, %51,1'i erkektir. Bazen yanıtını verenlerin %59,2'si kadın, %40,8'i erkektir. Hayır yanıtı verenlerin %54,7'si kadın, %45,3'ü erkektir.

Deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana gelmesi 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H_0 kabul edilmiştir, kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Kadınlar ve erkekler farklı fiziksel yapıya sahip olmaları nedeniyle deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana gelmesinde cinsiyet değişkeni etkili olmuştur. Erkek tüketiciler daha hareketli yapılarından ve aynı giysiyi tekrarlar halinde daha uzun süreli kullanmalarından dolayı boyut değişikliği sorunuyla çok daha fazla oranda karşı karşıya kaldıkları düşünülmektedir.

Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerini kısıtlar maddesine evet diyenlerin %54,1'i kadın, %45,9'u erkektir. Bazen yanıtı verenlerin %50,3'ü kadın, %49,7'si erkektir. Hayır yanıtı verenlerin %53,8'i kadın, %46,2'si erkektir. Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketlerini kısıtlar maddesine evet diyenlerin %51,0'i kadın, %49,0'u erkektir. Bazen yanıtı verenlerin %55,6'sı kadın, %44,4'ü erkektir. Hayır yanıtı verenlerin %48,8'i kadın, %51,2'si erkektir. Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda dirsek ve kol hareketlerini kısıtlar maddesine evet diyenlerin %53,5'i kadın, %46,5'i erkektir. Bazen yanıtı verenlerin %56,2'si kadın, %43,8'i erkektir. Hayır yanıtı verenlerin %44,4'ü kadın, %55,6'sı erkektir.

Deri üst giyimlerin ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerini, omuz ve kol eklem hareketlerini, dirsek ve kol hareketlerini kısıtlaması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni, tüketicilerin deri üst giyim kullanımında omurga, omuz, kol eklem, dirsek ve kol hareketlerinin kısıtlamasında etkili olmamıştır.

Deri üst giyimler fazla esnek değildir, ancak vücudun şeklini alır maddesine evet diyenlerin %51,4'ü kadın, %48,6'sı erkektir. Bazen yanıtı verenlerin %60,8'i kadın, %39,2'si erkektir. Hayır yanıtı verenlerin %41,0'i kadın, %59,0'u erkektir.

Deri üst giyimlerin fazla esnek olmaması, ancak vücudun şeklini alması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H_0 kabul edilmiştir, kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden

geldiği düşünülemez. Deri üst giyimlerin vücudun şeklini almasında cinsiyet değişkeni etkili olmuştur.

Tablo 18: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Ortam Sıcaklığından Kaynaklanan Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu

KONFOR KRİTERLERİ		CİNSİYET				χ^2	P	Karar
		Kadın		Erkek				
		f	%	f	%			
Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olması	Evet	94	52,2	86	47,8	0,216	0,898	H ₀ Kabul
	Bazen	71	51,1	68	48,9			
	Hayır	44	54,3	37	45,7			
Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissini oluşması	Evet	90	60,8	58	39,2	7,084	0,029	H ₁ Kabul
	Bazen	87	48,1	94	51,9			
	Hayır	32	45,1	39	54,9			
Aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunamaması	Evet	65	49,6	66	50,4	3,075	0,215	H ₀ Kabul
	Bazen	91	57,6	67	42,4			
	Hayır	53	47,7	58	52,3			

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde ortam sıcaklığından kaynaklanan değişkenler ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 18'deki bilgilere göre, aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkanlık hissetmeye sebep olan ıslaklık hissini oluşmasına evet diyenlerin %60,8'i kadın, %39,2'si erkektir. Bazen yanıtı verenlerin %48,1'i kadın, %51,9'u erkektir. Hayır yanıtı verenlerin %45,1'i kadın, %54,9'u erkektir.

Deri üst giysilerde aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkanlık hissetmeye sebep olan ıslaklık hissini oluşması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) cinsiyet değişkenine bağımlıdır, H₁ kabul edilmiştir, kadınların ve erkeklerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Kadınların ve erkeklerin farklı yağ dokusu oranına sahip olmaları nedeniyle deri üst giyimlerde aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkanlık hissetmeye sebep olan ıslaklık hissini oluşmasında cinsiyet değişkeni etkili olmuştur.

Deri üst giysilerde aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olmasına evet diyenlerin %52,2'si kadın, %47,8'i erkektir. Bazen yanıtı verenlerin %51,1'i kadın, %48,9'u erkektir. Hayır diyenlerin %54,3'ü kadın, %45,7'si erkektir. Aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın

korunamamasına evet diyenlerin %49,6'sı kadın, %50,4'ü erkektir. Bazen yanıt verenlerin %57,6'sı kadın, %42,4'ü erkektir. Hayır diyenlerin %47,7'si kadın, %52,3'ü erkektir.

Deri üst giysilerde aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olması ve aşırı soğukta giysi ile ter arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunamaması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni, tüketicilerin deri üst giyim seçiminde ortam sıcaklığından kaynaklı değişkenlerde etkili olmamıştır.

Tablo 19: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Duyusal Algıdan Kaynaklanan Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu

KONFOR KRİTERLERİ		CİNSİYET				χ^2	P	Karar
		Kadın		Erkek				
		f	%	f	%			
Deri üst giysilerin kalınlığı arttıkça ağırlığı da arttığı için kullanım konforu açısından uygun değildir	Katılıyorum	108	57,1	81	42,9	3,439	0,179	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	70	47,9	76	52,1			
	Katılmıyorum	31	47,7	34	52,3			
Sadece hafif ve fonksiyonel aksesuarların olması kullanım konforu açısından yeterli ve uygundur	Katılıyorum	22	44,0	28	56,0	3,536	0,171	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	88	49,7	89	50,3			
	Katılmıyorum	99	57,2	74	42,8			
Yumuşaklığı arttıkça kullanım konforu açısından daha uygun hale gelir	Katılıyorum	24	45,3	29	54,7	4,116	0,128	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	59	47,2	66	52,8			
	Katılmıyorum	126	56,8	96	43,2			
Deri üst giysilerin tuşesi kullanım konforu açısından uygundur	Katılıyorum	48	63,2	28	36,8	5,173	0,075	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	105	51,5	99	48,5			
	Katılmıyorum	56	46,7	64	53,3			

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde duyuşsal algıdan kaynaklanan değişkenler ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiğı tablo 19'daki bilgilere göre, deri üst giysilerin kalınlığı arttıkça ağırlığı da arttığı için kullanım konforu açısından uygun değildir maddesine katılanların %57,1'i kadın, %42,9'u erkektir. Bu düşünceye

katılmayanların %47,7'si kadın, %52,3'ü erkektir. Kısmen katılanların %47,9'u kadın, %52,1'i erkektir. Sadece hafif ve fonksiyonel aksesuarların olması kullanım konforu açısından yeterli ve uygundur maddesine katılanların %44,0'ü kadın, %56,0'sı erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %57,2'si kadın, %42,8'i erkektir. Kısmen katılanların %49,7'si kadın, %50,3'ü erkektir.

Deri giysi yumuşaklığı arttıkça kullanım konforu açısından daha uygun hale gelir maddesine katılanların %45,3'ü kadın, %54,7'si erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %56,8'i kadın, %43,2'si erkektir. Kısmen katılanların %47,2'si kadın, %52,8'i erkektir.

Deri üst giysilerin tuşesi kullanım konforu açısından uygundur maddesine katılanların %63,2'si kadın, %36,8'i erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %46,7'si kadın, %53,3'ü erkektir. Kısmen katılanların %51,5'i kadın, %48,5'i erkektir.

Deri üst giyim seçiminde duyuşsal algıdan kaynaklı tüm konfor sorunları 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H_0 kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni, tüketicilerin deri üst giyim seçiminde duyuşsal algıdan kaynaklı değişkenlerde etkili olmamıştır.

Tablo 20: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde Kullanım ve Bakımına İlişkin Konfor Sorunlarının Cinsiyet Değişkeni ile Arasındaki İlişki Durumu

KONFOR KRİTERLERİ	CİNSİYET	χ^2	P	Karar
-------------------	----------	----------	---	-------

		Kadın		Erkek				
		f	%	f	%			
Deri üst giysiler iklim şartlarından etkilenirler	Katılıyorum	119	55,6	95	44,4	2,627	0,269	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	60	50,4	59	49,6			
	Katılmıyorum	30	44,8	37	55,2			
Soğuk havada sertleşirler	Katılıyorum	74	51,4	70	48,6	0,204	0,903	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	90	53,6	78	46,4			
	Katılmıyorum	45	51,1	43	48,9			
Sıcak havada yumuşar ve boyut değiştirirler	Katılıyorum	82	56,2	64	43,8	2,007	0,367	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	80	51,9	74	48,1			
	Katılmıyorum	47	47,0	53	53,0			
Yağmur ve kar suyu karşısında yüzeyde bozulma meydana gelir	Katılıyorum	85	58,2	61	41,8	4,164	0,125	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	74	51,4	70	48,6			
	Katılmıyorum	50	45,5	60	54,5			

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde kullanım ve bakımına ilişkin konfor sorunları değişkenleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 20'deki bilgilere göre, deri üst giysiler iklim şartlarından etkilenir maddesine katılanların %55,6'sı kadın, %44,4'ü erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %44,8'i kadın, %55,2'si erkektir. Kısmen katılanların %50,4'ü kadın, %49,6'sı erkektir.

Deri üst giysiler soğuk havada sertleşir maddesine katılanların %51,4'ü kadın, %48,6'sı erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %51,1'i kadın, %48,9'u erkektir. Kısmen katılanların %53,6'sı kadın, %46,4'ü erkektir.

Deri üst giysiler sıcak havada yumuşar ve boyut değiştirir maddesine katılanların %56,2'si kadın, %43,8'i erkektir. Bu düşünceye katılmayanların ise %47,0'si kadın, %53,0'ü erkektir. Kısmen katılanların %51,9'u kadın, %48,1'i erkektir.

Yağmur ve kar suyu karşısında yüzeyde bozulma meydana gelir maddesine katılanların %58,2'si kadın, %41,8'i erkektir. Bu düşünceye katılmayanların %45,5'i kadın, %54,5'i erkektir. Kısmen katılanların 51,4'ü kadın, %48,6'sı erkektir.

Deri üst giyim seçiminde kullanım ve bakımına ilişkin tüm konfor sorunları 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre (0,05<P) cinsiyet değişkenine bağımlı değildir, H₀ kabul edilmiştir. Kadınlar ve erkekler tek bir ana

kütleden gelmiş gibi düşünülerek cinsiyet değişkeni, tüketicilerin deri üst giyim seçiminde kullanım ve bakımına ilişkin değişkenlerde etkili olmamıştır.

Tablo 21: Tüketicilerin Hareket Serbestliği Sağlayan Deri Üst Giysi Bulma Sorunu ile Vücut Özellikleri Arasındaki İlişki Durumu

VÜCUT ÖZELLİKLERİ		Geniş		Dar		Orta		χ^2	P	Karar
		f	%	f	%	f	%			
BEDEN	Katılıyorum	21	28,4	12	24,0	76	27,5	10,175	0,038	H ₁ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	40	54,1	20	40,0	103	37,3			
	Katılmıyorum	13	17,6	18	36,0	97	35,1			
OMUZ	Katılıyorum	29	26,6	20	31,7	60	26,3	5,528	0,237	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	50	45,9	28	44,4	85	37,3			
	Katılmıyorum	30	27,5	15	23,8	83	36,4			
		Kalın		İnce		Orta		χ^2	P	Karar
		f	%	f	%	f	%			
BEL	Katılıyorum	24	30,8	39	36,4	46	21,4	11,263	0,024	H ₁ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	35	44,9	39	36,4	89	41,4			
	Katılmıyorum	19	24,4	29	27,1	80	37,2			
		Uzun		Kısa		Orta		χ^2	P	Karar
		f	%	f	%	f	%			
KOL BOYU	Katılıyorum	29	27,6	11	34,4	69	26,2	3,821	0,431	H ₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	47	44,8	14	43,8	102	38,8			
	Katılmıyorum	29	27,6	7	21,9	92	35,0			

Tüketicilerin hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulma sorunu ile vücut özellikleri değişkenleri arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 21'deki bilgilere göre, hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum maddesine katılanların %28,4'ü geniş, %27,5'i orta, %24,0'ü dar beden yapısına, bu düşünceye katılmayanların %17,6'sı geniş, %35,1'i orta, %36,0'sı dar beden yapısına, kısmen katılanların ise %54,1'i geniş, %37,3'ü orta, %40,0'ı dar beden yapısına sahiptir.

Hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum maddesine katılanların %30,8'i kalın, %21,4'ü orta, %36,4'ü ince bel yapısına sahiptir. Hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşamayanların ise %24,4'ü kalın,

%37,2'si orta, %27,1'i ince bel yapısına, bu görüşe kısmen katılanların ise %44,9'u kalın, %41,4'ü orta, %36,4'ü ince bel yapısına sahiptir.

Tüketicilerin hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulma sorunu 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) beden ve bel yapısı değişkenine bağımlıdır, H_1 kabul edilmiştir, tüketicilerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Tüketicilerin geniş beden ve ince bel ölçülerine sahip olmaları nedeniyle hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada beden ve bel yapısı değişkenleri etkili olmuştur.

Hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum maddesine katılanların %26,6'sı geniş, %26,3'ü orta, %31,7'si dar omuz yapısına sahiptir. Sorun yaşamayanların ise %27,5'i geniş, %36,4'ü orta, %23,8'i dar omuz yapısına, kısmen yaşayanların ise %45,9'u geniş, %37,3'ü orta, %44,4'ü dar omuz yapısına sahiptir.

Hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşayanların %27,6'sı uzun, %26,2'si orta, %34,4'ü kısa kol boyuna sahip iken, bu düşünceye katılmayanların %27,6'sı uzun, %35,0'i orta, %21,9'u kısa kol boyuna, kısmen yaşayanların ise %44,8'i uzun, %38,8'i orta, %43,8'i kısa kol boyuna sahiptir.

Tüketicilerin hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulma sorunu 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) omuz yapısı ve kol boyu değişkenine bağımlı değildir. H_0 kabul edilmiştir, tüketicilerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülerek, hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada omuz yapısı ve kol boyu değişkenleri etkili olmamıştır.

Tablo 22: Tüketicilerin İstedikleri Estetik Görünümü Sağlayan Deri Üst Giysi Bulma Sorunu ile Vücut Özellikleri Arasındaki İlişki Durumu

VÜCUT ÖZELLİKLERİ		Geniş		Dar		Orta		χ^2	P	Karar
		f	%	f	%	f	%			
BEDEN	Katılıyorum	22	29,7	11	22,0	70	25,4	7,482	0,113	H_0

	Kısmen Katılıyorum	31	41,9	27	54,0	101	36,6			Kabul
	Katılmıyorum	21	28,4	12	24,0	105	38,0			
OMUZ	Katılıyorum	26	23,9	26	41,3	51	22,4	17,330	0,002	H₁ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	48	44,0	27	42,9	84	36,8			
	Katılmıyorum	35	32,1	10	15,9	93	40,8			
		Kalın		İnce		Orta		χ^2	P	Karar
		f	%	f	%	f	%			
BEL	Katılıyorum	24	30,8	36	33,6	43	20,0	10,527	0,032	H₁ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	33	42,3	40	37,4	86	40,0			
	Katılmıyorum	21	26,9	31	29,0	86	40,0			
		Uzun		Kısa		Orta		χ^2	P	Karar
		f	%	f	%	f	%			
KOL BOYU	Katılıyorum	27	25,7	12	37,5	64	24,3	5,166	0,271	H₀ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	47	44,8	12	37,5	100	38,0			
	Katılmıyorum	31	29,5	8	25,0	99	37,6			

Tüketicilerin istedikleri estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulma sorunu ile vücut özellikleri değişkenleri arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 22'deki bilgilere göre, istenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşayanların %23,9'u geniş, %22,4'ü orta, %41,3'ü dar omuz yapısına sahiptir. Bu düşünceye katılmayanların %32,1'i geniş, %40,8'i orta, 15,9'u dar omuz yapısına, kısmen sorun yaşayanların ise %44,0'ü geniş, %36,8'i orta, %42,9'u dar omuz yapısına sahiptir.

İstenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşayanların %30,8'i kalın, %20,0'si orta, %33,6'sı ince bel yapısına sahip iken bu düşünceye katılmayanların ise %26,9'u kalın, %40,0'ı orta, %29,0'u ince bel yapısına sahiptir.

Tüketicilerin istenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulma sorunu 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) omuz ve bel yapısı değişkenine bağlıdır, H_1 kabul edilmiştir, tüketicilerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. Tüketicilerin dar omuz ve ince bel ölçülerine sahip olmaları nedeniyle istenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada omuz ve bel yapısı değişkenleri etkili olmuştur.

İstenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşadığını belirtenlerin %29,7'si geniş, %25,4'ü orta, %22,0'si dar beden yapısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu düşünceye katılmayanların ise %28,4'ü geniş, %38,0'i orta, %24,0'ü dar beden yapısına sahip iken kısmen sorun yaşayanların ise %41,9'u geniş, %36,6'sı orta, %54,0'ü dar beden yapısına sahip olduğu tespit edilmiştir.

İstenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşayanların %25,7'si uzun, %24,3'ü orta, %37,5'i kısa kol boyuna sahip iken, bu düşünceye katılmayanların %29,5'i uzun, %37,6'sı orta, %25,0'i kısa kol boyuna sahiptir. Kısmen sorun yaşayanların ise %44,8'i uzun, %38,0'i orta, %37,5'i kısa kol boyuna sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tüketicilerin istenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulma sorunu 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 < P$) beden yapısı ve kol boyu değişkenine bağımlı değildir. H_0 kabul edilmiştir, tüketicilerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülerek, istenilen estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada beden yapısı ve kol boyu değişkenleri etkili olmamıştır.

Tablo 23: Tüketicilerin Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunları ile Beden Özellikleri Arasındaki İlişki Durumu

VÜCUT HAREKETLERİ	BEDEN ÖZELLİKLERİ			χ^2	P	Karar
	Geniş	Dar	Orta			

		f	%	f	%	f	%			
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketleri kısıtlanır	Evet	21	28,4	16	32,0	72	26,1	10,462	0,033	H₁ Kabul
	Bazen	33	44,6	30	60,0	122	44,2			
	Hayır	20	27,0	4	8,0	82	29,7			
Ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketleri kısıtlanır	Evet	18	24,3	22	44,0	62	22,5	16,625	0,002	H₁ Kabul
	Bazen	40	54,1	17	34,0	114	41,3			
	Hayır	16	21,6	11	22,0	100	36,2			

Tüketicilerin vücut hareketinden kaynaklanan konfor sorunları ile beden yapıları değişkenleri arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 23'deki bilgilere göre, ayakta durma ve yürüme pozisyonunda deri üst giyimler omurga hareketini kısıtlandığını belirtenlerin %28,4'ü geniş, %26,1'i orta, %32,0'si dar beden yapısına sahiptir. Aksini belirtenlerin ise %27,0'si geniş, %29,7'si orta, %8,0'i dar beden yapısına sahip olduklarını belirtirken, bazen yanıtı verenlerin ise %44,6'sı geniş, %44,2'sinde orta, %60,0'ı dar beden yapısı sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketlerini kısıtlar maddesine evet diyenlerin %24,3'ü geniş, %22,5'i orta, %44,0'ü dar beden yapısında olduğu belirlenmiştir. Kısıtlamadığını belirtenlerin ise %21,6'sı geniş, %36,2'si orta, %22,0'si dar beden yapısını taşıdığı, bazen kısıtladığını ifade edenlerin ise %54,1'i geniş, %41,3'ünün de orta, %34,0'ü dar beden yapısına sahip olduğu görülmektedir.

Tüketicilerin ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga, omuz ve kol eklem hareketlerini kısıtlayan konfor sorunu 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) beden yapısı değişkenine bağımlıdır, H_1 kabul edilmiştir, tüketicilerin tek bir ana küleden geldiği düşünülemez. Tüketicilerin dar beden yapısına sahip olmaları nedeniyle istenilen hareket serbestliğini sağlayan deri üst giysi bulmada beden yapısı değişkeni etkili olmuştur.

Tablo 24: Tüketicilerin Deri Üst Giyim Seçiminde İstenilen Modeli Bulmada Sorun Yaşıyorum Maddesi İle Yaş Değişkeni Arasındaki İlişki Durumu

DURUM	YAŞ			χ^2	P	Karar
	25 yaş ve altı	26-45 yaş arası	46 yaş ve üstü			

		f	%	f	%	f	%			
Deri üst giyim seçiminde istediğim modeli bulmada sorun yaşıyorum	Katılıyorum	44	29,3	97	44,3	11	35,5	15,287	0,004	H₁ Kabul
	Kısmen Katılıyorum	64	42,7	53	24,2	11	35,5			
	Katılmıyorum	42	28,0	69	31,5	9	29,0			

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde istenilen modeli bulmada sorun yaşamaları ile yaş değişkeni arasındaki ilişkinin analiz edildiği tablo 24'deki bilgilere göre, istenilen modeli bulmada sorun yaşayanların %29,3'ü 25 yaş ve altı tüketiciler, %44,3'ü 26-45 yaş arası tüketiciler, %35,5'i 46 yaş ve üstü tüketicilerdir. Bu düşünceye katılmayanların ise %28,0'i 25 yaş ve altı tüketiciler, %31,5'i 26-45 yaş arası tüketiciler, %29,0'u ise 46 yaş ve üstü tüketiciler olduğu anlaşılmaktadır. Bu düşünceye kısmen katılanların ise %42,7'si 25 yaş ve altı tüketiciler, %24,2'si 26-45 yaş arası tüketiciler iken, %35,5'i de 46 yaş ve üstü tüketicilerdir.

Tüketicilerin deri üst giyim seçiminde istediği modeli bulmada sorun yaşaması 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılan χ^2 ilişki analizi sonucuna göre ($0,05 > P$) yaş değişkenine bağımlıdır, H_1 kabul edilmiştir, tüketicilerin tek bir ana kütleden geldiği düşünülemez. 26-45 yaş aralığındaki orta yaş denebilecek tüketici kitlesi çoğunluk ile istediği modeli bulamadığını bildirmiştir. Tüketicilerin deri üst giyiminde istedikleri modeli bulmada yaş değişkeni etkili olmuştur.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tüketicinin giysi satın alırken göz önünde bulundurduğu en temel kriterlerden biri giysi konforudur. Konfor giysilerin kullanım performansı açısından sahip olduğu önemli bir parametredir.

İnsanların daha bilinçli tüketici olması ile birlikte kumaş ve giysilerden beklentileri artarak, bu beklenti sadece sağlamlık ve modaya uygunluk olmaktan çıkmıştır. Kendini daha rahat hissetmek isteyen tüketici kitlesinin farklı beklentiler içerisine girmesi ile birlikte giysi konforu daha büyük önem taşımaya başlamıştır.

Giyim konforu geniş bir araştırma konusudur. Bu çalışmada da konfor tanımlanmış, çeşitleri tanıtılmış, konfor ile deri üst giyim ilişkisi incelenerek tüketicilerin konfor kriterlerinden etkilenme durumları belirlenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde deri üst giyim tüketicilerinin konfor kriterlerinden etkilenme durumlarına ilişkin sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda yapılan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada amaca ulaşmak için yapılan kaynak taraması, verilerin toplanması, toplanan verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması sonucunda elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Ankete katılan deri üst giyim tüketicileri incelendiğinde %52,3'ünün kadın, %47,7' sinin erkek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan tüketicilerin büyük çoğunluğun 26-45 yaş arasında oldukları belirlenmiştir. Genç ve orta yaş denebilecek bir tüketici kitlesidir. Ankete katılan tüketicilerin çoğunlukla lise ile üniversite mezunu ve SGK çalışanı oldukları tespit edilmiştir.

Ankete katılan deri üst giyim tüketicilerinin fiziksel yapıları incelendiğinde büyük çoğunluğun %71,0 ile 1,61-1,80 cm boy aralığının da olduğu dikkati çekmektedir. Elde edilen sonuç Türk insanının ortalama boy uzunluğunun bu aralıklarda olmasından kaynaklanmaktadır.

Tüketicilerin büyük çoğunlukla %40,0'ı 66-85 kg kilo aralığında yer almaktadır. Zayıf denebilecek bir grup daha fazla oranda deri üst giyim kullanmaktadır. Tüketicilerin çoğunluğu %33,0 ile M beden ölçülerine ve vücut yapısına sahiptirler.

Ankete katılan tüketicilerin deri üst giyimlerini muhafaza etme yöntemleri incelendiğinde tüketicilerin %62,3'ünün oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde muhafaza ettiği tespit edilmiştir. Ancak doğru koruma yöntemi olan oda sıcaklığında askıda pamuklu bir bez torbada muhafaza etme yöntemi tüketicilerin sadece %8,3'ü tarafından tercih edilmiştir. Pamuklu bez torbada muhafaza etme, oluşacak yağ asidinden ve havadaki nem ya da kuruluştan ürünleri daha sağlıklı bir şekilde koruyacaktır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda bu yöntemin tüketiciler tarafından bilinmediği anlaşılmaktadır.

Ankete katılan tüketicilerin deri üst giyim seçimindeki memnuniyet kriterleri incelendiğinde tüketiciler için vücut hareketi konforunun en önemli konfor kriteri olduğu bunu sırasıyla termofizyolojik (termal, ısı) konfor, duyuşal (duyumsal, dokunsal) konfor ve estetik, psikolojik konforun takip ettiği anlaşılmıştır. Ülkemizde standart bir ölçü ve kalıp sisteminin olmaması başka ülkelerin ölçü ve kalıp sistemlerini kullanmayı zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda elde edilen ürünler bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Özellikle hazır giyim ve deri sektöründe ürünlerin vücuda uyum sağlaması zorlaşmakta ve bu doğrultuda da hareket kısıtlaması ortaya çıkmaktadır.

Tüketiciler su geçirmeme özelliğini en önemli konfor kriteri olarak bulurlarken, çatlama ve koku yapma özelliğini ise en çok rahatsız eden özellik olarak belirlemişlerdir. Ankete katılan tüketiciler deri üst giyimlerde en çok yıpranmayı %50,5 ile dirsek bölgesinde, bunu en yakın oranda cep ağzı, kol ağzı ve yaka çevresi takip etmektedir. Eklem hareketinin yoğun olduğu dirsek bölgesi ve ten ile bire bir temasta bulunan bölgelerde yıpranmanın daha fazla oranda olduğu dikkati çekmektedir.

Ankete katılan tüketicilerin fiziksel özellik ve giyim estetiğinden kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde tüketicilerin %38,0 ile deri üst giyim seçiminde istedikleri modeli bulmada sorun yaşadığı belirlenmiştir. 26-45 yaş aralığındaki orta yaş grubu tüketiciler bu durumdan daha yüksek oranda şikâyetçidir. Tüketicilerin istenilen rengi, yaka modelini, cep modelini, modağa uygun modeli, uygun bedeni, rahat hareket serbestliği sağlayan modeli ve istenilen estetik görünümü sağlayan modeli bulmada kısmen sorun yaşadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan tüketicilerin vücut hareketinden kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde %41,8'i deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana geldiğini savunurken, deri üst giyimlerin ayakta durma ve yürüme pozisyonun da omurga hareketlerini, omuz ve kol eklem hareketlerini, dirsek ve kol hareketlerini kısıtladığını ayrıca deri üst giyimlerin fazla esnek olmadığı, ancak bazen vücudun şeklini aldığı düşüncesinde oldukları belirlenmiştir. Tüketicilerin büyük çoğunluğunun kullandıkları ürün gruplarında vücut hareketi kısıtlamalarıyla karşı karşıya kaldıkları düşünülmektedir.

Ankete katılan tüketicilerin ortam sıcaklığından kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde tüketicilerin %45'i aşırı terleme sonucunda sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olduğuna katılmaktadırlar. Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissinin oluşması ve aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunamamasına ise tüketicilerin büyük çoğunluğu bazen tanıtını vermişlerdir. Genel olarak tüketicilerin büyük çoğunluğu var olan ürün gruplarının ana malzeme dışında tela ve astar gibi yardımcı malzemelerin kalitesiz ya da bilinçsiz kullanımından dolayı söz konusu konfor kriterine olumsuz yaklaştığı düşünülmektedir.

Ankete katılan tüketicilerde duyuşsal algıdan kaynaklanan konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde tüketicilerin %47,3'ü deri üst giysilerin kalınlığı arttıkça ağırlığı da arttığı için kullanım konforu açısından uygun olmadığına katılmaktadırlar. Tüketiciler taşıması kolay hafif ürünleri daha çok tercih etmektedirler. Hafif ve fonksiyonel aksesuarların daha uygun olacağına kısmen katılmaktadırlar. Bunun yanında deri üst giysilerin yumuşaklığı arttıkça kullanım konforu açısından uygun hale geleceğı düşüncesine ise katılmadıkları tespit edilmiştir. Tüketiciler yumuşak derinin daha çabuk deforme olacağını düşünmektedirler. Tüketiciler deri üst giyimlerin uygun bir tuşeye sahip olduğuna ise kısmen katılmaktadırlar.

Ankete katılan tüketicilerin kullandıkları deri üst giysilerde kullanım ve bakım özelliklerine ilişkin konfor sorunlarından etkilenme dereceleri incelendiğinde tüketicilerin %53,5'inin iklim şartlarından %36,5'inin ise yağmur ve kar suyundan deri üst giysilerin etkilendiğini savunurken, %42,0'si soğuk havada sertleştiğini, %38,5'i ise sıcak havada yumuşayıp boyut değiştirdiğine kısmen katılmaktadır. Genel olarak tüketicilerin büyük çoğunluğu iklim şartlarından deri üst giyimlerin etkilendiğini düşünmektedir.

Tüketici özelliklerinin konfor kriterlerinden etkilenme durumları incelendiğinde, tüketicilerin cinsiyetleri ile termofizyolojik (termal, ısı) konfora verdikleri önem arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların termofizyolojik (termal,ısı) konfora erkeklerden daha çok önem verdikleri belirlenmiştir. Kadın tüketicilerin hormonal özelliklerinin erkek tüketicilerden çok daha hassas olmasından dolayı termofizyolojik anlamda bu özelliğin yarattığı sonuçların kadınları daha çok rahatsız ettiği düşünülmektedir.

Tüketicilerin cinsiyetleri ile olumsuz konfor kriterlerinden çatlama özelliğinden etkilenme durumu arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çatlama özelliğini birinci derecede önemli olumsuz konfor kriteri olarak seçen tüketicilerin çoğunluğu erkektir. Erkek tüketiciler giydikleri ürünleri değiştirmeden daha uzun süreli kullandıkları için daha kısa sürede yıpratmaktadırlar.

Tüketicilerin cinsiyetleri ile deri üst giyimlerin ön beden göğüs bölgesindeki yıpranma oranı arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadın vücut yapısı göz önünde bulundurulduğunda göğüs genişliğinin daha fazla olması bu bölgede yüksek oranda yıpranmaya neden olmaktadır.

Tüketicilerin cinsiyetleri ile vücut hareketinden kaynaklanan sorunlar arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana geldiğini kabul edenlerin çoğunluğu erkektir. Erkek tüketiciler daha hareketli bir yapıya sahip olmaları nedeniyle ürünlerde daha fazla oranda boyut değişikliği yaşamaktadır. Deri üst giyimler fazla esnek değildir, ancak vücudun şeklini alır düşüncesini katılanların ise çoğunluğu kadın tüketicidir.

Tüketicilerin cinsiyetleri ile ortam sıcaklığından kaynaklanan sorunlar arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissinin oluştuğunu savunanların çoğunluğu kadın tüketici kitlesidir. Kadın tüketicilerin erkek tüketicilerden daha fazla yağ oranına sahip olması ter oranını arttırmakta ve yapışkanlık hissini oluşturmaktadır.

Tüketicilerin beden ve bel yapıları ile hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulma sorunu arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Geniş, orta ve dar beden yapısına, orta ve kalın bel yapısına sahip tüketicilerin büyük çoğunluğu bu düşünceye kısmen katılmaktadır. Ancak ince bel yapısına sahip tüketiciler eşit oranda bu düşünceye hem katılmakta, hem de kısmen katılmaktadır. Tüm beden ve bel yapılarına sahip tüketicilerin büyük çoğunluğunun bu durumdan rahatsız olması mevcut

ürünlerin ciddi anlamda hareket kısıtlamasına neden olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Tüketicilerin omuz, bel yapıları ile istedikleri estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulma sorunu arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Geniş ve dar omuz yapısına, kalın ve ince bel yapısına sahip tüketicilerin büyük çoğunluğu bu düşünceye kısmen katılmaktadır. Vücut orantısızlığı olan tüketicilerin istedikleri estetik görünümü yakalamada daha fazla oranda rahatsızlık hissettiği düşünülmektedir.

Tüketicilerin beden yapıları ile ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerinin kısıtlanması arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Geniş, orta ve dar beden yapısına sahip tüketicilerin büyük çoğunluğu bu düşünceye bazen yanıtını vermişlerdir. Tüm beden yapılarına sahip tüketicilerin büyük çoğunluğunun bu durumdan rahatsız olması mevcut ürünlerin ciddi anlamda omurga hareketlerinde kısıtlamaya neden olduğu söylenebilir.

Tüketicilerin beden yapıları ile ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketlerinin kısıtlanması arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Orta ve geniş beden yapısına sahip tüketiciler bu düşünceye büyük çoğunlukla bazen yanıtını verirken, dar beden yapısına sahip tüketiciler büyük çoğunlukla evet yanıtını vermişlerdir. Dar beden yapısına sahip tüketiciler küçük beden ve dar model özelliklerine sahip ürünleri tercih ettiklerinden omuz ve kol eklem hareketlerinde daha fazla oranda kısıtlama hissetmektedirler.

Tüketicilerin yaş aralığı dağılımı ile deri üst giyim seçiminde istenilen modeli bulmada yaşadıkları sorun arasında istatistiksel bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. 26-45 yaş aralığında bulunan orta yaş grubu denebilecek tüketicilerin büyük çoğunluğu istediği modeli bulmada sorun yaşamaktadır. Piyasadaki mevcut ürünlerin modellerini beğenmemektedir. 25 yaş ve altı tüketici kitlesi bu düşünceye büyük çoğunlukla kısmen katılmaktadır. 46 yaş ve üstü tüketici kitlesi ise eşit oranda hem katılmakta hem de kısmen katılmaktadır.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1.Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar doğrultusunda üreticiler tüketici beklentilerini belirleyebilir ve üretimlerini bu doğrultuda yapabilir.

2. Tüketicilerin deri üst giyimlerin kol ağzı, cep ağzı, dirsek ve yaka çevresi gibi bölgelerde daha fazla yıpranma hissettiği tespit edilmiştir. Deri üst giyim üreticileri bu bölgeleri farklı bir malzeme ya da dikiş teknikleri ile desteklerse yıpranma payını azaltarak tüketici beklentilerini karşılayabilir. Ayrıca boyun bölgesinde eşarp kullanılması bu bölgenin vücut yağından etkilenmesini azaltacaktır.

3. Tüketicilerin en fazla vücut hareketi konforunu birinci derecede önemli buldukları tespit edilmiştir. Ülkemizin ölçü ve kalıp sistemi standardının olmaması, başka ülkelerin ölçü ve kalıp sistemlerinin kullanılması ürünlerin vücuda uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır. Bu da aynı zamanda hareket konforu sorununu ortaya çıkarmaktadır. Hazır giyim firmalarının ve ülkemizdeki tüm akademik kurumların en kısa zamanda ortak bir ölçü ve kalıp sistemi için koordineli çalışma içerisinde olması gerekmektedir.

4. Deri ürünlerin doğal malzeme olma özelliğinin tüketiciler tarafından en az oranda önemli seçilmesi, doğal ürünlerin öneminin tüketiciye hiç yansıtılmadığını göstermektedir. Üreticilerin, deri giysilerin doğal malzeme olma özelliğinin sağlık açısından vücudun rahat nefes alabilmesi, ürünün terletmemesi, yüzey yumuşaklığı ve rahatlığı adına önem taşıdığını tüketici kitlesine görsel ve işitsel iletişim araçları yoluyla yansıtması gerekmektedir. Ayrıca ülkedeki canlı hayvan üreticiliğinin sürekli bir azalış göstermesi deri giysilere yüksek ürün fiyatları olarak yansımaktadır. Bu da üreticileri suni deri kullanımına ve dışarıya bağımlı hale getirmekte ya da düşük kaliteli derilerin ürünlerde kullanılmasına yol açmaktadır. Deri giyim sektörünün yeniden canlandırılması için küçük ve büyük baş hayvan üreticiliğinin geliştirilmesi yönünde ilgili kurumların gerekli önlemleri en kısa sürede alması önerilmektedir.

5. Olumsuz konfor kriterleri önem dereceleri bakımından incelendiğinde çatlama, koku yapma ve boya dökülmesi tüketicilerin en fazla oranda rahatsız oldukları olumsuz konfor kriteri olarak tespit edilmiştir. Üreticilerin bu konuda çözüm alternatifi üretmeleri ve bu sorunu ortadan kaldıracı ARGE çalışmalarına önem vermeleri gerekmektedir. Tüketiciler özellikle bu üç olumsuz kriterden yüksek oranda etkilenmektedir.

6. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda tüketicilerin deri üst giyimleri doğru bir şekilde muhafaza etmedikleri tespit edilmiştir. Deri giysiler formunun bozulmaması için cepleri boşaltılıp, pamuklu bir bez torba içerisinde omuzları düzgün duracak şekilde geniş askılara asılmalıdır. Doğal bir ürün olan deri nefes almaya ihtiyaç duyar. Bu nedenle deri eşyaların hava alan kılıflar içerisinde, sıcak olmayan, ılık veya iyi

havalandırılan yerlerde saklanmaları tüketiciye bildirilmeli veya bakım etiketine yansıtılmalıdır. Ayrıca tüketiciye ürün satışında pamuklu muhafaza ambalajı satması veya hediye etmesi de bir alternatif yöntem olarak önerilmektedir.

7.Deri üst giyim tüketicilerinin istedikleri modeli bulmada sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Üretici firmaların farklı vücut özelliklerine ve farklı yaş gruplarına göre ürünler tasarlamaları tüketici beklentilerini ve memnuniyetini arttırabilir.

8.Tüketiciler deri üst giyimlerin kalınlığı arttıkça ağırlığının da arttığını ifade etmektedir. Bu durum kullanım konforu açısından tüketiciyi rahatsız etmekte, giysinin vücut üzerinde taşınmasını zorlaştırmaktadır. Mümkün olduğunca hafif, yumuşak ve fonksiyonel aksesuarları olan ürünler üretilmesi tüketici memnuniyetini arttıracaktır.

9.Deri üst giyimlerin iklim şartlarından etkilendiği tespit edilmiştir. Soğuk havada sertleştiği, sıcak havada yumuşayarak boyut değiştirdiği ve yağmur ile kar suyu karşısında ise yüzeyinde bozulmalar meydana gelmesi nedeniyle tüketiciyi kullanım konforu açısından rahatsız ettiği anlaşılmaktadır. Deri ürünler doğru şekilde kurutulduğunda kardan veya yağmurdan zarar görmezler. Islak veya nemli deri, saç kurutma makinesi kullanmadan, kalorifer gibi herhangi bir ısı kaynağından uzakta asarak, doğal olarak kurutulması gerekmektedir. Derinin doğal yağ dengesine zarar verecek kurutma yollarından uzak durulduğu takdirde yüzeyinde lekelerin kalmayacağı tüketiciye bildirilmelidir.

10.Tüketiciler ortam sıcaklığından kaynaklanan aşırı terleme sonucunda sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olduğuna katılmaktadırlar. Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissinin oluşmasını engellemek ve aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunması için üreticilerin astarlama teknik ve malzemelerini gözden geçirmeleri gerekmektedir. Doğru astarlama yöntem ve teknikleri ile bu problemi en aza indirebilecekleri düşünülmektedir.

Araştırma deri üst giyiminde giysi konforunu belirlemeye yönelik yapılan bir pilot çalışma özelliği taşımaktadır. Tüketicilerin mevcut deri üst giysilerdeki konfor kriterlerine verdikleri önem derecesini ortaya koymak ve deri üst giyim üreticilerinin tüketici beklentileri doğrultusunda ürünler tasarlayabilmeleri açısından önemli bir araştırmadır. Çeşitli sınırlamalar altında yapılan bu araştırma gelecekte bu konuda yapılabilecek araştırmalara yardımcı olabilir nitelikte bir çalışmadır.

KAYNAKÇA

Ada, E. (2010). **Dağ Sporlarında Kullanılan Giysilerdeki Kumaş ve Tasarım Özelliklerinin Ergonomik Açıdan İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Anonim. (Komisyon). (1993). **Deri Teknolojisi**. Rüştü Uzel Anadolu Hazır Giyim Deri Hazır Giyim Meslek Lisesi ve Türk Alman İşbirliği Projesi. İstanbul.

Aslan, E. (2009). **Tuzlanmış Derilerde Bulunan Mikroorganizma Türlerinin Saptanması**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Avcı, H. S. (2008). **Hazır Giyim Sanayiinde Giysi Konforunun İş Tulumu Tasarımına Etkisi**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Berber, D. (2009). **Tuzlarda, Tuzlanmış ve Islatılmış Ham Derilerdeki Bakteriyel Popülasyonun İncelenmesi**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Bilgi, M., Kalaoğlu, F., (2010). **Özel Apre Tekniklerinin Askeri Kumaşların Performans ve Konforu Üzerindeki Etkileri**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, 4. 343-347.

Birinç, E. (2009). **Bursa İlindeki Deri Giyim Aksesuarlarının İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Boyacı, B. (2010). **Giysi Konforu Ölçüm Yöntemleri**. Ege Üniversitesi, Tekstil Mühendisliği, Ders Notu.

Bozkurt, B. (1995). **Vücut Hareketlerinin Giysi Özellikleri Üzerine Etkileri.** Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Chattaraman, V., Rudd, N. A. (2006). **Preferences For Aesthetic Attributes in Clothing As A Function of Body Image, Body Cathexis and Body Size.** Clothing and Textiles Research Journal 2006 24: 46

Dağtaş, L. (2007). **Anadolu'da Dericilik.** İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri.

Dağtaş, L. (2007). **Deri Eserler.** İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri.

Das, S. (October, 2005). **Comfort Characteristics of Apparels.** Web: <http://www.expresstextile.com/20051015/hiperformance01.shtml>

Devlet Planlama Teşkilatı. (2007). **Tekstil, deri ve Giyim Sanayii.** Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013). Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

Ekinci, N., İstanbul: Kağıthane İHKİB Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Ders Notu.

Gök, M., İstanbul: Zeytinburnu İDMİD Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Ders Notu.

Gökçesu, Z. (2002). **Deri Teknikleri.** Ankara: YA-PA Yayınları.

Güneşoğlu, S. (2005). **Sportif Amaçlı Giysilerin Konfor Özelliklerinin Araştırılması.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Güney, F. Ü. (2008). **Koruyucu Giysilerde İç Konfor Şartlarının İncelenmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Güney, F., Üçgül, İ. (2010). **Koruyucu Giysiler İçindeki Nefes Alabilir Membranların Termal Yalıtım Özellikleri.** Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. 1. 9-16.

Hes, L. (2010). **Clothing Comfort A Combination of Objective and Subjective Evaluation.** Web: <http://www.scribd.com/doc/30439784/Introduction-to-Clothing-Comfort>

Işıktaş, H. (2009). **Geri Kazanılan Yünlerden Elde Edilen Kumaşların Islak Haldeki Konfor Özellikleri Üzerine Bir Araştırma.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

İstanbul Sanayii Odası. (2004). **Deri ve Deri Ürünleri Ayakkabı, Ayakkabı Yan Sanayii ve Suni Deri Sektörü.** Avrupa Birliği'ne Tam Üyelik Sürecinde İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Sektör Stratejileri Geliştirilmesi Projesi. İstanbul: İstanbul Sanayii Odası.

Jeon, E., Worden, S. (2009). **Aesthetic Experience and Comfort.** The relationship between semantic form and body movement for the design of wool clothing, in Kijun Lee (ed), International Association of Societies of Design Research 2009, Oct 18 2009. COEX, Seoul, Korea: Korean Society of Design Science.

Kanat, Z. E. (2007). **Farklı İpliklerden Dokunan Kumaşların Konfor Özelliklerinin Karşılaştırılması.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kaynaklı, Ö., Ünver, Ü., Kılıç, M., ve Yamankaradeniz, R. (2003). **Sürekli Rejim Enerji Dengesi Modeline Göre Isıl Konfor Bölgeleri.** P. Ü. Mühendislik Bilimleri Dergisi. 9(1). 23-30.

Kaynaklı, Ö., ve Yamankaradeniz, R. (2003). **Otomobil İçindeki Hava Hızı ve Hareketlerinin Isıl Konfor Şartlarına Etkisinin İncelenmesi.** P. Ü. Mühendislik Bilimleri Dergisi. 9(3). 369-377.

Kaynaklı, Ö., ve Yamankaradeniz, R. (2003). **Isıl Konfor İçin Vücut Sıcaklıkları ve Ortam Şartları.** G.Ü. Fen Bilimleri Dergisi. 16(2). 327-338.

Kaynaklı, Ö., Atmaca, İ., ve Kılıç, M. (2005). **Giysi Isıl Direnç Faktörünün İnsan Konforu Açısından Değerlendirilmesi.** U.Ü. Mühendis ve Makine Dergisi. 46(543). 20-28.

Kuru, S., Solak, L., ve Soyal, N. (2004). **Giysi Konforu ve İşgücü Etkileşimi: Posta Dağıtıcısı Giysileri Örneği.** 10. Ergonomi Kongresi, 7-9 Ekim, Bursa.

Kuru, S., Duyar, İ., Solak, L., ve Soyal, N. (2009). **Giysi Konstrüksiyonunda Kullanılan Ölçülerin Antropometrik ve Ergonomik Açıdan İncelenmesi.** E-Journal of New World Sciences Academy Vocational Education 4(3):118–129.

Küçükerman, Ö.(1998). **Geleneksel Türk Deri Sanayii Beykoz Fabrikası.** İstanbul: Sümerbank Yayınları.

Marmaralı, A., Özdil, N., Kretschmar, S. D., ve Oğlacioğlu, N.G. (2006). **Giysilerde Isıl Konforu Etkileyen Parametreler.** Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. 4. 241-246.

Marmaralı, A., Özdil, N., ve Kretschmar, S. D., (2006). **Elastik İplikli Düz Örme Kumaşların Isıl Konfor Özellikleri.** Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. 3. 178-182.

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. (2007). **Derinin Yapısı.** Ankara: MEGEP.

Orhunbilge, N. (1997). **Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri.** İstanbul: Avcıol Basın Yayın.

Öncü, C. (1968). **Mezbaha Mahsulleri Teknolojisi 1 Dericilik Temel Bilgileri.** Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Özcan, R. (2010). **Giyim Konforu ve Çeşitleri.** Ege Üniversitesi, Tekstil Mühendisliği, Ders Notu.

Özçörekçi, M., Öngüt, E., (2005). **Dünya’da ve Türkiye’de Deri ve Deri Ürünleri Sanayii’nin Gelişme Eğilimleri ve Geleceği**. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

Özdil, N. (2008). **Çoraplarda Isıl Konfor Özellikleri Üzerine Bir Çalışma**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. 2. 154-158.

Özdemir, M. (2007). **Türk Kültüründe Dericilik Sanatı**. G.Ü. Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi. 20. 66-82.

Özdemir, M., Karayel, F. S., Aygün M., (2010, 21-22 Ekim). **Deri Üretim Tekniklerinden Biri Olan Aplikasyon Tekniği Kullanılarak Tablo Tasarımı Çalışması**. Ulusal Melek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu, Düzce.

Özdemir, M., Kayabaşı, N., (2007). **Geçmişten Günümüze Dericilik**. Ankara: T.C. Kültür ve turizm Bakanlığı Yayınları.

Pamuk, O., Abreu, M. J., ve Öndoğan, Z. (2008). **An Investiga Tion on the Comfort Properties for Different Disposable Surgıcal Gowns by Using Thermal Manıkn**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. 3. 236-239.

Sakaoğlu, N., Akbayar, N. (2002). **Derinin Anadolu’da Bin Yıllık Öyküsü**. İstanbul: Creative Yayıncılık.

Sez, H. (1996). **Deri Sanayii’nde Kalite Kontrol ve Bir Uygulama**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Temel Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi (1992). C.5, 5. Baskı, Ana Yayıncılık. İstanbul.

Taieb, H. A., Msahli, S., Sakli, F. (2010). **A New Approach for Optimizing Mechanical Clothing Tactile Comfort**. Journal of Advanced Research in Mechanical Engineering (Vol.1-2010/Iss.1) Hadj Taieb et al. / pp. 43-51

Tarakçıoğlu, I. (2006). **Termofizyolojik Konfor Sağlayan Lifler**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. 134. 78-85.

Tezcan, M. (2000). **Türk Ailesi Antropolojisi**. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

Toptaş, A. (1993). **Deri Teknolojisi**. İstanbul: Erdiz Masaüstü Yayıncılık.

Turan, E. (1998). **Kara Kuvvetleri Komutanlığında Kullanılan Subay Giysilerinde Kumaş ve Model Konforu**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Uludağ, K. (2010). **Bayan Posta Dağıtıcıların Üniformalarına İlişkin Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi ve Bir Örnek Çalışma**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Utkun, E. (2007). **Farklı Model ve Dikim Özelliklerinin Giyim Konforuna Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Üstün, G., ve Çeğindir, N. Y. (2006). **İlköğretim Çağı Çocukları ve Annelerinin Okul Önlük ve Formalarının Konforundan Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi**. H.Ü. Sosyolojik Araştırmalar e-dergisi. Web: <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/gu.pdf>

Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2004). **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yelmen, H. (2005). **Türk Dericiliği 2400 Yaşında**. İstanbul: Kesişim Yayıncılık.

Yurdakul, S. (1989). **Deri Giyim Sanayinin Kalite ve Kalite Kontrolü ile İlgili Sorunları ve Bir Kalite Kontrol Uygulaması**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wong, W. S. A., Li, Y., Yeung, P. K. W. (2003). **Neural Network Predictions of Human Psychological Perceptions of Clothing Sensory Comfort.** Textile Res. J. 73 (1). 31-37.

<http://tekstilepapers.tripod.com/smart.htm>

http://www.technica.net/NT/NT3/comfort_clothing.htm

<http://www.turksanatlari.com/78-icerik-Deri-.html>

<http://www.ferdinando.org.uk/leather.htm>

<http://www.deripan.com/derihakkinda.asp?tab=3 &sub=1>

<http://www.turkishleather.com/dtg/StaticPages/showpage.aspx?fname=altsektorler.htm>

http://leathertown.com/info_mk_leather.htm

www.4umturk.com

www.itkib.org.tr/ihracat/disticaretbilgileri/raporu

EKLER

EK 1

3'lü Likert İle Ölçeklendirilmiş 24 Soru İçin Ayrı Ayrı Geçerlilik / Güvenilirlik Analizi Sonuçları

1. Ankette kullanılan ölçekli toplam maddelerinin geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucu

Toplam Madde Sayısı	Cronbach Alpha
24	0,764

2. Ankette kullanılan “deri üst giysi seçiminde **fiziksel özellikler** ve **giyim estetiği** açısından konfor sorunlarının incelenmesi” maddesinin geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucu

Fiziksel Özellikler ve Giyim Estetiğinden Kaynaklanan Konfor Sorunlarına Ait Ölçek Maddeleri	Cronbach Alpha
1.Deri üst giyiminde istediğim modeli bulmada sorun yaşıyorum	0,754
2.Deri üst giyiminde istediğim rengi bulmada sorun yaşıyorum	0,752
3.Deri üst giyiminde istediğim yaka modelini bulmada sorun yaşıyorum	0,756
4.Deri üst giyiminde istediğim cep modelini bulmada sorun yaşıyorum	0,758
5.Modaya uygun deri üst giysi modeli bulmada sorun yaşıyorum	0,757

6.Beğendiğim deri üst giysi modelinin bedenini bulmada sorun yaşıyorum	0,756
7.Vücut özelliğime uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum	0,752
8.Vücut özelliğime uygun estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum	0,754

3. Ankette kullanılan “deri üst giysi seçiminde **vücut hareketinden** kaynaklanan konfor sorunlarının incelenmesi” maddesinin geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucu

Vücut Hareketinden Kaynaklanan Konfor Sorunlarına Ait Ölçek Maddeleri	Cronbach Alpha
1. Deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana gelmektedir	0,758
2. Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerini kısıtlar	0,758
3. Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklem hareketlerini kısıtlar	0,753
4. Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda dirsek ve kol hareketlerini kısıtlar	0,752
5. Deri üst giyimler fazla esnek değildir, ancak vücudun şeklini alır	0,762

4. Ankette kullanılan “deri üst giysi seçiminde **ortam sıcaklığından** kaynaklanan konfor sorunlarının incelenmesi” maddesinin geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucu

Ortam Sıcaklığından Kaynaklanan Konfor Sorunlarına Ait Ölçek Maddeleri	Cronbach Alpha
1.Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olması	0,755
2.Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissinin oluşması	0,750
3.Aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunamaması	0,760

5. Ankette kullanılan “deri üst giysi seçiminde **duyusal algıdan** kaynaklanan konfor sorunlarının incelenmesi” maddesinin geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucu

Duyusal Algıdan Kaynaklanan Konfor Sorunlarına Ait Ölçek Maddeleri	Cronbach Alpha
1.Deri üst giysilerin kalınlığı arttıkça ağırlığı da arttığı için kullanım konforu açısından uygun değildir	0,756
2.Deri üst giysilerde sadece hafif ve fonksiyonel aksesuarların olması kullanım konforu açısından yeterli ve uygundur	0,762
3.Deri üst giysilerin yumuşaklığı arttıkça kullanım konforu açısından daha uygun hale gelir	0,762
4.Deri üst giysilerin tuşesi kullanım konforu açısından uygundur	0,766

6. Ankette kullanılan “deri üst giyimlerin **kullanım ve bakımına** ilişkin konfor sorunlarının incelenmesi” maddesinin geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucu

Kullanım ve Bakımına İlişkin Konfor Sorunlarına Ait Ölçek Maddeleri	Cronbach Alpha
1.Deri üst giysiler iklim şartlarından etkilenirler	0,751
2.Deri üst giysiler soğuk havada sertleşir	0,753
3.Deri üst giysiler sıcak havada yumuşar ve boyut değiştirir	0,752
4.Yağmur ve kar suyu karşısında yüzeyde bozulma meydana gelir	0,758

EK 2**ANKET FORMU**

Bu anket “**deri üst giyimine yönelik giysi konforunun belirlenmesi**” konusunda veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Anket sorularına vereceğiniz doğru cevaplar, çalışmanın bilimsel anlamda başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Objektif cevap verdiğiniz ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Esra ARĞILLI

**Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi**

1.Cinsiyetiniz

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Yaşınız?.....**3. Kilonuz?.....****4. Boyunuz?.....****5. Eğitim durumunuz?**

☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Üniversite mezunu

6. Mesleğiniz?

☐ Öğrenci ☐ SGK Çalışanı ☐ Memur ☐ Emekli

☐ Serbest Çalışan ☐ İşsiz ☐ Diğer

7. Üst grupta (manto-palto, mont, ceket, kaban, vb. gibi) beden numaranız aşağıdakilerden hangisidir?

☐ XXS ☐ XS ☐ S ☐ M ☐ L ☐ XL ☐ XXL

8. Vücut Tipiniz?

Beden:	Omuz:	Bel:	Kol Boyu:
☐ Geniş	☐ Geniş	☐ Kalın	☐ Uzun
☐ Orta	☐ Orta	☐ Orta	☐ Orta
☐ Dar	☐ Dar	☐ İnce	☐ Kısa

9. Deri üst giysinizin en çok neresindeki yıpranma, “**konforsuzluk hissini**” yaşatmaktadır? (Birden fazla seçenek işaretleye bilirsiniz).

☐ Yaka çevresi	☐ Koltuk altı
☐ Cep ağzı	☐ Dirseklerde
☐ Kol ağzı	☐ Beden yan dikiş
☐ Ön beden göğüs	☐ Ön beden etek çevresi
☐ Arka beden sırt	☐ Arka beden kalça

10. Deri üst giyim seçiminizde etkili olan “**konfor kriterlerini**” önem sırasına göre (1; (en önemli),2,3,4,5... (En az önemli) derecelendiriniz.

☐ Deri giysinin tende yarattığı ve hissettirdiği olumlu duygular (duyumsal, dokunsal konfor)

☐ Deri giysinin vücut hareketiyle ne kadar uyumlu olduğu (vücut hareketi konforu)

☐ Deri giysinin ısı ve nem iletim özelliğinin kişide yarattığı olumlu his (termal, ısı konfor)

☐ Deri giysinin kullanıcıda yarattığı kendine güven duygusu, dışarıda nasıl hissettirdiği (psikolojik, estetik konfor)

11. Deri üst giyim kullanımında etkili olan “**olumlu konfor özelliklerini**” önem sırasına göre **(1; (en önemli),2,3,4,5... (En az önemli)** derecelendiriniz.

- ☐ Kopma-yırtılma mukavemetinin yüksek oluşu
- ☐ Su geçirmemesi
- ☐ Kolay kirlenmemesi
- ☐ Sıcak tutması
- ☐ Terletmemesi
- ☐ Doğal malzeme olması

12. Deri üst giyim kullanımında etkili olan “**olumsuz konfor özelliklerini**” önem sırasına göre **(1; (en önemli),2,3,4,5... (En az önemli)** derecelendiriniz.

- ☐ Çatlaması
- ☐ Koku yapması
- ☐ Yıkanamaması
- ☐ Boyasının dökülmesi
- ☐ Çok sıcakta serbest yağ asiti oluşturması (derinin yağlanması)
- ☐ Yağmurda leke yapması
- ☐ Kolay temizlenememesi

13. Deri ürünleri nasıl muhafaza etmektesiniz?

- ☐ Oda sıcaklığında askıda açık bir şekilde
- ☐ Oda sıcaklığında askıda pamuklu bir bez torbada
- ☐ Oda sıcaklığında pamuklu bir bez torbada katlı olarak
- ☐ Katlayıp kapalı bir kutu içersinde
- ☐ Giysinin tersini çevirip askıya asarak
- ☐ Diğer.....

14. Deri üst giysi seçiminde “fiziksel özellikler” ve “giyim estetiği” açısından konfor sorunlarının incelenmesi

	Sorunlar	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
1	Deri üst giyiminde istediğim modeli bulmada sorun yaşıyorum			
2	Deri üst giyiminde istediğim rengi bulmada sorun yaşıyorum.			
3	Deri üst giyiminde istediğim yaka modelini bulmada sorun yaşıyorum			
4	Deri üst giyiminde istediğim cep modelini bulmada sorun yaşıyorum			
5	Modaya uygun deri üst giysi modeli bulmada sorun yaşıyorum.			
6	Beğendiğim deri üst giysi modelinin bedenini bulmada sorun yaşıyorum.			
7	Vücut özelliğime uygun hareket serbestliği sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum.			
8	Vücut özelliğime uygun estetik görünümü sağlayan deri üst giysi bulmada sorun yaşıyorum			

15. Deri üst giyim seçiminde “vücut hareketinden kaynaklanan” konfor sorunlarının incelenmesi

	Sorunlar	Evet	Bazen	Hayır
1	Deri üst giyimlerde vücut hareketi ile boyut değişikliği meydana gelmektedir			
2	Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omurga hareketlerini kısıtlar			
3	Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda omuz ve kol eklemlerini kısıtlar			
4	Deri üst giyimler ayakta durma ve yürüme pozisyonunda dirsek ve kol hareketlerini kısıtlar			
5	Deri üst giyimler fazla esnek değildir, ancak vücudun şeklini alır			

16. Deri üst giyim seçiminde “**ortam sıcaklığından**” kaynaklanan konfor sorunlarının incelenmesi

	Sorunlar	Evet	Bazen	Hayır
1	Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu sıvı terin giyside soğuk bir hisse neden olması			
2	Aşırı sıcaklıkta terleme sonucu giyside yapışkan hissetmeye sebep olan ıslaklık hissinin oluşması			
3	Aşırı soğukta giysi ile ten arasında kalan mikro mesafede sıcaklığın korunamaması			

17. Deri üst giyim seçiminde “**duyusal algıdan**” kaynaklanan konfor sorunlarının incelenmesi

	Sorunlar	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
1	Deri üst giysilerin kalınlığı arttıkça ağırlığı da arttığı için kullanım konforu açısından uygun değildir.			
2	Deri üst giysilerde sadece hafif ve fonksiyonel aksesuarların olması kullanım konforu açısından yeterli ve uygundur			
3	Deri üst giysilerin yumuşaklığı arttıkça kullanım konforu açısından daha uygun hale gelir.			
4	Deri üst giysilerin tuşesi kullanım konforu açısından uygundur			

18. Deri üst giyimlerin “**kullanım ve bakımına**” ilişkin konfor sorunlarının incelenmesi

	Sorunlar	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
1	Deri üst giysiler iklim şartlarından etkilenirler			
2	Deri üst giysiler soğuk havada sertleşir			
3	Deri üst giysiler sıcak havada yumuşar ve boyut değiştirir			
4	Yağmur ve kar suyu karşısında yüzeyde bozulma meydana gelir			

